

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ
ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ**

ΔΕΛΗΜΑΡΗ ΓΡ. ΜΑΡΙΑ

ΤΖΟΥΔΑ ΚΩΝ. ΧΡΥΣΟΥΛΑ

ΒΟΛΗΣ ΘΕΟΔ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΠΑΠΠΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ -

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2016

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ
ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ**

ΔΕΛΗΜΑΡΗ ΓΡ. ΜΑΡΙΑ (Α.Μ. 15719)

marideli1@logxrim.teiwest.gr

ΤΖΟΥΔΑ ΚΩΝ. ΧΡΥΣΟΥΛΑ (Α.Μ.15934)

chrytzou@logxrim.teiwest.gr

ΒΟΛΗΣ ΘΕΟΔ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ (Α.Μ. 15698)

georvoli@logxrim.teiwest.gr

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΠΑΠΠΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

**ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ -
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2016

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ

Οι διαπιστώσεις, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι πιθανές προτάσεις της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας, εκτός των αναφορών που σημαίνονται ως λήμματα, αποτελούν προσωπικές θεωρητικές ή εμπειρικές διαπιστώσεις της ομάδας των φοιτητών που την επιμελήθηκαν και δεν απηχούν κατ' ανάγκη τη γνώμη του εισηγητή εκπαιδευτικού, ή του Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής ή του Α.Τ.Ε.Ι. Δυτ. Ελλάδας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι το αποτέλεσμα μιας σειράς ανατροφοδοτήσεων με διάφορα άτομα, καθένα από τα οποία έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο στην εξέλιξή της αλλά και την ολοκλήρωσή της. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον καθηγητή μας κ. Παππά Γεώργιο, που μας εμπιστεύτηκε την παρούσα πτυχιακή εργασία και μας προσέφερε βοήθεια, επιστημονική αλλά και ψυχική, όποτε τη χρειαζόμασταν. Τέλος, ένα μεγάλο «ευχαριστώ» στα αγαπημένα μας πρόσωπα, στους γονείς μας, που αποδέχθηκαν όλες τις επιλογές μας και μας παρείχαν στήριξη όλο αυτό το διάστημα, χωρίς την οποία τίποτα από όσα έχουμε καταφέρει μέχρι σήμερα δε θα ήταν πραγματικότητα.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Για τη δημιουργία μιας καλής σχέσης μεταξύ της επιχείρησης και των ομάδων ενδιαφερομένων / συμμετόχων είναι απαραίτητα δυο μέσα, ο εξωτερικός και ο εσωτερικός έλεγχος.

Τα τελευταία χρόνια δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, λόγω της παγκοσμιοποίησης και της επιτάχυνσης της ηλεκτρονικής επανάστασης, και της αποκάλυψης μεγάλων εταιρικών σκανδάλων που κλόνισαν την εμπιστοσύνη των επενδυτών και των άλλων ομάδων ενδιαφερομένων/συμμετόχων, ως μια προσπάθεια δημιουργίας βιώσιμης εταιρικής αξίας που βασίζεται στις αναπτυξιακές συνέργειες επιχειρήσεως και κοινωνίας

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη έχει δυο όψεις(Κουκλέλης, 2010):

1. Τη θετική, αφού προσπαθεί να μεγιστοποιήσει όσα επηρεάζουν θετικά την κοινωνία (όπως κοινωνικές παροχές, εθελοντισμός, φιλανθρωπία).
2. Και τον έλεγχο της αρνητικής όψης, δηλαδή όσων επηρεάζουν αρνητικά την κοινωνία, όπως η εταιρική απάτη, η καταπάτηση νόμων και κανονισμών καθώς και η μη τήρηση κοινωνικών αρχών¹.

Και εδώ έρχονται να παίξουν το ρόλο τους ο εξωτερικός και ο εσωτερικός έλεγχος.

Αρχικά, ο Εξωτερικός Έλεγχος θεσμοθετήθηκε για να ελέγχει την ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων για λογαριασμό των μετόχων. Ο έλεγχος αυτός κρίθηκε απαραίτητος όταν η διοίκηση των επιχειρήσεων πέρασε από τους μετόχους στους μανάτζερ. Ήταν επόμενο, λοιπόν, οι δανειστές, οι προμηθευτές και η εφορία να ενδιαφερθούν για την ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων και το κύρος αντικειμενικότητας που δίνει ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων από εξωτερικούς- ορκωτούς - ελεγκτές.

Όμως, ακόμα και αν οι εξωτερικοί ελεγκτές εκτελέσουν σωστά και έντιμα τους προβλεπόμενους ελέγχους και πιστοποιήσουν ότι οι οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν την οικονομική θέση της επιχείρησης με ακρίβεια, η διοίκηση της επιχείρησης από τη μια, θα έχει ελεγχθεί ως προς την οικονομική της διαχείριση, όχι όμως και ως προς την αποτελεσματικότητα της κοινωνικής και περιβαλλοντικής της διαχείρισης.

Επομένως, οι εταιρείες που επιθυμούν να εφαρμόσουν τις αρχές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και να παρουσιάσουν με διαφάνεια το περιβαλλοντικό και κοινωνικό τους αποτύπωμα και τους σχετικούς στόχους τους, θα πρέπει να ποσοτικοποιήσουν τις επιδόσεις και τους στόχους τους και στη συνέχεια να υποβάλλουν τους κοινωνικούς τους απολογισμούς στον έλεγχο και στην πιστοποίηση εξωτερικών ελεγκτών.

Είναι γεγονός ότι σήμερα πληθαίνουν οι επιχειρήσεις που επιλέγουν να δημοσιοποιούν, σε συμπλήρωση των οικονομικών τους καταστάσεων, και πιστοποιούμενους από εξωτερικούς ελεγκτές απολογισμούς εταιρικής υπευθυνότητας & βιώσιμης ανάπτυξης².

¹Αυτή η δεύτερη όψη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης έχει ως αποστολή την προστασία από την εταιρική απάτη και γενικότερα την προστασία από την αρνητική κοινωνική συμπεριφορά.

Από την άλλη μεριά, ο Εσωτερικός Έλεγχος, είναι απαραίτητο εργαλείο της διοίκησης μιας επιχείρησης αφού(Νιάρχος, 2011):

- Ελέγχει την οικονομική διαχείριση,
- Ελέγχει την πιστή τήρηση των φορολογικών και άλλων νομικών υποχρεώσεων,
- Ελέγχει την τήρηση του εσωτερικού κανονισμού και των διαδικασιών, καθώς και την εκτέλεση των εντολών της ιεραρχίας,
- Ελέγχει την ηθική ακεραιότητα και τιμιότητα του προσωπικού της επιχείρησης κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του και φέρνει στο φως περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων ή ακόμα και διαφθοράς,
- Εξετάζει την ποιότητα των εσωτερικών αναφορών και γενικότερα των παρεχομένων πληροφοριών στη διοίκηση,
- Εξετάζει κατά πόσον προηγούμενες επισημάνσεις του έχουν ληφθεί υπόψη και οι απαιτούμενες δράσεις έχουν αναληφθεί και τα κακώς κείμενα έχουν διορθωθεί,
- Προτείνει την βελτίωση ή και την υιοθέτηση νέων διαδικασιών και κανονισμών, εισηγείται αλλαγές στη οργανωτική δομή και επισημαίνει ανάγκες εκπαίδευσης, όπου αυτό είναι απαραίτητο, για καλύτερη διαχείριση και για ελαχιστοποίηση των επιχειρηματικών κινδύνων.
- Αναφέρει στη διοίκηση της επιχείρησης τα συμπεράσματα του ελέγχου, δίνοντας έμφαση σε θέματα:
 - παρανομιών, μη συμμόρφωσης με κανονισμούς,
 - μη τήρησης κωδίκων, πολιτικών ή μηχανισμών ελέγχων,
 - ανεπάρκειας ή και αναποτελεσματικότητας στελεχών,

Επομένως ο Εσωτερικός Έλεγχος έχει αρμοδιότητες ελεγκτικές αλλά και συμβουλευτικές, στο πλαίσιο του risk management και της εταιρικής διακυβέρνησης.

Για τους μάνατζερ αποτελούν χρήσιμο εργαλείο τα μέτρα και οι βελτιώσεις που προτείνει ο εσωτερικός έλεγχος, καθώς με τα μέτρα που υιοθετούν σε συνέχεια των εκθέσεων του εσωτερικού ελέγχου, αφενός βελτιώνουν την διαφάνεια της λειτουργίας και την αποτελεσματικότητα των μονάδων τους και αφετέρου περιορίζουν τα ρίσκα του επιχειρείν(Καραγιάννης, 2012).

- ✓ Οι αρχές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και της Βιώσιμης Ανάπτυξης που υιοθετεί η Επιχείρηση, σηματοδοτούν τη διεύρυνση του πεδίου ελέγχου και του Εσωτερικού Ελέγχου, που οφείλουν να ελέγξουν την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων και κανονισμών, την πληρότητα και τήρηση των διαδικασιών υγείας και ασφάλειας του προσωπικού, την ορθότητα των διαδικασιών συλλογής των ποσοτικών στοιχείων και του υπολογισμού των δεικτών και να προτείνουν βελτιώσεις στις διαδικασίες αυτές, εφόσον κρίνεται αυτό αναγκαίο.
- ✓ Η διενέργεια ελέγχου από την εντεταλμένη εσωτερική οργάνωση της επιχείρησης, αποτελεί πρόσθετη εξασφάλιση αξιοπιστίας πληροφόρησης και διαφάνειας για τους

²Μια ιδιαιτερότητα του εξωτερικού ελέγχου, ιδιαιτερότητα σχετικά πρόσφατη, είναι ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να έχουν ρόλο αποκλειστικά ελεγκτικό και δεν επιτρέπεται -για λόγους αποφυγής σύγκρουσης συμφερόντων- να έχουν ρόλο συμβουλευτικό, όπως ισχύει στην περίπτωση των εσωτερικών ελεγκτών.

απολογισμούς Εταιρικής Υπευθυνότητας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, που στη συνέχεια θα ελεγχθούν και θα πιστοποιηθούν από τους Εξωτερικούς Ελεγκτές.

Σε βάθος χρόνου, η βιωσιμότητα της επιχείρησης εξαρτάται από την υπευθυνότητά της έναντι της κοινωνίας της οποίας αποτελεί τμήμα.

Ωστόσο, η ευημερία της κοινωνίας εξαρτάται και από κερδοφόρες και υπεύθυνες επιχειρήσεις. Είναι λοιπόν άρρηκτα συνδεδεμένες μακροπρόθεσμα η μοίρα της επιχείρησης και αυτή της κοινωνίας.

Η ελληνική κοινωνία αυτό το τελευταίο φαίνεται να μην το έχει συνειδητοποιήσει ακόμα, αφού αρέσκεται να δαιμονοποιεί την επιχειρηματικότητα και να καταδικάζει το κέρδος. Η επιδίωξη του κέρδους την αποκαλείται κερδοσκοπία και επικροτείται κάθε επιβολή νέας φορολογίας ή διοικητικών μέτρων που περιορίζουν την επιχειρηματικότητα και καταδικάζουν μακροπρόθεσμα σε αφανισμό την επιχείρηση, ενώ θεωρείται ως μόνη υποχρέωση του επιχειρηματία η καταβολή των μισθών, εισφορών & φόρων και η διατήρηση ή και επαύξηση των θέσεων εργασίας που προσφέρει.

Στην άσχημη κατάσταση που έχει περιπέσει η οικονομία, υπάρχουν ενδείξεις ότι οι αντιλήψεις περί της ιδιωτικής οικονομίας και του επιχειρείν έχουν αρχίσει να μεταβάλλονται. Δειλά- δειλά πληθαίνουν οι φωνές που δηλώνουν ότι το κράτος έχει αποτύχει ως επιχειρηματίας και ως εργοδότης, και ότι η μόνη ελπίδα για έξοδο από την κρίση είναι η ιδιωτική οικονομία.

Η κοινωνία σήμερα -σε μεγάλο βαθμό- στην πρωτοβουλία της επιχειρηματικότητας και των επιχειρηματιών εναποθέτει τις ελπίδες της για ανάπτυξη και έξοδο από την κρίση.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της παρούσης πτυχιακής εργασία είναι: «Παρουσίαση και Ανάλυση Υποδειγμάτων Εκθέσεων Εσωτερικού και Εξωτερικού Έλεγχου» και αναλύεται ως εξής:

Στο 1^ο κεφάλαιο: οι «Εισαγωγικές Έννοιες», παρουσιάζονται εισαγωγικές έννοιες για τον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο, καθώς και την έκθεση ελέγχου, και η βιβλιογραφική επισκόπηση του θέματος .

Στο 2^ο κεφάλαιο: «Ελεγκτική - Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος», παρουσιάζονται η έννοια του ελέγχου, η ιστορική αναδρομή της Ελεγκτικής, όπως επίσης ο σκοπός της, οι διακρίσεις της και οι κατηγορίες - είδη της ελεγκτικής ,το περίγραμμα της ελεγκτικής διαδικασίας και η παραποίηση οικονομικών καταστάσεων. Ακόμη παρουσιάζονται και αναλύονται το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, ο εσωτερικός έλεγχος και τα είδη του, η χρησιμότητα και αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου, ο εξωτερικός έλεγχος και τα είδη του, ενώ γίνεται αναφορά και στις ομοιότητες εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου.

Το θέμα του 3^{ου} κεφαλαίου είναι: το «Πλαίσιο Προτύπων Εκθέσεων Εσωτερικού και Εξωτερικού Έλεγχου». Δίνονται στοιχεία για το πλαίσιο εφαρμογής του ορκωτού ελεγκτή (σχεδιασμός του ελέγχου, επίβλεψη και ανασκόπηση του ελέγχου, αξιολόγηση εσωτερικής οργάνωσης και ελέγχου, ικανά τεκμήρια, φύλλα εργασίας),τη μελέτη του συστήματος εσωτερικού έλεγχου, τη αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού έλεγχου και τέλος τη διατύπωση παρατηρήσεων του συστήματος εσωτερικού έλεγχου.

Στο 4^ο κεφάλαιο: « Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (Εξωτερικού) και Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου», αντικατοπτρίζονται το Διεθνές Πρότυπο Δικλίδων Ποιότητας και τα εξής Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (εξωτερικού): Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και διενέργειες ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, Συμφωνία επί των όρων ανάθεσης ελέγχου, Δικλίδες Ποιότητας για τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων, Τεκμηρίωση ελέγχου, Ευθύνες του Ελεγκτή σχετικά με απάτη σε έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων, Εξέταση νόμων και κανονισμών στον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων, Επικοινωνία με τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, Κοινοποίηση ελλείψεων εσωτερικών δικλίδων στους υπεύθυνους για διακυβέρνηση και διοίκηση, Σχεδιασμός ενός ελέγχου οικονομικών καταστάσεων, Εντοπισμός και εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος μέσω κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντος της, Ουσιώδες μέγεθος στο σχεδιασμό και στην εκτέλεση ενός ελέγχου, Οι αντιδράσεις του ελεγκτή στους εκτιμώμενους κινδύνους και τέλος Ελεγκτικά ζητήματα σχετικά με οντότητα που χρησιμοποιεί οργανισμό υπηρεσιών, ενώ γίνεται αναφορά και σύντομη περιγραφή των Διεθνών Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου, δηλαδή στα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και στα πρότυπα Διεξαγωγής.

Το 5^ο κεφάλαιο: «Εκθέσεις Έλεγχου», ασχολείται με την έκθεση ελέγχου, που αποτελεί την κορύφωση της ελεγκτικής διαδικασίας. Αρχικά γίνεται μια γενική εισαγωγή στο θέμα της έκθεσης ελέγχου, έπειτα εξηγούνται και παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία της έκθεσης ελέγχου με σύμφωνη γνώμη, της έκθεσης ελέγχου με σύμφωνη γνώμη με θέματα έμφασης , της έκθεσης έλεγχου με σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση ή εξαιρέσεις, της έκθεσης ελέγχου με άρνηση γνώμης και της έκθεσης ελέγχου με αρνητική γνώμη. Τέλος, αναλύεται το θέμα του προσδιορισμού του κατάλληλου τύπου έκθεσης ελέγχου .

Στο 6^ο κεφάλαιο: «Παρουσίαση και Ανάλυση Υποδειγμάτων Εκθέσεων Εσωτερικού και Εξωτερικού Έλεγχου», καταγράφονται και αναλύονται τα υποδείγματα εξωτερικών

ελέγχων (Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΦΑΡΜΑΚΑΠΟΘΗΚΗ ΡΟΔΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Cardlink ΑΕ., Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΧΑΝΙΩΝ Α.Ε.Σ ΑΕ.»), και εσωτερικών ελέγχων (Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου της «Κεντρικής Ένωσης Χανίων Αγροτικής Εταιρικής Σύμπραξης Ανώνυμου Εταιρείας», Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας με την επωνυμία «Coca-Cola Τρία Έψιλον Ελλάδος Α.Β.Ε.Ε.», Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΥ.ΓΕ ΠΙΣΤΙΟΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ). Τέλος, παρουσιάζονται και αναλύονται και υποδείγματα εκθέσεων εσωτερικού ελέγχου από το εξωτερικό (Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου Οικονομικής Διαχείρισης της Καναδικής Υπηρεσίας Διεθνούς Ανάπτυξης, Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου Πάρκου Αναψυχής (Κέντρο Ελέγχου Μετρητών), Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου για τη Διαχείριση Δημοσιονομικού Πλαισίου Πρωτοβουλιών που σχετίζονται με το Οικονομικό Σχέδιο Δράσης του Καναδά(ΕΑΡ)).

Στο τελευταίο κεφάλαιο « Συμπεράσματα » παρουσιάζονται τα αποτελέσματα και οι πολλαπλές διαστάσεις της βιβλιογραφικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε για της Εκθέσεις Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	v
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ- ΣΧΗΜΑΤΩΝ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	xv
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	xv
ΣΧΗΜΑΤΑ	xvi
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	xvi
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ.....	xvii
1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ»	1
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1.1 Εσωτερικός Έλεγχος	1
1.1.2 Εξωτερικός Έλεγχος.....	1
1.1.3 Έκθεση Ελέγχου.....	1
1.2 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	1
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ - ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	3
2.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	3
2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	3
2.3 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ	4
2.4 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ	5
2.5 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ-ΕΙΔΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ.....	5
2.6 ΤΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	8
2.7 ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	9
2.8 ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	10
2.9 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	11
2.9.1 Η χρησιμότητα και αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου.....	11
2.9.2 Είδη εσωτερικού ελέγχου.....	12

2.10	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	13
2.10.1	Είδη εξωτερικού ελέγχου	14
2.11	ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	15
3	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	16
3.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	16
3.2	ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	17
3.2.1	Σχεδιασμός του ελέγχου.....	17
3.2.2	Επίβλεψη και ανασκόπηση του ελέγχου	17
3.2.3	Αξιολόγηση εσωτερικής οργάνωσης και ελέγχου	17
3.2.4	Ικανά τεκμήρια.....	18
3.2.5	Φύλλα εργασίας.....	18
3.3	ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	21
3.4	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	22
3.5	ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	22
4	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ) ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	24
4.1	ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ)	24
4.1.1	Διεθνές πρότυπο δικλίδων ποιότητας.....	24
4.1.2	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 200 (Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα).....	24
4.1.3	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 210 (Συμφωνία επί των όρων ανάθεσης ελέγχου).	26
4.1.4	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 220 (Δικλίδες ποιότητας για τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων)	26
4.1.5	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 230 (Τεκμηρίωση του ελέγχου)	27

4.1.6	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240 (Ευθύνες του ελεγκτή σχετικά με απάτη σε έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων).....	28
4.1.7	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 250 (Εξέταση νόμων και κανονισμών στον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων).....	29
4.1.8	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 260 (Επικοινωνία με τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση)	29
4.1.9	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 265 (Κοινοποίηση ελλείψεων σε εσωτερικές δικλίδες στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση και τη διοίκηση)	30
4.1.10	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 300 (Σχεδιασμός ενός ελέγχου οικονομικών καταστάσεων)	30
4.1.11	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 315 (Εντοπισμός και εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος μέσω κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της) ...	31
4.1.12	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 320 (Ουσιώδες μέγεθος στο σχεδιασμό και στην εκτέλεση ενός ελέγχου)	32
4.1.13	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 330 (Οι αντιδράσεις του ελεγκτή στους εκτιμώμενους κινδύνους).....	33
4.1.14	Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 402 (Ελεγκτικά ζητήματα σχετικά με οντότητα που χρησιμοποιεί οργανισμό υπηρεσιών).....	33
4.2	ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	34
4.2.1	Εισαγωγικά.....	34
4.3	ΑΝΑΦΟΡΑ- ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΥΠΩΝ.....	35
4.3.1	Πρότυπα Χαρακτηριστικών (Attribute Standards – Σειρά 1000).....	35
4.3.2	Πρότυπα διεξαγωγής (Performance Standards – Σειρά 2000):.....	38
5	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ».....	41
5.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	41
5.2	ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕ ΑΠΛΗ ΣΥΜΦΩΝΗ ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	46
5.3	ΣΥΜΦΩΝΗ ΓΝΩΜΗ ΜΕ ΘΕΜΑ(ΤΑ) ΕΜΦΑΣΗΣ.....	50

5.3.1	Δυνατότητα συνέχισης δραστηριότητας	50
5.3.2	Άλλες περιπτώσεις ουσιώδους αβεβαιότητας	52
5.3.3	Θέματα έμφασης που δεν επηρεάζουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ..	52
5.4	ΣΥΜΦΩΝΗ ΓΝΩΜΗ ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΣΗ Ή ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ	55
5.5	ΑΡΝΗΣΗ ΓΝΩΜΗΣ	56
5.6	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΓΝΩΜΗ	57
5.7	ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	59
6	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ»	63
6.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	63
6.2	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ	63
6.2.1	Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΦΑΡΜΑΚΑΠΟΘΗΚΗ ΡΟΔΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»	63
6.2.2	Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Cardlink Α.Ε.	65
6.2.3	Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΧΑΝΙΩΝ Α.Ε.Σ Α.Ε.»	66
6.3	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ	67
6.3.1	Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου της «Κεντρικής Ένωσης Χανίων Αγροτικής Εταιρικής Σύμπραξης Ανωνύμου Εταιρείας»	67
6.3.2	Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας με την επωνυμία «Coca-Cola Τρία Έψιλον Ελλάδος Α.Β.Ε.Ε.»	72
6.3.3	Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΥ.ΓΕ ΠΙΣΤΙΟΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	76
6.4	ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΠΟ ΞΕΝΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	80

6.4.1	Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου Οικονομικής Διαχείρισης της Καναδικής Υπηρεσίας Διεθνούς Ανάπτυξης (Canadian International Development Agency)	80
6.4.2	Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου Πάρκου Αναψυχής (Ελεγχος Μετρητών)	82
6.4.3	Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου για τη Διαχείριση Δημοσιονομικού Πλαισίου Πρωτοβουλιών που σχετίζονται με το Οικονομικό Σχέδιο Δράσης του Καναδά (ΕΑΡ) .	84
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....		89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....		91

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ- ΣΧΗΜΑΤΩΝ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 5.1: Περιεχόμενο πλήρους σετ χρηματοοικονομικών καταστάσεων.	44
Πίνακας 5.2: Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους (ή Εταίρους) της Εταιρείας ΑΒΓ - Απλή σύμφωνη γνώμη.	48
Πίνακας 5.3: Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους (ή Εταίρους) της ΑΒΓ – Σύμφωνη Γνώμη με Θέμα(τα) Έμφασης	53
Πίνακας 5.4: Συνδυασμοί περιστάσεων και τύπου γνώμης ελεγκτή	55
Πίνακας 5.5: Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους (ή Εταίρους) της ΑΒΓ – Σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση λόγω περιορισμού του πεδίου ελέγχου.	55
Πίνακας 5.6: Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους (ή Εταίρους) της Εταιρείας ΑΒΓ – Άρνηση Γνώμης.....	56
Πίνακας 5.7: Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους (ή Εταίρους) της ΑΒΓ – Αρνητική Γνώμη	58
Πίνακας 6.1: Μεταβολή των τζίρων ανά δραστηριότητα, συγκρίνοντας το Β' εξάμηνο του 2014 με το αντίστοιχο του 2013.....	68
Πίνακας 6.2: Μεταβολή των τζίρων ανά δραστηριότητα, συγκρίνοντας ολόκληρο το 2014 με το 2013.	68
Πίνακας 6.3: Μεταβολή των τζίρων ανά δραστηριότητα, συγκρίνοντας τους τζίρους το Α' τετράμηνο του 2015 με το αντίστοιχο του 2014.	68
Πίνακας 6.4: Ανάλυση των ακινήτων της Ένωσης Χανίων.	70
Πίνακας 6.5: Ανάλυση των χρεογράφων της Ένωσης Χανίων.	71
Πίνακας 6.6: Αναλογία κεφαλαίων που έχει διατεθεί σε κυκλοφοριακό και πάγιο ενεργητικό.	71
Πίνακας 6.7: Οικονομική αυτάρκεια της Οργάνωσης.	71

Πίνακας 6.8: Δανειακή εξάρτηση της οργάνωσης.....	71
Πίνακας 6.9: Βαθμός χρηματοδότησης ακινητοποιήσεων της οργάνωσης από τα ίδια κεφάλαια.....	71
Πίνακας 6.10: βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της με στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού.	72
Πίνακας 6.11: Ποσοστό του τμήματος του κυκλοφορούντος ενεργητικού το οποίο χρηματοδοτείται από το πλεόνασμα των διαρκών κεφαλαίων.	72
Πίνακας 6.12: Σημαντικότεροι δείκτες απόδοσης για τις χρήσεις 2014 και 2013 της Εταιρείας «Coca-Cola Τρία Έψιλον Ελλάδος Α.Β.Ε.Ε.».....	73
Πίνακας 6.13: Οι βασικοί αριθμοδείκτες οικονομικής διάρθρωσης για την Εταιρεία ΕΥ.ΓΕ. ΠΙΣΤΙΟΛΑΣ.....	78

ΣΧΗΜΑΤΑ

Σχήμα 2.1: Οριζόντια διάταξη (οριζόντιος έλεγχος) επιχείρησης.	6
Σχήμα 2.2: Δειγματοληπτικός έλεγχος (κάθετος έλεγχος) επιχείρησης.	7

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 5.1: Γραφική απεικόνιση της διαδικασίας του ελέγχου.	42
Διάγραμμα 6.1: Μεταβολή των τζίρων ανά δραστηριότητα.....	69

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ

ΑΒΕΕ : Ανώνυμη Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία

Α.Ε.: Ανώνυμη Εταιρεία

Α.Ε.Σ.: Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη

ΔΕΠ: Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα

ΔΛΠ: Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

ΔΠΕ: Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου

ΔΠΔΠ: Διεθνές Πρότυπο Δικλίδων Ποιότητας

ΔΠΧΠ: Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

ΔΠΧΑ: Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Ε.Γ.Α.Σ.: Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο

ΕΕΠ: Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα

Η.Π.Α.: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Κ.Β.Σ.: Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων

κλπ.: και τα λοιπά

Ν.: Νόμος

Π.Δ.: Προεδρικό Διάταγμα

π.χ.: παραδείγματος χάριν

Σ.Ο.Ε.: Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών

Σ.Ο.Λ.: Σώμα Ορκωτών Λογιστών

ΣΔΠΕΔ: Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Ελέγχου και Διασφάλισης

Attribute Standards: Πρότυπα χαρακτηριστικών

CAF (Community Adjustment Fund): Κοινοτικό Ταμείο Προσαρμογής

CIDA(Canadian International Development Agency): Καναδική Υπηρεσία Διεθνούς Ανάπτυξης

DFB (Departmental Finance Branch): Τμήμα Οικονομικών

EAP (Economic Action Plan): Οικονομικό Σχέδιο Δράσης (του Καναδά)

Expectations gap: Χάσμα προσδοκιών

Going concern: Συνέχισης δραστηριότητα

ICFR: Internal Control Over Financial Reporting (Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση Εσωτερικού Ελέγχου)

internal control system: Σύστημα εσωτερικών δικλίδων

internal review process: Σύστημα εσωτερικής επισκόπησης

Long – form audit report: εκτεταμένη έκθεση ελέγχου

Performance Standards: Πρότυπα διεξαγωγής

RInC (Recreational Infrastructure Canada): Προγράμματος Ψυχαγωγικών Υποδομών Καναδά

Short-form audit report: Σύντομη διατύπωση γνώμης ολίγων γραμμών

SOX: Sarbanes-Oxley Act (Νόμος)

Standard unqualified report: Έκθεση ελέγχου με απλή σύμφωνη γνώμη

1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ»

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1.1 Εσωτερικός Έλεγχος

Ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, ελεγκτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, που έχει σχεδιαστεί για να προσθέτει αξία στις λειτουργίες της εταιρείας, βοηθώντας στην επίτευξη των αντικειμενικών εταιρικών στόχων μέσω μιας συστηματικής, επιστημονικής προσέγγισης, η οποία στοχεύει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών σε όλο το εύρος δραστηριοτήτων της εταιρείας(Κουκλέλης, 2010).

1.1.2 Εξωτερικός Έλεγχος

Κάθε χρόνο ο τακτικός εξωτερικός έλεγχος της εταιρείας διενεργείται από ορκωτούς ελεγκτές. Για το σκοπό αυτό, εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων μία εταιρεία ή κοινοπραξία ελεγκτών, οι οποίοι παρακολουθούν τη λογιστική και διαχειριστική κατάσταση της εταιρείας κατά τη διάρκεια της χρήσης για τον έλεγχο της οποίας έχουν ορισθεί(Κουκλέλης, 2010).

1.1.3 Έκθεση Ελέγχου

Το τελικό στάδιο όλης της ελεγκτικής διαδικασίας στον έλεγχο χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας οικονομικής μονάδας είναι η έκδοση έκθεσης ελέγχου από τον ελεγκτή. Στην έκθεση ελέγχου συγκεντρώνονται και κωδικοποιούνται τα συμπεράσματα που έχει εξάγει ο ελεγκτής από το σύνολο των ελεγκτικών τεκμηρίων που έχει συγκεντρώσει και αξιολογήσει και που ουσιαστικά αποτελούν τη βάση της επαγγελματικής του γνώμης, που διατυπώνεται σε αυτή την έκθεση.

1.2 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί αν η εξάρτηση από τους εξωτερικούς ελεγκτές για τον εσωτερικό έλεγχο εργασίας οδηγεί σε μείωση του εξωτερικού κόστους ελέγχου και των εξωτερικών ελεγκτικών εργασιών. Το ερωτηματολόγιο δύο διαφορετικών ερευνών που αφορούν στον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο έδειξε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές αντιλαμβάνονται ότι η εξάρτησή τους από τις εργασίες εσωτερικού ελέγχου δεν έχει καμία επίδραση στον εξωτερικό έλεγχο. Επίσης, οι εσωτερικοί ελεγκτές αντιλαμβάνονται ότι η εξάρτηση των εξωτερικών ελεγκτών για το έργο τους δεν έχει καμία επίδραση στις αμοιβές των εξωτερικών ελεγκτών, αλλά έχει μειώσει την έκταση των εξωτερικών ελεγκτικών εργασιών. Εν κατακλείδι, η εξάρτηση από το έργο του εσωτερικού ελέγχου δεν έχει μεγάλο αντίκτυπο στη μείωση στην αμοιβή των εξωτερικών ελεγκτών και εξωτερικών ελεγκτικών εργασιών. Ωστόσο, αυτό δεν συμβάλλει στην ελαχιστοποίηση των αυξήσεων των εξωτερικών τελών ελέγχου(Zabedah, 2014).

Ο εξωτερικός έλεγχος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου επί των οικονομικών εκθέσεων (ICFR) είναι μια πολύ δαπανηρή και αμφισβητούμενη πτυχή του νόμου Sarbanes-Oxley Act (SOX). Αρχικά ζητήθηκε από τις μεγαλύτερες δημόσιες επιχειρήσεις να υποβάλουν έκθεση σχετικά με τη διαχείριση και να έχουν έναν εξωτερικό έλεγχο των ICFR το 2004. Στις μικρότερες εταιρείες δημοσίων αρχικά ζητήθηκε να υποβάλουν έκθεση σχετικά με τη διαχείριση ICFR το 2007, αλλά δεν απαλλάχθηκαν από την υποχρέωση ελέγχου. Ενώ τα περισσότερα σχετίζονται με την έρευνα πριν το συνδυασμένο αποτέλεσμα των εκθέσεων διαχείρισης σχετικά με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση, εξετάζεται η διακριτή επίδραση των εκθέσεων των ελεγκτών σχετικά με τις εκθέσεις ποιότητας. Για τις επιχειρήσεις που ελέγχονται από μικρούς ελεγκτές, υπάρχουν ενδείξεις ότι η οικονομική πληροφόρηση βελτιώνει την ποιότητα με την έκθεση του ελεγκτή σχετικά με το ICFR. (Herda, Notbohm, & Dowdell, 2014).

Ο θεμελιώδης στόχος είναι να προταθεί και στη συνέχεια να βελτιωθεί το μοντέλο της διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου σχετικά με την ποιότητα των υπηρεσιών μιας επιχείρησης. Ο κύριος στόχος επετεύχθη εφαρμόζοντας μια σειρά επιστημονικών μεθόδων. Οι δραστηριότητες ελέγχου είναι το κύριο διαγνωστικό εργαλείο των ανώτατων διοικητικών στελεχών και η αξιολόγηση και η ανατροφοδότηση παρέχει πληροφορίες για την κατάσταση της ποιότητας των διαδικασιών που λαμβάνουν χώρα σε μια επιχείρηση. Οι έλεγχοι αποτελούν ανεξάρτητη πηγή πληροφοριών και καλύπτουν όλες τις διαδικασίες που συνθέτουν ένα σύστημα διαχείρισης ποιότητας. Σήμερα, η διαδικασία ελέγχου θεωρείται το μεγαλύτερο και πιο ευρέως χρησιμοποιούμενο εργαλείο διαχείρισης για τον καθορισμό του επιπέδου του συστήματος διαχείρισης της ποιότητας (Bolek, Filanová, Ondrášová, & Martinková, 2015).

Τα αποτελέσματα μιας έρευνας έδειξαν ότι ο κύριος στόχος ήταν να αναλυθεί και να συγκριθεί το σύστημα διαχείρισης εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων όσον αφορά την εφαρμογή και την ενσωμάτωσή τους σε μια επιχείρηση. Εξετάστηκαν εννέα μεταβλητές, δηλαδή η ομάδα ελέγχου, το χρονοδιάγραμμα, η στρατηγική, το σχέδιο, η έκθεση, η μεθοδολογία, οι κατευθυντήριες γραμμές, η συχνότητα και οι έξοδοι. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι υπάρχουν κάποιες σημαντικές διαφορές όσον αφορά τον σχηματισμό της ομάδας ελέγχου, τις κατευθυντήριες γραμμές ελέγχου που χρησιμοποιούνται και τη συχνότητά τους στη διεξαγωγή των ελέγχων. Το υπόλοιπο των μεταβλητών δεν παρουσιάζει σημαντικές διαφορές μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων. Επιπλέον, το επίπεδο ενσωμάτωσης των δύο αυτών κατηγοριών των ελέγχων είναι πολύ υψηλό για όλα τα στοιχεία ελέγχου που αναλύθηκαν (Simona, Karapetrovic, & Casadesúsa, 2014)

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ - ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

2.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ετυμολογικά, Έλεγχος είναι η έρευνα που γίνεται για εξακρίβωση ή πιστοποίηση της ορθότητας, της αλήθειας, της εγκυρότητας, καθώς και της πραγματικής αξίας.

Αν και πολλοί πιστεύουν ότι ο όρος έλεγχος είναι τα μέτρα που λαμβάνει η επιχείρηση ώστε να προλάβει τις καταδολιεύσεις των υπαλλήλων της, αυτά τα μέτρα στην πράξη αφορούν μόνο ένα πολύ μικρό μέρος του ελέγχου.

Βασικός σκοπός του ελέγχου είναι η αποτελεσματική λειτουργία μιας οργάνωσης.

Ο ορισμός που επικρατεί περισσότερο σήμερα για την ελεγκτική είναι ο ακόλουθος:

«Ελεγκτική είναι ο κλάδος της επιστήμης και η τεχνική που έχει ως αντικείμενο τη διατύπωση αρχών και κανόνων για τη διεξαγωγή οικονομικών ελέγχων, ώστε να μπορούν να προληφθούν λάθη και να είναι δυνατή η διαπίστωση της πραγματικής χρηματοοικονομικής κατάστασης μιας οικονομικής μονάδας»

2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Παρ' όλο που η ανάγκη του ελέγχου εκδηλώθηκε σε παλαιότερη εποχή, τα τελευταία μόνο χρόνια αναπτύχθηκε. Σε όλες τις εποχές της ιστορίας ήταν συνδεδεμένος με τις λογιστικές πράξεις των ανθρώπων. Από ιστορικά στοιχεία που βρέθηκαν, από τους προϊστορικούς χρόνους πρωτοεμφανίστηκε ο έλεγχος με την ανταλλαγή των αγαθών μεταξύ των ανθρώπων. Την εποχή αυτή η ανάγκη της απεικόνισης των απαιτήσεων και υποχρεώσεων, που δημιούργησε η ανταλλαγή των αγαθών, καθώς και η αξιοπιστία των στοιχείων στις συναλλαγές αυτές, κατέστησε αναγκαία την εμφάνιση της πρώτης λογιστικής εγγραφής και ταυτόχρονα επεσήμανε και την ανάγκη του ελέγχου μεταξύ των συναλλασσομένων πρωτόγονων κοινωνιών(Ξανθάκης & Αλεξιάκης, 2013).

Οι άνθρωποι ακόμη και κατά τους προϊστορικούς χρόνους έκαναν λογιστικές εγγραφές χωρίς αριθμούς και χωρίς γράμματα, με τη χρήση διαφόρων συμβόλων, όπως γραμμές και σημεία σε δένδρα, πλάκες, πίνακες και ξύλα για να εκφράσουν λογιστικές πράξεις.

Για παράδειγμα, σε κομμάτια ξύλου χάραζαν εγκοπές, που η κάθε μια παρίστανε και μια συναλλαγή. Το ξύλο το έκοβαν στη μέση, στη συνέχεια έβαζαν τα δύο τεμάχια παράλληλα και χάραζαν μια εγκοπή στην ίδια ευθεία και στα δύο τεμάχια. Το ένα κομμάτι έπαιρνε ο πιστωτής και το άλλο ο χρεώστης. Όταν έπρεπε να ξοφληθεί το χρέος, πρώτα γινόταν ο έλεγχος της γνησιότητας των δύο ξύλων, ενώνοντας το ένα με το άλλο, για να διαπιστωθεί ότι τα δύο κομμάτια είναι του ίδιου ξύλου, έπειτα τα τοποθετούσαν παράλληλα για να δουν αν συμπίπτουν οι εγκοπές και έτσι επιβεβαίωναν τις συναλλαγές με ένα πρωτόγονο έλεγχο και με ένα «διπλογραφικό σύστημα» που στηριζόταν σε πρωτόγονη λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών.

Το 1956 έκανε στην Ελλάδα την πρώτη του εμφάνιση το οργανωμένο ελεγκτικό επάγγελμα με τη σύσταση του Σώματος Ορκωτών Λογιστών (Σ.Ο.Λ.), (Ν.Δ.3329/55), με τη

βοήθεια Άγγλων ορκωτών λογιστών και κάτω από τον έμμεσο έλεγχο του κράτους. Με το Π.Δ. 226/92, από το 1992 δόθηκε η ευχέρεια της ίδρυσης πολλών ελεγκτικών εταιρειών, σύμφωνα με τα αγγλικά και αμερικανικά πρότυπα και κατ' επιταγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω της 8^{ης} Οδηγίας της(Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015).

Η Ελεγκτική Σήμερα έχει επεκταθεί σε όλο το φάσμα της διοικητικής δραστηριότητας και λειτουργίας μιας κοινωνίας, είτε στον ιδιωτικό είτε στο δημόσιο τομέα. Πλέον η ευθύνη της Ελεγκτικής και το βασικό της ενδιαφέρον έχει μετατοπιστεί από την ανακάλυψη της ενδεχόμενης διαχειριστικής απάτης, στη διαπίστωση της ορθότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με τις οποίες παρουσιάζουν την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα δράσης των ελεγχόμενων μονάδων, καθώς και την γενική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης. Για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών σοβαρού ελέγχου, λόγω της ανάπτυξης μεγάλων οικονομικών φορέων και επιχειρήσεων, συστήθηκαν και οργανώθηκαν μεγάλες ελεγκτικές εταιρίες για εξωτερικό έλεγχο. Εξειδικευμένοι πλέον εσωτερικοί ελεγκτές στελεχώνουν τις μεγάλες οικονομικές μονάδες.

Ο έλεγχος έχει ως αντικείμενο τον οικονομικό λογισμό. Αντικείμενο αυτού του ελέγχου είναι(Φλιτούρης, 2007):

- Η οικονομική ευρωστία της επιχείρησης.
- Εάν οι υποδομές της είναι σύγχρονες ή όχι.
- Η έρευνα για τον εντοπισμό των αρνητικών γεγονότων και ατελειών στην επιχείρηση καθώς και η λήψη έγκαιρων μέτρων για τη θεραπεία τους.
- Η μείωση του κόστους χωρίς επιβάρυνση της ποιότητας.
- Η οργάνωση του οικονομικού λογισμού.
- Η καλύτερη εκμετάλλευση των πάγιων και κυκλοφοριακών μέσων της εκμετάλλευσης της επιχείρησης.
- Η αποτελεσματικότερη εκμετάλλευση της επιχείρησης.

2.3 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Η ελεγκτική αποκτά σιγά-σιγά έδαφος αποδοχής και εφαρμογής σε κάθε επιχειρηματική μονάδα, φορέα και κοινωνία, μέσω της διερεύνησης και της αξιολόγησης των λειτουργιών.

Γενικά, μπορούμε να πούμε ότι οι βασικοί σκοποί της ελεγκτικής είναι:

1. Η πρόληψη λογιστικών λαθών, εκούσιων ή ακούσιων, και απατών
2. Η αποκάλυψη και η καταστολή λαθών, εκούσιων ή ακούσιων, και απατών
3. Η πιστοποίηση της ακρίβειας και της αλήθειας των οικονομικών καταστάσεων
4. Η αξιολόγηση της σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων. Τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων δείχνουν την πορεία, αλλά και τις τάσεις που επικρατούν στην επιχείρηση

2.4 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Αντικείμενο του ελέγχου στα πλαίσια της χρηματοοικονομικής ελεγκτικής, είναι κυρίως ο τρόπος και η αξιοπιστία της μέτρησης και παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών που συνιστούν την εικόνα και το αποτέλεσμα μιας οικονομικής μονάδας. Έτσι, η Ελεγκτική διακρίνεται βασικά σε (Παπάς, 2013):

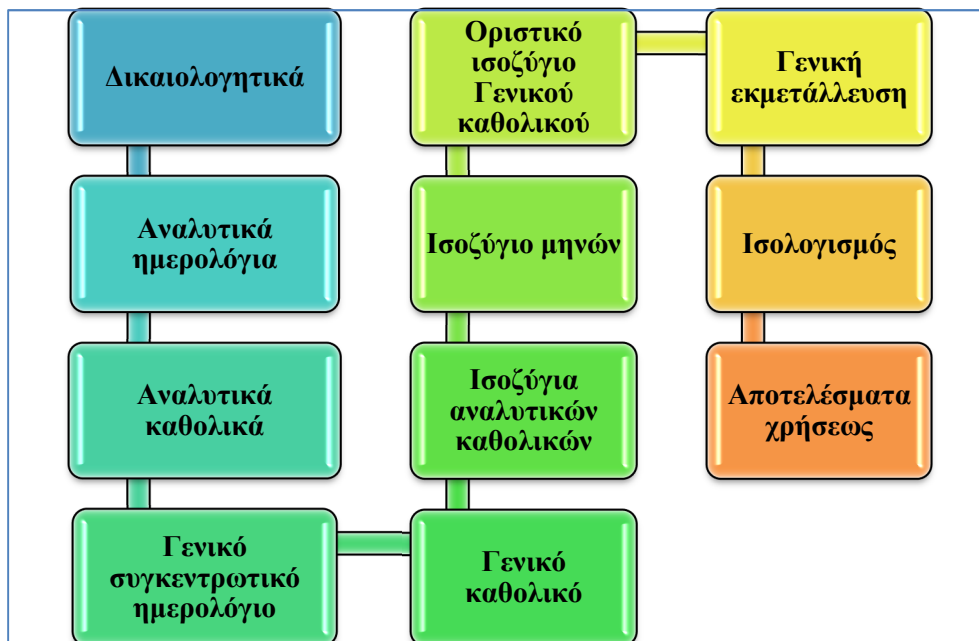
- Εσωτερική Ελεγκτική, η οποία διενεργείται από τον ίδιο το φορέα μέσω ειδικά εκπαιδευμένων ατόμων, δηλαδή τους εσωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι έχουν εξαρτημένη σχέση εργασίας με την οικονομική μονάδα.
- Εξωτερική Ελεγκτική, η οποία διενεργείται από τους ορκωτούς ελεγκτές, που επιλέγονται από την επιχείρηση και δεν έχουν εξαρτημένη σχέση εργασίας με την οικονομική μονάδα.
- Κρατική Ελεγκτική η οποία πραγματοποιείται κυρίως από τους φορολογικούς ελεγκτές.

2.5 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ-ΕΙΔΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

- Ανάλογα με την έκτασή τους, οι έλεγχοι διακρίνονται σε:
 - 1) Γενικούς, που επεκτείνονται σε ολόκληρη τη διαχείριση μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου
 - 2) Ειδικούς, που έχουν σαν αντικείμενο ένα συγκεκριμένο τομέα ή θέμα
- Ανάλογα με τον ειδικότερο σκοπό τους, οι έλεγχοι διακρίνονται σε:
 - 1) Προληπτικούς, οι οποίοι διενεργούνται πριν ολοκληρωθεί μία οικονομική πράξη του λογιστηρίου και στοχεύουν στο να προλάβουν πιθανά λάθη
 - 2) Κατασταλτικούς, οι οποίοι διενεργούνται μετά την εκτέλεση της οικονομικής πράξης και αποβλέπουν στην αποκάλυψη λαθών ή παραλήψεων, ανωμαλιών και κλοπών
- Ανάλογα με τη διάρκειά τους, οι έλεγχοι διακρίνονται σε:
 - 1) Μόνιμους/Διαρκείς, που διενεργούνται σε συνεχή βάση και σε όλη τη διάρκεια της οικονομικής χρήσης
 - 2) Τακτικούς/Περιοδικούς, που πραγματοποιούνται σε τακτικές χρονικές περιόδους
 - 3) Έκτακτους/Περιστασιακούς, που διενεργούνται για ειδικούς λόγους σε έκτακτες περιπτώσεις
- Ανάλογα με το πρόσωπο του ελεγκτή, οι έλεγχοι διακρίνονται σε:
 - 1) Εσωτερικούς, οι οποίοι οργανώνονται από την ίδια την οικονομική μονάδα και διενεργούνται από τους εσωτερικούς ελεγκτές
 - 2) Εξωτερικούς, οι οποίοι πραγματοποιούνται από τους ορκωτούς ελεγκτές
- Ανάλογα με τη μέθοδο που ακολουθείται στη διάρκεια των ελέγχων, οι έλεγχοι διακρίνονται σε:
 - 1) Οριζόντιους ελέγχους:

Στον οριζόντιο έλεγχο, στη Χειρόγραφο Λογιστική, η αρχή γίνεται από τον έλεγχο των δικαιολογητικών μέχρι τον έλεγχο των λογαριασμών του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης. Δηλαδή, εδώ γίνεται ένας πλήρης λογιστικός έλεγχος για μία ολοκληρωμένη χρονική περίοδο (15ήμερο-μήνα, κλπ.) και ελέγχονται όλες οι εγγραφές (άρθρα) με λεπτομέρεια, οπότε εξετάζεται: (Καραμάνης, 2008)

- Εάν η εγγραφή στηρίζεται στα κατά νόμο δικαιολογητικά (ΚΒΣ)
- Εάν οι εγγραφές έγιναν στα αρμόδια αναλυτικά ημερολόγια (όταν τηρείται το συγκεντρωτικό σύστημα)
- Εάν έγιναν σωστά οι εγγραφές στο Γενικό ή στο Συγκεντρωτικό ημερολόγιο
- Εάν έγινε σωστά η μεταφορά τους στο Γενικό Καθολικό
- Εάν ενημερώθηκαν έγκαιρα οι αναλυτικοί λογαριασμοί (καρτέλες πελατών προμηθευτών-αποθηκών)
- Εάν έγιναν σωστά τα αναλυτικά και γενικά ισοζύγια

Σχήμα 2.1: Οριζόντια διάταξη (οριζόντιος έλεγχος) επιχείρησης.

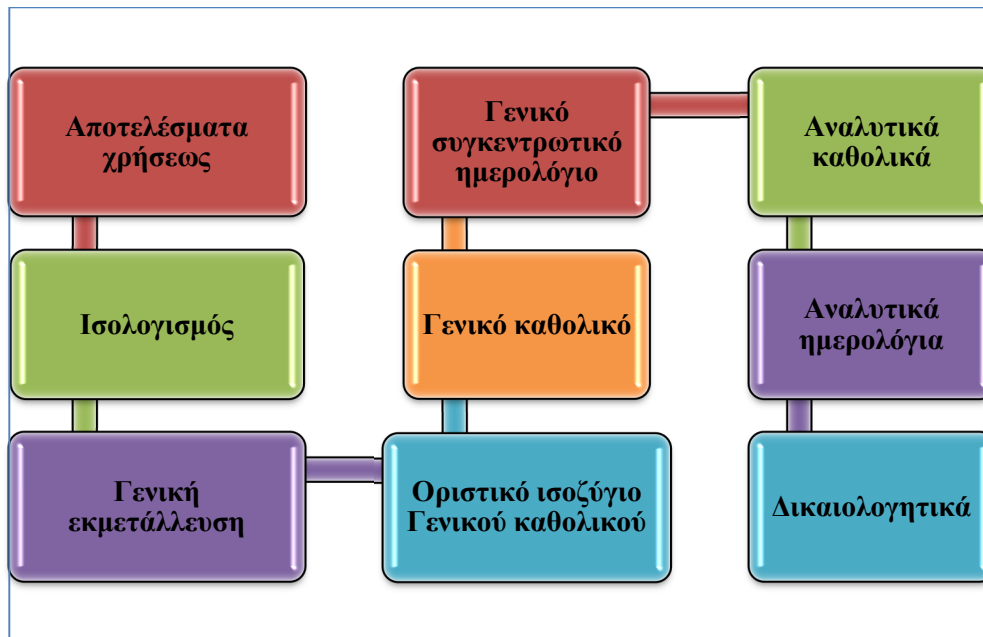
Πηγή: (Καραμάνης, 2008).

Η διαδικασία αυτή λέγεται επίσης και προοδευτική ή διαδοχική διαδικασία ελέγχου.

2) Κάθετους ελέγχους:

Αντίστροφη κατεύθυνση ακολουθείται στον κάθετο ή δειγματοληπτικό έλεγχο. Η αρχή γίνεται από τον έλεγχο των αποτελεσμάτων χρήσης, του Ισολογισμού, τον έλεγχο του λογαριασμού Γενικής Εκμετάλλευσης και τελειώνει στον έλεγχο των δικαιολογητικών (Κραμάνης, 2008):

Αποτελέσματα χρήσης → Ισολογισμός → Γενική εκμετάλλευση → Οριστικό ισοζύγιο Γενικού καθολικού → Ισοζύγιο μηνών → Ισοζύγια αναλυτικών καθολικών → Γενικό καθολικό → Γενικό συγκεντρωτικό ημερολόγιο → Αναλυτικά καθολικά → Αναλυτικά ημερολόγια → Δικαιολογητικά.

Σχήμα 2.2: Δειγματοληπτικός έλεγχος (κάθετος έλεγχος) επιχείρησης.

Πηγή: (Καραμάνης, 2008).

Πιο συγκεκριμένα, κατά τον τακτικό έλεγχο του Ισολογισμού τέλους χρήσης αλλά και του λογαριασμού των αποτελεσμάτων χρήσης που τον συνοδεύει, όπως και του λογαριασμού της Γενικής Εκμετάλλευσης, θα πρέπει να γίνουν(Καραμάνης, 2008):

- a) οι απαραίτητες επαληθεύσεις και αριθμητικές συμφωνίες, ώστε να συμπεριλαμβάνονται σ' αυτούς με τα πραγματικά τους υπόλοιπα όλοι οι λογαριασμοί του Γενικού Καθολικού.
- b) έλεγχοι των αποτελεσματικών λογαριασμών για να διαπιστωθεί εάν καταχωρήθηκαν σ' αυτούς όλα τα ποσά που αφορούν τη χρήση, δηλαδή τα δεδουλευμένα έξοδα και έσοδα.
- c) επαληθεύσεις όλων ή μερικών αθροισμάτων όλων των σελίδων των λογαριασμών (από σελίδα σε σελίδα) και να παραβληθούν με τα αντίστοιχα αθροίσματα του ισοζυγίου των αναλυτικών καθολικών.

Παράδειγμα

Όταν ελέγχεται ο λογαριασμός πελάτες θα πρέπει να εξετάζεται(Φλιτούρης, 2007):

- Εάν οι πιο σημαντικές καρτέλες των πελατών κινήθηκαν κανονικά, χρεώθηκαν ή πιστώθηκαν με τα αναγραφόμενα ποσά και να γίνει συσχέτιση με τα αντίστοιχα δικαιολογητικά που έχουν εκδοθεί γι' αυτά καθώς και τη νομιμότητα αυτών με βάση τις διατάξεις του ΚΒΣ.
- Εάν τα αθροίσματα των χρεώσεων και πιστώσεων περιελήφθησαν στο αναλυτικό ισοζύγιο των πελατών.
- Εάν τα αθροίσματα του αναλυτικού καθολικού των πελατών είναι σύμφωνα με την χρέωση και πίστωση του λογαριασμού του Γενικού Καθολικού Πελάτες.
- Τέλος εάν συμφωνεί το υπόλοιπο του λογαριασμού πελάτες, με αυτό που εμφανίζεται στο Γενικό Καθολικό.

Και με τους λογαριασμούς αξιών, εμπορευμάτων, προϊόντων, πρώτων υλών κ.λπ., καθώς και με όλους τους πρωτοβάθμιους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού γίνεται το ίδιο. Συγκεκριμένα πρέπει να αντιπαραβάλλεται και να επαληθεύεται:

- εάν περιελήφθησαν στο Γενικό (οριστικό) ισοζύγιο του Δεκεμβρίου, όλοι οι λογαριασμοί (και οι εξισωμένοι) του Γενικού Καθολικού,
- εάν περιελήφθησαν στον ισολογισμό όλοι οι λογαριασμοί του Γενικού Καθολικού που εμφανίζουν χρεωστικά ή πιστωτικά υπόλοιπα, εάν εμφανίζονται στον ισολογισμό με τα πραγματικά τους υπόλοιπα.

Για να τα επαληθευτούν αυτά, θα πρέπει να ελεγχθεί η πραγματική τους κίνηση (χρεοπίστωση) από τα αναλυτικά καθολικά και από τα αντίστοιχα ισοζύγια των αναλυτικών καθολικών.

Οι προαναφερόμενες ελεγκτικές διαδικασίες αφορούν τη Χειρόγραφη Λογιστική, γιατί στη Μηχανογραφημένη Λογιστική αυτά γίνονται αυτόματα.

Ως προς την έκταση του ελέγχου σημειώνεται ότι εξαρτάται από την ποιότητα του υφισταμένου εσωτερικού ελέγχου. Όσο καλύτερα είναι οργανωμένος αυτός, τόσο περιορίζεται και ο έλεγχος ή εστιάζεται σε ευπαθείς τομείς μόνο, όπως είναι οι πωλήσεις. Ο ένας έλεγχος δεν αποκλείει τον άλλο, γιατί μπορεί να γίνονται και οι δύο μαζί.

2.6 ΤΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Ο έλεγχος ως διαδικασία είναι μία αρκετά πολύπλοκη αλληλουχία βημάτων, ενεργειών και αποφάσεων που απαιτούν άσκηση υψηλού επιπέδου επαγγελματικής κρίσης από τον ελεγκτή. Ο ελεγκτής σε κάθε βήμα της ελεγκτικής διαδικασίας καταλήγει σε κάποιο συμπέρασμα ή αποτέλεσμα και με βάση αυτό προχωράει στο επόμενο βήμα, όμως είναι πιθανό το αποτέλεσμα ενός βήματος να απαιτεί επιστροφή σε προηγούμενο βήμα.

Ακολουθεί μία σύντομη περιγραφή των επτά (7) βημάτων της ελεγκτικής διαδικασίας: (Καραμάνης,2008)

1. Αναζήτηση και αναδοχή πελάτη:

Σε αυτό το στάδιο ο ελεγκτής αναζητάει υπονήφιους πελάτες και αξιολογεί αν η ανάληψη του ελέγχου σε καθεμία περίπτωση συμβαδίζει με τους εφαρμοστέους επαγγελματικούς κανόνες (Κώδικα Δεοντολογίας και ελεγκτικά πρότυπα) και με πιθανές ρυθμίσεις της νομοθεσίας. Ακόμη, ο ελεγκτής εξετάζει αν η ανάληψη του ελέγχου θα ωφελήσει τον ίδιο επαγγελματικά, όσον αφορά την αμοιβή του, τα σχετικά κόστη, αλλά και τις ευθύνες και τους κινδύνους που επισύρει η ανάληψη του ελέγχου.

2. Κατανόηση του περιβάλλοντος του πελάτη και των στρατηγικών κινδύνων που αντιμετωπίζει:

Στο στάδιο αυτό ο ελεγκτής αναλαμβάνει μία σειρά από ενέργειες για την κατανόηση του περιβάλλοντος του πελάτη και των στρατηγικών κινδύνων που αντιμετωπίζει. Αυτή η κατανόηση θα βοηθήσει τον ελεγκτή να υπολογίσει την πιθανότητα για ουσιώδη σφάλματα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και να προετοιμάσει τις κατάλληλες διαδικασίες για τον εντοπισμό τους.

3. Μελέτη και αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικών δικλίδων (internal control system):

Η διοίκηση έχει δημιουργήσει ένα σύστημα από δικλίδες για την αντιμετώπιση των κινδύνων σφαλμάτων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, την προστασία από διάφορους κινδύνους καταστροφών και την αποτελεσματική λειτουργία και διεύθυνση της επιχείρησης στην επίτευξη των στόχων της. Σε αυτό το στάδιο ο ελεγκτής μελετά και αξιολογεί αυτό το σύστημα εσωτερικών δικλίδων και αυτές οι ενέργειες συνίστανται στον εντοπισμό των επιμέρους δικλίδων και στο σχηματισμό γνώμης ως προς την καταλληλότητα και επάρκειά τους, χωρίς όμως να περιλαμβάνεται η δοκιμασία της λειτουργίας τους.

4. Σχεδιασμός και εκτέλεση δοκιμασιών συστήματος εσωτερικών δικλίδων:

Ο ελεγκτής προκειμένου να διαμορφώσει γνώμη για τη λειτουργική αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικών δικλίδων που έχει δημιουργήσει η διοίκηση, σχεδιάζει και προβαίνει σε μία σειρά από δοκιμασίες του συστήματος εσωτερικών δικλίδων.

5. Σχεδιασμός και εκτέλεση δοκιμασιών για τον εντοπισμό σημαντικών σφαλμάτων:

Βασιζόμενος στα αποτελέσματα του προηγούμενου βήματος ο ελεγκτής σχεδιάζει και εκτελεί μία σειρά δοκιμασιών για τον εντοπισμό σημαντικών σφαλμάτων στους επιμέρους λογαριασμούς των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του πελάτη.

6. Ολοκλήρωση ελεγκτικών διαδικασιών:

Σε αυτό το στάδιο ο ελεγκτής προχωράει σε μία ακόμη σειρά τελικών ελεγκτικών διαδικασιών, προκειμένου να διασφαλίσει ότι δεν έχουν ξεφύγει της προσοχής του σημαντικά θέματα, σε ότι αφορά στην έκφραση επαγγελματικής γνώμης για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του πελάτη.

7. Έκδοση έκθεσης ελέγχου:

Στο τελικό αυτό στάδιο, ο ελεγκτής προχωράει σε μία συνολική εκτίμηση των ελεγκτικών τεκμηρίων που έχει συγκεντρώσει στα προηγούμενα στάδια, με σκοπό να μπορέσει να απαντήσει στο ερώτημα κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτιστεί εύλογα από κάθε ουσιώδη πλευρά, σύμφωνα με τις εφαρμοζόμενες γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές και τη σχετική νομοθεσία. Με βάση την απάντησή του, ο ελεγκτής συντάσσει τελικά την έκθεση ελέγχου.

2.7 ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Στη λογιστική βιβλιογραφία, απάτη θεωρείται η εκ προθέσεως δόλια κατάχρηση περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης, καθώς και η παραποίηση οικονομικών στοιχείων προς όφελος αυτού που διαπράττει την απάτη.

Η απάτη μέσω της παραποίησης οικονομικών καταστάσεων έχει τρία χαρακτηριστικά, γνωστά και ως «Τρίγωνο της Απάτης». Οι παράγοντες αυτοί που επηρεάζουν τη διάπραξη απάτης είναι:

1. Η πίεση με την οποία έρχεται αντιμέτωπο το άτομο, καθώς και τα κίνητρα που έχει. Πιο αναλυτικά, πρόκειται για κίνητρα ή πιέσεις προς τα ανώτερα στελέχη της διοίκησης ή άλλους εργαζομένους για να παραποιήσουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της

επιχείρησης. Π.χ. προσωπικές οικονομικές ανάγκες, πιέσεις από το περιβάλλον εργασίας, ψύχωση για επιτυχία.

2. Οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται ώστε να διαπράξει την απάτη, όπως και η συμπεριφορά του ατόμου. Π.χ. συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη που δεν εντάσσονται στη συνήθη πορεία της επιχειρηματικής δραστηριότητας, συγκέντρωση δύναμης σε ένα πρόσωπο ή σε μία ομάδα λίγων ατόμων.

3. Η εκλογίκευση της απάτης. Σε αυτή την περίπτωση τα άτομα διαπράττουν εν γνώσει τους και σκόπιμα την απάτη ή μπορούν να εκλογικεύσουν και να αιτιολογήσουν τη διάπραξη της απάτης. Π.χ. τα διοικητικά στελέχη δικαιολογούν την απάτη με σκέψεις όπως ότι έπρεπε να διατηρηθεί υψηλά η τιμή της μετοχής ή ότι πρόκειται για το καλό της εταιρείας.

Είναι πλέον ο καιρός να περάσουμε από την εποχή του «γρήγορου χρήματος», «των λογιστικών τρυκ», των «διευθυντικών στελεχών εκτός ελέγχου» και των «ελέγχων κατά παραγγελία» όσον αφορά τις εκθέσεις, στην εποχή της ενίσχυσης της διαφάνειας, της αξιοπιστίας και της εμπιστοσύνης στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Αυτό είναι μέλημα πρώτα από όλα των ίδιων των επιχειρήσεων και των στελεχών τους, αλλά και των ρυθμιστικών αρχών και της κυβέρνησης. Οι τελευταίες παρεμβάσεις, έστω και με αρκετή καθυστέρηση, στον τομέα των ελέγχων, της εταιρικής διακυβέρνησης, της κωδικοποίησης της χρηματιστηριακής νομοθεσίας, των κανόνων συμπεριφοράς όλων των φορέων της αγοράς (επιχειρήσεις, αναλυτές, ελεγκτές, τράπεζες, ανάδοχοι κλπ) και της εισαγωγής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση, με την προϋπόθεση της αυστηρής εφαρμογής τους. Βέβαια όλα τα παραπάνω συνδέονται άμεσα και με το θέμα της επιχειρηματικής ηθικής. Μπορούν οι έλεγχοι να αποτρέψουν λογιστικές απάτες σε στελέχη επιχειρήσεων με μειωμένη επιχειρηματική ηθική (Zabedah, 2014);

2.8 ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Όταν αναφερόμαστε σε Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, εννοούμε ένα σύστημα λειτουργιών και διαδικασιών, που έχει σωστή οργάνωση και ορθούς κανόνες λειτουργίας, τους οποίους εφαρμόζει η διοίκηση μιας οικονομικής μονάδας, έχοντας ως στόχο τη διασφάλιση των συμφερόντων του φορέα. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτελείται από όλα τα μέτρα που χρησιμοποιεί μία οργάνωση για να:

- Προστατευθούν τα περιουσιακά στοιχεία από σπατάλη, καταδολίευση και μη αποτελεσματική χρήση
- Προωθηθούν η αξιοπιστία και η ακρίβεια των λογιστικών καταγραφών
- Ενθαρρύνει και να μετρηθεί η συμφωνία με τις πολιτικές της εταιρείας
- Αξιολογηθεί κατά πόσο διενεργούνται αποτελεσματικά οι εργασίες

Δεν υφίσταται ένα τέλειο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, ώστε να γίνει πρότυπο από όλες τις επιχειρήσεις. Κάθε επιχείρηση έχει τα ειδικά χαρακτηριστικά της, ανάλογα με το μέγεθός της, το αντικείμενό της και το γεωγραφικό χώρο που λειτουργεί. Έτσι βάσει αυτών των χαρακτηριστικών οι επιχειρήσεις οργανώνουν και τους αντίστοιχους εσωτερικούς ελέγχους, για να βοηθήσουν την επιχείρηση να πετύχει τους βασικούς στόχους της.

Ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου, για να είναι ικανοποιητικό, πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά (Παπάς, 2013):

- Οργανωτικό σχέδιο, καλά μελετημένο.
- Ικανοποιητικό σύστημα εξουσιοδότησης, αρμοδιοτήτων και ευθυνών.
- Λογιστική διάρθρωση.
- Σύγχρονη πολιτική προσωπικού.
- Κατάλληλο και αποτελεσματικό προσωπικό εσωτερικού ελέγχου.

Οφείλουμε εδώ να τονίσουμε ότι δεν πρέπει ο εσωτερικός έλεγχος να συγχέεται με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, το οποίο αφορά ένα οργανωμένο σύστημα ελέγχων που καθιερώνει η διοίκηση για να εξαλείφει λάθη και αδυναμίες.

2.9 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο εσωτερικός έλεγχος, δηλαδή το εσωτερικό τμήμα της διοικητικής ιεραρχίας της επιχείρησης, επεκτείνεται πέρα από λογιστικές, οικονομικές και διοικητικές λειτουργίες. Συντάσσεται με την πολιτική που χαράσσει η διοίκηση. Η κάθε επιχείρηση που έχει τον δικό της εσωτερικό έλεγχο, τον οργανώνει σύμφωνα με το οικονομικό μέγεθος της επιχείρησης, τη φύση των εργασιών της, τη στρατηγική της και τους στόχους που θέτει.

Οι βασικοί στόχοι του εσωτερικού ελέγχου είναι:

- a) Η λειτουργία των επιμέρους τμημάτων της μονάδας, κύρια του λογιστηρίου, σύμφωνα με την καθορισμένη πολιτική της διοίκησης.
- b) Η διαπίστωση της αποτελεσματικότητας της εσωτερικής οργάνωσης.
- c) Η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας των συστημάτων οργάνωσης και διοίκησης της μονάδας.
- d) Η διαπίστωση τυχόν απατών, ατασθαλιών, λαθών και αδυναμιών στην οργάνωση και την λειτουργία των φυσικών και ανθρώπινων συστημάτων.
- e) Τέλος η αναφορά των διαπιστώσεων του ελέγχου στην διοίκηση της μονάδας και η εισήγηση μέτρων διόρθωσης ή βελτίωσης.

Συνεπώς, ο εσωτερικός έλεγχος είναι «το μάτι» της διοίκησης. Οι εσωτερικοί ελεγκτές, οι οποίοι είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, λογοδοτούν στο Διοικητικό Συμβούλιο και στη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

2.9.1 Η χρησιμότητα και αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου

Όλο και περισσότερο την διοίκηση των επιχειρήσεων δυσκολεύει η οικονομική μεγέθυνσή τους. Στην καθιέρωση σύγχρονων μορφών μανάτζμεντ με αξιοποίηση και πληροφορικής οδήγησαν οι πολλές διευθύνσεις και τα τμήματα στις μεγάλες επιχειρήσεις καθώς και ο συντονισμός ακόμη και χιλιάδων, σε πολλές από αυτές, εργαζομένων. Το μανάτζμεντ δεν μπορεί να καλύψει από μόνο του τις απαιτήσεις της επιχείρησης, καθώς και το αξιόπιστο των οικονομικών και τεχνικών πληροφοριών, που συλλέγει. Γι' αυτό κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη ενός ανεξάρτητου από τη διοίκηση τμήματος εσωτερικού ελέγχου, το οποίο θα διαπιστώνει (Καραμάνης, 2008):

- αν οι στόχοι και οι στρατηγικές της επιχείρησης ακολουθούνται σωστά από τα διάφορα επίπεδα του μανάτζμεντ και των εργαζομένων,
- αν επιτυγχάνονται οι αναμενόμενες αποδόσεις,
- αν υπολογίζονται σωστά οι αποκλίσεις,
- αν αυτές γνωστοποιούνται στους υπεύθυνους και
- αν πραγματοποιούνται διορθωτικές ενέργειες,
- αν είναι επαρκείς και αξιόπιστες οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις και τα τηρηθέντα λογιστικά βιβλία και στοιχεία από το λογιστήριο της επιχείρησης.

Ακόμα και για τον Ορκωτό Ελεγκτή ο εσωτερικός έλεγχος έχει σημαντική σπουδαιότητα. Το πρότυπο και η διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου που χρησιμοποιείται από την επιχείρηση, θα καθοριστεί από το σύστημα και την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου εξετάζεται και αξιολογείται από τους ορκωτούς, ώστε να πεισθούν για την αξιοπιστία των λογιστικών δεδομένων και να καθορίσουν το πρόγραμμα και το χρονοδιάγραμμα της ελεγκτικής διαδικασίας, που είναι απαραίτητα για την έκφραση γνώμης πάνω στην ειλικρίνεια και αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

2.9.2 Είδη εσωτερικού ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος διακρίνεται στις παρακάτω κατηγορίες:

1. Λογιστικός έλεγχος:

Μέσω του λογιστικού ελέγχου πιστοποιείται η ορθότητα και η ακρίβεια των λογιστικών καταστάσεων. Περιλαμβάνει, δηλαδή, εκείνες τις δραστηριότητες, οι οποίες σχετίζονται με τη χρηματοδότηση της επιχείρησης, τα ίδια και ξένα κεφάλαια, που είναι απαραίτητα ώστε η επιχείρηση να λειτουργεί ομαλά. Καθοριστικοί για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης θεωρούνται ο κίνδυνος χαμένων κεφαλαίων και ο πιστωτικός κίνδυνος. Για να μειωθεί ο κίνδυνος και να καταρτιστούν σωστά οι οικονομικές καταστάσεις, διενεργούνται:

- Έλεγχος εξουσιοδοτήσεων και διαδικασιών, με τους οποίους διαπιστώνεται αν οι επενδύσεις είναι σύμφωνα με την επενδυτική πολιτική που έχει εγκριθεί
- Έλεγχος αξιολογήσεων και επιβεβαιώσεων, με τους οποίους συγκρίνεται το κόστος επενδύσεων με τις τρέχουσες αξίες και συμφωνούνται τα υπόλοιπα βασικών λογαριασμών, όπως του ταμείου, των καταθέσεων, κλπ.
- Έλεγχος διαθεσίμων, συμμετοχών, καταθέσεων σε τράπεζες, δανείων, μέσω των οποίων ελέγχεται η τακτική ενημέρωσή τους και γίνεται επιβεβαίωση των υπολοίπων

2. Διοικητικός έλεγχος:

Σε αυτόν περιλαμβάνονται κανόνες και μέθοδοι, που καθιερώνει η διοίκηση για να πετύχει τους στόχους της και να παρακολουθήσει την αποδοτικότητά της. Το μανάτζμεντ στην καθιέρωση ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου επιλέγει ένα σχέδιο οργάνωσης, μεθόδους, τεχνικές και διαδικασίες οι οποίες συντελούν στην επίτευξη των στόχων της επιχείρησης. Ένας από τους κύριους στόχους της επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους αυτής. Επίσης, στοχεύει στη σωστή εφαρμογή των αρχών, κανόνων και διαδικασιών του σύγχρονου μανάτζμεντ μέσα στην επιχείρηση, και η εφαρμογή αυτή είναι έργο του εσωτερικού ελέγχου ο οποίος συχνά αποτελεί μέλος της ομάδας του ανώτατου μανάτζμεντ. Το λογιστήριο υποχρεώνεται να υποβάλει προς τη διοίκηση διάφορες λογιστικές καταστάσεις και στατιστικά στοιχεία για αξιολόγηση της πορείας της επιχείρησης, οι οποίες ελέγχονται

από τον εσωτερικό ελεγκτή, στο πλαίσιο του διοικητικού ελέγχου(Παπαδέας & Συκιανάκης, 2014).

3. Λειτουργικός έλεγχος:

Μέσω του λειτουργικού ελέγχου, επιδιώκεται να διαπιστωθεί αν ένα τμήμα λειτουργεί σωστά και αποτελεσματικά, όπως και αν εφαρμόζονται όλες οι προβλεπόμενες διαδικασίες.

4. Έλεγχος παραγωγής:

Ο έλεγχος παραγωγής διερευνά κατά πόσο οι παραγωγικές διαδικασίες τηρούνται, δηλαδή ερευνά τον σωστό ανεφοδιασμό των υλών στη διαδικασία παραγωγής, τον έλεγχο ποιότητάς τους, όπως και την τήρηση της διαδικασίας συσκευασίας, παράδοσης-παραλαβής των προϊόντων και γενικά όλες τις διαδικασίες που γίνονται για την παραγωγή προϊόντων.

2.10 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο στόχος του ελέγχου, που διενεργείται από τους ορκωτούς ελεγκτές, είναι η διαπίστωση της ορθής παρουσίας της χρηματοοικονομικής θέσης, δηλαδή την περιουσιακή και κεφαλαιακή διάρθρωση της μονάδας στην αναφερόμενη ημερομηνία, όπως και τις μεταβολές της ως αποτέλεσμα της δραστηριοποίησής της, κατά τη διαχειριστική περίοδο, αλλά και άλλων ενεργειών, π.χ. χρηματοδότησης κλπ.

Ειδικότερα, στα πλαίσια της χρηματοοικονομικής ελεγκτικής, το αντικείμενο του ελέγχου είναι ο τρόπος και η αξιοπιστία της μέτρησης και παρουσίας των χρηματοοικονομικών μεγεθών, που συνιστούν την εικόνα μιας οικονομικής μονάδας. Στα πλαίσια αυτά ελέγχεται, το λογιστικό σύστημα, βάσει του οποίου γίνεται η αρχική μέτρηση και αναφορά, όπως και η οργάνωση της μονάδας, οι αρχές λειτουργίας της και η επάρκεια εμπλεκόμενων και παραπλήσιων συστημάτων του λογιστικού συστήματος(Μπένου, 2013).

Οι ορκωτοί ελεγκτές δίνουν λόγο για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις στην γενική συνέλευση των μετόχων, ενώ για το Δημόσιο λογοδοτούν στο διοικητικό συμβούλιο ή τον εποπτευόμενα υπουργό. Οι ορκωτοί ελεγκτές αντλούν τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες από(Παπάς, 2013):

- ❖ Τις ετήσιες και ενδιάμεσες λογιστικές καταστάσεις.
- ❖ Από τις καταστάσεις που υποβάλλονται στο χρηματιστήριο.
- ❖ Από διάφορες ανακοινώσεις, σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα.
- ❖ Από τους προϋπολογισμούς της επιχείρησης.
- ❖ Από χρηματιστηριακά στοιχεία (τραπεζικούς λογαριασμούς και χρηματιστήριο).
- ❖ Από τις εκθέσεις των αναλυτών.
- ❖ Από τους φορολογικούς καταλόγους.

Επίσης πληροφορίες αντλούνται από τα οικονομικά στατιστικά στοιχεία, όπως:

- Επίσημα στατιστικά στοιχεία διαφόρων κρατικών και διεθνών οργανισμών και
- Στατιστικές ιδιωτικών φορέων.

Τέλος πληροφορίες δίνονται και από μη αριθμητικά, χρηματοοικονομικά στοιχεία, όπως, εφημερίδες, επαγγελματικά περιοδικά, διαφημιστικές καμπάνιες, δικαστικές

αποφάσεις, αιτήματα και διαμαρτυρίες προσωπικού, νομοσχέδια και νόμους, εκθέσεις προϊόντων, τράπεζες και προσωπικές επαφές.

Μέχρι σήμερα το λογιστικό σύστημα της επιχείρησης παραμένει η σημαντικότερη πηγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών, στηριζόμενο στις αρχές της λογιστικής ιστορικού κόστους. Οι πληροφορίες αυτές αποτελούν τα σπουδαιότερα αριθμητικά στοιχεία από όλες τις υπόλοιπες πληροφορίες που είναι στη διάθεση του χρηματοοικονομικού ελεγκτή και αναλυτή, αφού προσφέρονται με τη μορφή των καθιερωμένων λογιστικών καταστάσεων και για εξωτερική χρήση.

2.10.1 Είδη εξωτερικού ελέγχου

Βάσει του στοιχείου που επιλέγεται από τον κάθε ελεγκτή να δώσει έμφαση στον έλεγχο διακρίνεται(Παπάς, 2013):

- Ο Χρηματοοικονομικός έλεγχος
- Ο Λειτουργικός έλεγχος
- Ο Έλεγχος αποδοτικότητας
- Ο Έλεγχος συμμόρφωσης και
- Οι Ειδικοί έλεγχοι.

2.10.1.1 Χρηματοοικονομικός έλεγχος

Με το χρηματοοικονομικό έλεγχο διαπιστώνεται η ορθή παρουσίαση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των οικονομικών μεγεθών που αφορούν στην χρηματοοικονομική θέση και στα αποτελέσματα της δράσης των οικονομικών μονάδων. Βασικά ελέγχεται η αξιοπιστία και η αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος της ελεγχόμενης μονάδας στην μέτρηση και παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών και των αποτελεσμάτων της(Παπάς, 2013).

2.10.1.2 Λειτουργικός έλεγχος

Με τον λειτουργικό έλεγχο αξιολογείται κατά πόσο μια λειτουργία, συνολική ή αποσπασματική και όχι απαραίτητα χρηματοοικονομικής φύσης, εκτελείται σύμφωνα με κάποια δεοντολογικά ή επιστημονικά κριτήρια και αρχές του συγκεκριμένου κλάδου, αλλά και σύμφωνα με τις γενικότερες επιχειρησιακές και διοικητικές αρχές (κανονισμούς, εγχειρίδια διαδικασιών, ελέγχους πληροφόρηση, κλπ.)(Παπάς, 2013).

2.10.1.3 Έλεγχος αποδοτικότητας

Για τον έλεγχο αποδοτικότητας ενδιαφέρονται κυρίως οι εσωτερικοί ελεγκτές για το αν μια διαδικασία ή λειτουργία σε έναν οργανισμό φέρνει θετικά αποτελέσματα σε αυτόν(Παπάς, 2013).

2.10.1.4 Έλεγχος συμμόρφωσης

Με τον έλεγχο συμμόρφωσης διαπιστώνεται η συμμόρφωση με κάποιους προσυμφωνημένους όρους ή προδιαγεγραμμένες διαδικασίες των εμπλεκόμενων μερών (π.χ. συμμόρφωση προς τους όρους δανειακών συμβολαίων, συμβολαίων συνεργασίας ή χρήσης δικαιωμάτων ευρεσιτεχνιών, επιχορηγήσεων, προδιαγραφών έργων, κλπ.)(Παπάς, 2013).

2.10.1.5 Ειδικοί έλεγχοι

Κάθε έλεγχος ο οποίος δεν εμπίπτει σε μια από τις παραπάνω συγκεκριμένες κατηγορίες, αρκεί να έχει την ικανότητα ο ελεγκτής να τον διεκπεραιώσει μπορεί να είναι ειδικός έλεγχος. Σε αυτούς ανήκει και ο δικαστικός έλεγχος του άρθρου 634 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που πραγματοποιούν εμπειρογνώμονες εξωτερικοί ελεγκτές.

Η διαφορά μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και του εξωτερικού ελέγχου ήδη διαφαίνεται από τους στόχους του εσωτερικού ελέγχου. Και οι δύο είναι απαραίτητοι και χρήσιμοι για τον ξεχωριστό ρόλο που ο καθένας παίζει. Πρέπει όμως να τονιστεί ότι ο εξωτερικός δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον εσωτερικό, δεδομένου ότι ο εσωτερικός είναι πιο βασικός και υπάρχει, σε κάποια μορφή, σε όλες τις επιχειρήσεις(Παπάς, 2013).

2.11 ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι ομοιότητες μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου μπορούμε να πούμε ότι είναι οι ακόλουθες:

- Τόσο ο εσωτερικός, όσο και ο εξωτερικός έλεγχος οριοθετούνται μέσα σε ένα σύνολο διεθνών ελεγκτικών προτύπων. Η ελεγκτική διαδικασία, δηλαδή, και του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου διενεργείται με βάση τα ελεγκτικά πρότυπα και τον Κώδικα Δεοντολογίας.
- Οι εσωτερικοί και οι εξωτερικοί ελεγκτές επηρεάζονται από τον επιχειρησιακό κίνδυνο.
- Για το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου ενδιαφέρονται και οι εσωτερικοί, αλλά και οι εξωτερικοί ελεγκτές.
- Και στον εσωτερικό και στον εξωτερικό έλεγχο είναι πολλή σημαντική η ανεξαρτησία του ελεγκτή.
- Όπως ο εσωτερικός έλεγχος, έτσι και ο εξωτερικός έλεγχος παρουσιάζουν τα αποτελέσματα από τη δραστηριότητά τους μέσω των εκθέσεων των ελεγκτών.

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών (Σ.Ο.Ε.) ή ορκωτοί ελεγκτές είναι οι ειδικά εκπαιδευμένοι ελεγκτές που διενεργούν τους ελέγχους. Ο έλεγχος που διενεργείται, αφορά κυρίως στο λογιστικό σύστημα μιας μονάδας.

Ανάλογα τον έλεγχο που πραγματοποιούν οι ορκωτοί λογιστές σε κάθε οργανισμό, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων που προβλέπεται να ελέγχονται από το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών, εφαρμόζουν ένα θεσμικό πλαίσιο κατά τον έλεγχο, διεθνώς ανεγνωρισμένο. Σύμφωνα με το πλαίσιο αυτό(Φλιτούρης, 2007):

- A.** Αντικειμενικά ο έλεγχος στοχεύει κυρίως στην πιστοποίηση της ορθότητας της παρουσίασης της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων χρήσης της ελεγχόμενης μονάδας στις λογιστικές καταστάσεις αυτής, βάσει των γενικώς παραδεκτών λογιστικών αρχών.
- B.** Η διατύπωση της πιστοποίησης αυτής υπάρχει στην έκθεση του ελεγκτή, η οποία και αποτελεί το προϊόν επαγγελματικής και προσεκτικής εφαρμογής των ελεγκτικών καθώς και κάθε άλλων εύλογων μέσων και μεθόδων που κρίθηκαν αναγκαία.
- C.** Χωρίς την σχετική έγγραφη εντολή κανένας έλεγχος δεν αναλαμβάνεται, αλλά και χωρίς ικανή εξουσιοδότηση, στην οποία να αναφέρεται σαφώς το είδος ή ο σκοπός του ζητούμενου ελέγχου.
- D.** Ο έλεγχος και κάθε ανατιθέμενη σχετική με αυτόν εργασία, θα πρέπει να διενεργηθεί από άτομο ή άτομα τα οποία να έχουν κατάλληλη και εξειδικευμένη τεχνική εκπαίδευση και ικανότητα ως ελεγκτές. Ο υπογράφων ελεγκτής φέρει την τελική ευθύνη για τον έλεγχο, εκτός της περίπτωσης δόλου εκ μέρους των υφισταμένων του ελεγκτών³.
- E.** Το ελεγκτικό προσωπικό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου, θα πρέπει να διατηρεί αμεροληψία, αντικειμενικότητα, ανεξαρτησία, αξιοπρέπεια και επαγγελματική ευθύνη έναντι του ελεγχόμενου.
- F.** Ένας ορκωτός ελεγκτής θα πρέπει να εξασκεί σωστά και με ικανότητα το επάγγελμα του και να προσπαθεί συνεχώς να βελτιώνει την επαγγελματική και επιστημονική του κατάρτιση και την ποιότητα των υπηρεσιών του.
- G.** Ο ορκωτός ελεγκτής ως προς τους ελεγχόμενους πελάτες του, θα πρέπει να είναι αντικειμενικός, δίκαιος και καλός και να τους εξυπηρετεί στα πλαίσια των δυνατοτήτων του και σύμφωνα με τις ευθύνες του προς την κοινωνία και τον θεσμό του ανεξάρτητου ελεγκτή.

³ Δικαίωμα υπογραφής έχουν μόνο όσοι κατέχουν την άδεια ορκωτού λογιστή, η οποία αποκτάται ύστερα από γραπτές εξετάσεις και εμπειρία καθορισμένης χρονικής διάρκειας στη διεξαγωγή ελέγχου υπό την εποπτεία ελεγκτή με άδεια.

Η. Ο ορκωτός ελεγκτής ως προς τους συναδέλφους του, θα πρέπει να φέρεται και να εργάζεται κατά τρόπο που να προάγει καλές σχέσεις και συνεργασία μεταξύ των μελών του επαγγέλματος.

3.2 ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Σε γενικές γραμμές η συμπεριφορά ενός ορκωτού ελεγκτή θα πρέπει να προάγει τον θεσμό και την ικανότητα του να υπηρετήσει την κοινωνία. Κατά την διάρκεια του ελέγχου δεν θα πρέπει να αυτοσχεδιάζει αλλά να εφαρμόζει το διεθνώς αναγνωρισμένο πλαίσιο, το οποίο είναι (Καραμάνης, 2008):

3.2.1 Σχεδιασμός του ελέγχου

Ο υπεύθυνος ελεγκτής σε συνεννόηση με τον ελεγχόμενο, θα πρέπει να προγραμματίσει τόσο τον χρόνο έναρξης του ελέγχου όσο και την κατάλληλη κατανομή εκείνων των φάσεων, ώστε ο έλεγχος τελικά να μην είναι σε βάρος (οικονομικά και ψυχολογικά) ούτε των ελεγκτών αλλά ούτε των ελεγχόμενων.

Υπάρχουν στάδια αλλά και μεγέθη των λογιστικών καταστάσεων, των οποίων ο έλεγχος μπορεί να αρχίσει, ακόμα και να περατωθεί, πριν το «κλείσιμο των βιβλίων» της ελεγχόμενης μονάδας. Αυτό γίνεται ώστε να μειωθεί ο φόρτος εργασίας κατά την τελική φάση, που ακολουθεί του κλεισίματος των λογιστικών βιβλίων και της σύνταξης λογιστικών καταστάσεων από την ελεγχόμενη μονάδα, αλλά και να τελειώσει μέσα στα αναγκαστικά από τον νόμο χρονικά περιθώρια (δημοσίευσης, υποβολής φορολογικής δήλωσης, κλπ.)

Για κάθε κλάδο επιχειρήσεων ο προϋπολογισμός και ο επιμερισμός του συνολικού ελέγχου και η ανάθεση τμημάτων αυτού στο κατάλληλο ελεγκτικό προσωπικό γίνεται με τη βοήθεια ειδικών ελεγκτικών οδηγιών και προγραμμάτων. Για το λόγο αυτό ο έμπειρος ελεγκτής χρησιμοποιεί τα φύλλα εργασίας προηγούμενων ελέγχων, εφόσον έχουν γίνει από την ίδια ελεγκτική εταιρεία ή και προκαταρκτικές επαφές και συνεντεύξεις με το κατάλληλο προσωπικό της ελεγχόμενης μονάδας για ενημέρωση τουλάχιστον του φακέλου με τα γενικά στοιχεία της μονάδας (Καραμάνης, 2008).

3.2.2 Επίβλεψη και ανασκόπηση του ελέγχου

Ο υπεύθυνος του ελέγχου για κάθε φάση και κάθε τομέα του ελέγχου, θα πρέπει να προϋπολογίσει ικανό χρόνο για επίβλεψη και έλεγχο της εργασίας των υφισταμένων σε κάθε επίπεδο (Καραμάνης, 2008).

3.2.3 Αξιολόγηση εσωτερικής οργάνωσης και ελέγχου

Γενικά, το δεύτερο στάδιο μετά τον βασικό σχεδιασμό και της ενημέρωσης στον έλεγχο, από τα αρχεία ή τις συνεντεύξεις είναι η μελέτη και αξιολόγηση της εσωτερικής οργάνωσης της ελεγχόμενης μονάδας, αλλά και εκείνων των τμημάτων της, ειδικότερα του λογιστηρίου, της μηχανογράφησης και των αποθηκών, που άπτονται περισσότερο του διενεργούμενου ελέγχου (Καραμάνης, 2008).

Στην εσωτερική οργάνωση περιλαμβάνεται:

- το οργανόγραμμα της μονάδας,
- οι περιγραφές θέσεων εργασίας των διαφόρων τμημάτων,
- τα εγχειρίδια διαδικασιών και οδηγιών δράσεως, καθώς και
- κάθε τεχνική ή μεθοδολογία και πολιτική προς την επίτευξη των στόχων της μονάδας γενικά ή και επιμέρους τμημάτων αυτής.

Το ενδιαφέρον του ελεγκτή στρέφεται περισσότερο στην εσωτερική οργάνωση του λογιστηρίου και στον τρόπο λειτουργίας αυτού δίνοντας έμφαση στο είδος των βιβλίων και στοιχείων και ειδικότερα στη λειτουργία του συγκεκριμένου λογιστικού συστήματος, που εφαρμόζει η μονάδα και παρακολουθεί μέσω αυτού την περιουσία και την δράση της. Η σημασία της μελέτης και αξιολόγησης του εσωτερικού ελέγχου έγκειται στο γεγονός ότι η ικανοποιητική ποιότητα αυτού θα περιορίσει το εύρος των ελέγχων.

Για να συγκεντρώσει τις πληροφορίες του ο ελεγκτής για τον υπό έλεγχο οργανισμό μελετά τον εσωτερικό έλεγχο, το οργανόγραμμα της μονάδας, τα διάφορα εγχειρίδια διαδικασιών και περιγραφών θέσεων εργασίας, το καταστατικό της εταιρείας, αναφορές και αλληλογραφία της μονάδας, καθώς και συνεντεύξεις με στελέχη- κλειδιά και προσωπική περιήγηση στις εγκαταστάσεις της μονάδας. Τέλος, θα μελετηθούν και τα φύλλα εργασίας προηγούμενων ελέγχων, όπου υπάρχουν.

3.2.4 Ικανά τεκμήρια

Για τη στήριξη της γνώμης του ελεγκτή θα πρέπει να είναι ικανά τα τεκμήρια που συλλέγονται από επιθεώρηση, παρατήρηση, ερωτήσεις, επιβεβαιώσεις και υπολογισμούς,. Η διαδικασία αυτή συντελείται σε δύο στάδια, το πρώτο έγκειται στην συλλογή των τεκμηρίων και το δεύτερο στην αξιολόγηση αυτών(Καραμάνης, 2008).

3.2.5 Φύλλα εργασίας

Μέσα από τα φύλλα εργασίας θα πρέπει να προκύπτει το γεγονός του ελέγχου, καθώς και ο τρόπος διεξαγωγής αυτού αλλά και των λεπτομερειών επί των οποίων ο ελεγκτής στήριξε την εκφρασθείσα από αυτόν γνώμη. Τα φύλλα εργασίας αποτελούν, επίσης, και ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία σε περίπτωση που θα αμφισβητηθεί το πόρισμα του ελεγκτή ή τμήματα αυτού(Φλιτούρης, 2007).

3.2.5.1 Έννοια και περιεχόμενο των φύλλων

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου οι ελεγκτές τις πρόχειρες σημειώσεις, τα προγράμματα εργασίας, τις αναλύσεις, τις επιστολές και τις διορθωτικές εγγραφές, τις περιλαμβάνουν σε πρακτικά, που αποτελούν πηγή για τη σύνταξη των φύλλων εργασίας. Επομένως, τα πρακτικά των διαφόρων τύπων των αποδεικτικών στοιχείων, που συγκεντρώνονται από τους ελεγκτές κατά τη διάρκεια του ελέγχου είναι τα φύλλα εργασίας. Σε αυτά περιλαμβάνονται μορφές και τρόποι χρησιμοποίησης των αποδεικτικών στοιχείων έτσι ώστε οι ελεγκτές να μπορούν να συντάξουν την έκθεσή τους για τις οικονομικές δραστηριότητες της επιχείρησης που ελέγχουν.

Ανάμεσα στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης και την έκθεση του ελεγκτή, τα φύλλα εργασίας αποτελούν τον συνδετικό κρίκο. Με το όρο φύλλα εργασίας, εννοείται όλο το αποδεικτικό υλικό, που χρησιμοποίησαν οι ελεγκτές για να δείξουν τη μεθοδολογία εργασίας, που εφάρμοσαν και τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν. Τα φύλλα εργασίας δεν περιορίζονται μόνο σε ποσοτικά δεδομένα, αλλά περιλαμβάνουν σημειώσεις, επεξηγήσεις, ώστε να καταγράφεται ολόκληρη η εργασία των ελεγκτών, αντιδράσεις και απόψεις. Σκοπός των φύλλων είναι μόνο οι ουσιαστικές πληροφορίες και το μοναδικό στοιχείο στο οποίο φαίνεται όλη η εργασία των ελεγκτών. Ο ελεγκτής θα πρέπει να είναι εχέμυθο άτομο γιατί οι επιχειρήσεις έχουν εμπιστευτικά στοιχεία και θα πρέπει να διαφυλάσσονται από διαρροές(Φλιτούρης, 2007).

3.2.5.2 Σκοποί των φύλλων εργασίας

Με τα φύλλα εργασίας εξυπηρετούνται οι παρακάτω βασικοί σκοποί(Φλιτούρης, 2007):

- a) Η οργάνωση και ο συντονισμός της ελεγκτικής εργασίας. Ο επικεφαλής ελεγκτής ρυθμίζει την εργασία κάθε βοηθού ελεγκτή. Μπορεί να αρχίσει ο ίδιος τα φύλλα εργασίας ζητώντας από τους βοηθούς του να τα συνεχίσουν, ώστε να πετύχει με αυτό τον τρόπο τον έλεγχο πολλών διαφορετικών αντικειμένων εργασίας και να τον συνεχίσει ως το τέλος. Με αυτόν τον τρόπο πετυχαίνει να διεξάγει πολλές έρευνες και να συγκεντρώνει περισσότερες πληροφορίες και να προβαίνει σε καλύτερη αξιολόγησή τους.
- b) Η αξιοποίηση των πληροφοριών, που περιλαμβάνονται στα πρακτικά του ελέγχου και των συμπερασμάτων, από την εξέταση των ελεγκτών. Τα φύλλα εργασίας συντάσσονται στον τόπο όπου γίνεται ο έλεγχος(κεντρικό, υποκαταστήματα) και αμέσως μετά όλες οι πληροφορίες και τα συμπεράσματα στέλνονται στο κεντρικό τμήμα όπου και πάλι εξετάζονται μέχρι να αρχίσει η σύνταξη της έκθεσης.
- c) Ο οδηγός για τη σύνταξη της έκθεσης των ελεγκτών. Τα φύλλα εργασίας, επειδή περιλαμβάνουν όλο το υλικό, που ήλεγξαν οι ελεγκτές, διευκολύνουν τη σύνταξη της έκθεσης.
- d) Η θεμελίωση της έκθεσης. Τα φύλλα εργασίας αποτελούν το κύριο υλικό για τη θεμελίωση έκθεσης ελέγχου. Οι ελεγκτές, τις όποιες παρατηρήσεις έχουν να κάνουν στην επιχείρηση θα τις στοιχειοθετήσουν με τα φύλλα εργασίας, που είναι βασική πηγή των πληροφοριών τους, στα οποία δείχνουν ότι χρησιμοποίησαν τα γενικώς αποδεκτά πρότυπα ελεγκτικής. Τέλος, τα φύλλα παρέχουν πληροφορίες χρήσιμες για τη σύνταξη της φορολογικής δήλωσης, νόμιμα αποδεικτικά στοιχεία, σημαντικά πρακτικά και αποτελούν σημαντική βοήθεια για μεταγενέστερους ελέγχους.

3.2.5.3 Κατηγορίες των φύλλων εργασίας

Τα φύλλα εργασίας κατατάσσονται στις παρακάτω γενικές κατηγορίες(Φλιτούρης, 2007):

- a) Σχέδια ελέγχου, ερωτηματολόγια. Αυτά τα χρησιμοποιούν οι ελεγκτές, γιατί αποτελούν πρακτικό τρόπο προσέγγισης της μελέτης του εσωτερικού ελέγχου.

- b) Διορθωτικές ημερολογιακές εγγραφές. Στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, κατά τη διάρκεια της ελεγκτικής εργασίας, μπορεί να βρεθούν λάθη, τα οποία να είναι τυχαία ή ηθελημένα και μπορεί να αναφέρονται σε λαθεμένη καταχώρηση, παράλειψη συναλλαγής ή σε κακή ταξινόμηση. Στις μεγάλες επιχειρήσεις, οι ελεγκτές βρίσκουν έτοιμες τις διορθώσεις από το προσωπικό λογιστηρίου και ο ρόλος τους είναι να τροποποιήσουν έτσι τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ώστε να παρουσιάζεται η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές αρχές της λογιστικής.
- c) Πίνακες τεκμηρίωσης, αναλύσεις και φύλλα υπολογιστικής εργασίας. Οι πίνακες τεκμηρίωσης είναι ένας κατάλογος, όπου αναγράφονται όλες οι λεπτομέρειες που παρουσιάζει το υπόλοιπο ενός λογαριασμού σε προκαθορισμένο χρόνο. Οι ελεγκτές, για να επαληθεύσουν λογαριασμούς, κάνουν τους δικούς τους υπολογισμούς, που τους συγκρίνουν έπειτα με τους ήδη καταχωρημένους στα βιβλία λογαριασμών.
- d) Αντίγραφα πρακτικών. Στα φύλλα εργασίας δεν περιλαμβάνονται μόνο πίνακες, εγγραφές, αναλύσεις, ισοζύγια, αλλά και αποδεικτικό υλικό από αντίγραφα πρακτικών συνεδριάσεων Γενικών Συνελεύσεων, Διοικητικών Συμβουλίων.
- e) Ενημερωτικές επιστολές επιχείρησης και νομικών συμβούλων. Οι ελεγκτές ζητούν από τις επιχειρήσεις όσο και από τους νομικούς συμβούλους των εταιρειών ενημερωτικές επιστολές, για να κατατοπιστούν στα σοβαρά θέματα και από νομικής πλευράς σε εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις, αμφισβητούμενα θέματα, που ίσως επηρεάζουν δυσμενώς την πορεία της εταιρείας στο μέλλον.

3.2.5.4 Οδηγίες για τη σύνταξη των φύλλων εργασίας

Παρακάτω δίνονται οι σπουδαιότερες οδηγίες για τη σύνταξη των φύλλων εργασίας(Φλιτούρης, 2007):

- Σαφής και πλήρης αναφορά στην ταυτότητα των εγγράφων.
- Για κάθε θέμα θα πρέπει να χρησιμοποιείται διαφορετικό φύλλο εργασίας και να περιέχει το ονοματεπώνυμο του ελεγκτή, την περίοδο ελέγχου και τον τόπο ελέγχου.
- Δημιουργία καταλόγου με περιεχόμενο τα θέματα, που θα αποτελέσουν αντικείμενο εργασίας.
- Ευρετήριο και αναφορά σε παραπομπές.
- Ολοκληρωμένη αναφορά της έκτασης και του πεδίου που καλύπτονται από τις διαδικασίες ελέγχου.
- Σύμβολα τσεκαρίσματος, που το καθένα αντιπροσωπεύει μια διαδικασία ελέγχου, θα πρέπει να υπάρχει και το ανάλογο διευκρινιστικό υπόμνημα των συμβόλων.
- Αναφορά στα συμπεράσματα των ελεγκτών. Στα φύλλα εργασίας πρέπει να παρουσιάζεται μια σοβαρή, προσεγμένη, αξιόλογη, λεπτομερή και σημαντική εργασία, όπου όλα θα είναι τοποθετημένα με τάξη, συνέπεια, σύστημα, λογική και υπευθυνότητα.

3.2.5.5 Είδη φακέλων

Δύο ειδών φάκελοι τηρούνται συνήθως από τους ελεγκτές(Φλιτούρης, 2007):

- a) Φάκελος ετησίου ελέγχου, όπου συγκεντρώνονται μόνο τα φύλλα εργασίας που συμπληρώθηκαν κατά την ελεγκτική διαδικασία του χρόνου αυτού.
- b) Μόνιμος Φάκελος φύλλων εργασίας. Εκεί υπάρχουν συνήθως αμετάβλητα στοιχεία, όπως τα αντίγραφα άρθρων του καταστατικού, που δεν χρειάζεται να βγαίνουν κάθε φορά που ακολουθείται η ελεγκτική διαδικασία. Οι ελεγκτές τον συμβουλευονται για πληροφορίες που καλύπτουν μεγάλη περίοδο ετών. Οι πληροφορίες πρέπει να φυλάγονται με προσοχή και σχολαστικότητα, ο Φάκελος να ενημερώνεται αμέσως με την εμφάνιση κάθε νέου στοιχείου και πληροφορίας. Στα τρέχοντα φύλλα εργασίας θα πρέπει να υπάρχουν παραπομπές αναφοράς στο μόνιμο φάκελο φύλλων εργασίας.

Τα φύλλα εργασίας μετά την ταξινόμηση και δημιουργία ευρετηρίου είναι έτοιμα για αρχειοθέτηση. Πρέπει να προστατεύονται από κλοπή και πυρκαγιά και να είναι εύκολη η ανεύρεση τους όποτε χρειαστούν.

3.2.5.6 Θεώρηση των φύλλων εργασίας

Όσοι είναι στη θεώρηση και εξέταση των φύλλων εργασίας, πρέπει να προσέξουν τα παρακάτω(Φλιτούρης, 2007):

- a) Να διαπιστώνουν ότι ο έλεγχος πραγματοποιείται σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές αρχές της ελεγκτικής. Όταν ο έλεγχος πραγματοποιείται από μεγάλο γραφείο ελεγκτών, τότε οι επόπτες των βοηθών θεωρούν τα φύλλα εργασίας τους και τα δικά τους ο διευθυντής των ελεγκτών. Κατά τη θεώρηση των φύλλων εργασίας καταβάλλεται προσπάθεια να διαπιστωθεί αν συγκεντρώθηκε το κατάλληλο αποδεικτικό υλικό, αν έγινε ο σωστός προγραμματισμός της ελεγκτικής διαδικασίας και τέλος αν έγινε σωστή μελέτη του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης.
- b) Να εξετάζουν αν θεμελιώνεται η γνώμη των ορκωτών ελεγκτών. Κατά τη θεώρηση οι επόπτες πρέπει να εξετάζουν αν στα φύλλα εργασίας ελέγχου, εκτός από την επαλήθευση σημαντικών στοιχείων των οικονομικών εκθέσεων, εφαρμόστηκαν οι αρχές της λογιστικής με συνέπεια, αν είναι σαφείς και επαρκείς οι παρατηρήσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και εφαρμόστηκαν σε αυτές οι αρχές της λογιστικής.

3.3 ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι αρχές και τα χαρακτηριστικά που έχει ένα ολοκληρωμένο σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι σχετικά λίγες, όμως, οι πρακτικές εφαρμογές των αρχών αυτών έχουν ως αποτέλεσμα ένα μεγάλο αριθμό λογιστικών οδηγιών και διαδικασιών. Κατά τον έλεγχο ένας ορκωτός ελεγκτής, προβαίνει στις ακόλουθες ενέργειες(Κουκλέλης, 2010):

- στην εξέταση και επισκόπηση του οργανογράμματος,

- στη μελέτη του εγχειριδίου των λογιστικών διαδικασιών,
- στη μελέτη του διαγράμματος των λογαριασμών,
- στην περιγραφή των θέσεων εργασίας και
- στη μελέτη άλλων εγχειριδίων κανονισμών και διαδικασιών λειτουργίας της επιχείρησης.

Τις σπουδαιότερες φάσεις της έρευνας του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί η μελέτη και η αξιολόγηση. Ο ελεγκτής ακολουθώντας τη μεθοδολογία αυτή, τεκμηριώνει τις διάφορες φάσεις του ελέγχου και αξιοποιεί το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, χρησιμοποιώντας τα φύλλα εργασίας του ελέγχου για να μπορέσει να φέρει σε πέρας το έργο του.

3.4 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Για να προσδιορίσουν οι ελεγκτές σε ποια έκταση μπορούν να βασιστούν στον εσωτερικό έλεγχο, χρησιμοποιούν ερωτηματολόγια, διαγράμματα ροής και περιγραφικές εκθέσεις. Για την πρόληψη ή ανακάλυψη λαθών και παραποιήσεων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ο ελεγκτής θα πρέπει να ακολουθήσει τα εξής στάδια στην εξέταση των διαφόρων σημαντικών κατηγοριών συναλλαγών (Καραγιάννης, 2012):

- a) Εξέταση των ειδών των λαθών και ανωμαλιών που μπορεί να συμβούν.
- b) Καθορισμός των διαδικασιών του λογιστικού ελέγχου, οι οποίες μπορεί να εμποδίσουν ή να ανακαλύψουν τέτοια λάθη και ανωμαλίες.
- c) Εξέταση αν οι κατάλληλες διαδικασίες καθορίζονται επακριβώς και αν ακολουθούνται ικανοποιητικά.
- d) Αξιολόγηση όποιων αδυναμιών, π.χ. κατηγορίες πιθανών λαθών και ανωμαλιών, οι οποίες δεν καλύπτονται από τις υπάρχουσες διαδικασίες, και τι μέτρα πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπισή τους.

Η επισήμανση των αδυναμιών του συστήματος από τον ελεγκτή πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά, επειδή ένα καλό σύστημα εσωτερικού ελέγχου μειώνει, αλλά δεν εξαλείφει, τη δυνατότητα λαθών και ανωμαλιών. Συνήθως, οι ανεξάρτητοι ελεγκτές συγκρίνουν τα αποτελέσματα του ελέγχου με εκείνα που έβγαλαν οι εσωτερικοί ελεγκτές. Οι μόνοι υπεύθυνοι, για να εκφράσουν γνώμη σχετικά με την ειλικρίνεια των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, είναι οι ανεξάρτητοι ελεγκτές.

3.5 ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο ελεγκτής συνήθως έχει παρατηρήσεις και προτάσεις για βελτίωση του συστήματος, μετά την αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Αυτές οι παρατηρήσεις, συνήθως γίνονται με επιστολή που στέλνει προς τη διοίκηση της επιχείρησης. Σε αυτή κυρίως εκφράζει παρατηρήσεις επί του λογιστικού του ελέγχου.

Μια σύνοψη των συζητήσεων και προτάσεων με την επιχείρηση, σε μια τεκμηριωμένη μορφή αποτελεί συνήθως η επιστολή προς τη διοίκηση, ώστε να βρίσκεται στα αρχεία της εταιρίας, για να ληφθούν υπόψη για μελλοντικές βελτιώσεις, αλλά και για να αντιμετωπιστούν τυχόν μελλοντικά προβλήματα στις σχέσεις ελεγκτών-πελάτη, ιδιαίτερα αν ανακαλυφθούν τυχόν σημαντικές καταχρήσεις ή ζημιές(Καραγιάννης, 2012)

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ) ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

4.1 ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ)

4.1.1 Διεθνές πρότυπο δικλίδων ποιότητας

Το πεδίο εφαρμογής του Διεθνές Πρότυπου Δικλίδων Ποιότητας (ΔΠΔΠ) είναι το εξής(Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015):

1. Το παρόν Διεθνές Πρότυπο Δικλίδων Ποιότητας⁴ (ΔΠΔΠ) ασχολείται με τις ευθύνες που έχει μια λογιστική επιχείρηση σχετικά με το σύστημα δικλίδων ποιότητας αυτής σχετικά με ελέγχους και επισκοπήσεις οικονομικών καταστάσεων και άλλες αναθέσεις διασφάλισης και συναφών υπηρεσιών. Το ΔΠΔΠ πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας.
2. Οι διακηρύξεις του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Ελέγχου και Διασφάλισης (ΣΔΠΕΔ) αναφέρουν τα πρόσθετα πρότυπα και την καθοδήγηση σχετικά με τις ευθύνες του προσωπικού της λογιστικής επιχείρησης όσον αφορά τις διαδικασίες δικλίδων ποιότητας για συγκεκριμένους τύπους αναθέσεων. Για παράδειγμα, το ΔΠΕ 220 ασχολείται με διαδικασίες δικλίδων ποιότητας για ελέγχους οικονομικών καταστάσεων.
3. Ένα σύστημα δικλίδων ποιότητας αποτελείται από πολιτικές σχεδιασμένες να επιτυγχάνουν τους στόχους που ορίζονται στην παράγραφο 11 και από διαδικασίες που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή και παρακολούθηση της συμμόρφωσης με αυτές τις πολιτικές.

4.1.2 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 200 (Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα)

Το πεδίο εφαρμογής του Διεθνούς Πρότυπου Ελέγχου 200 είναι το εξής(Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015):

⁴ Το παρόν ΔΠΔΠ εφαρμόζεται σε όλες τις λογιστικές επιχειρήσεις επαγγελματιών λογιστών αναφορικά με ελέγχους και επισκοπήσεις οικονομικών καταστάσεων και άλλες αναθέσεις διασφάλισης και συναφών υπηρεσιών. Η φύση και η έκταση των πολιτικών και διαδικασιών που αναπτύσσονται από μια επιμέρους λογιστική επιχείρηση ώστε να συμμορφώνεται με το παρόν ΔΠΔΠ θα εξαρτηθεί από διάφορους παράγοντες όπως το μέγεθος και τα λειτουργικά χαρακτηριστικά της λογιστικής επιχείρησης, καθώς και το αν αποτελεί μέρος ενός δικτύου.

1. Το συγκεκριμένο Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) ασχολείται με τις γενικές ευθύνες που έχει ένας ανεξάρτητος ελεγκτής όταν διενεργεί έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων⁵ σύμφωνα με τα ΔΠΕ. Πιο συγκεκριμένα, παρατίθενται οι γενικοί αντικειμενικοί σκοποί του ανεξάρτητου ελεγκτή και εξηγείται η φύση και το πεδίο ενός ελέγχου σχεδιασμένου να επιτρέπει στον ανεξάρτητο ελεγκτή να επιτυγχάνει αυτούς τους αντικειμενικούς σκοπούς. Επίσης εξηγείται το πεδίο, η ισχύς και η δομή των ΔΠΕ, και περιλαμβάνονται απαιτήσεις για τη θέσπιση των γενικών ευθυνών του ανεξάρτητου ελεγκτή που εφαρμόζονται σε όλους τους ελέγχους, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσης να συμμορφώνεται με τα ΔΠΕ. Εφεξής ο ανεξάρτητος ελεγκτής αναφέρεται ως «ο ελεγκτής».
2. Η σύνταξη των ΔΠΕ έχει γίνει στο πλαίσιο ενός ελέγχου οικονομικών καταστάσεων από έναν ελεγκτή. Πρέπει να προσαρμόζονται, στο βαθμό που είναι απαραίτητο στις περιστάσεις, όταν εφαρμόζονται σε ελέγχους άλλων ιστορικών χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Τα ΔΠΕ δεν αφορούν τις ευθύνες του ελεγκτή που μπορεί να προκύψουν από νομοθετικές, κανονιστικές ή λοιπές διατάξεις σε σχέση, για παράδειγμα, με την προσφορά τίτλων στο κοινό. Τέτοιες ευθύνες ενδέχεται να διαφέρουν από εκείνες που θεσπίζονται στα ΔΠΕ. Έτσι, ενώ ο ελεγκτής μπορεί να βρει πτυχές των ΔΠΕ χρήσιμες σε αυτές τις περιπτώσεις, είναι ευθύνη του ελεγκτή να εξασφαλίζει την τήρηση όλων των σχετικών νομικών, κανονιστικών ή επαγγελματικών υποχρεώσεων.

Οι γενικότεροι στόχοι του ελεγκτή⁶ κατά τη διεξαγωγή ενός ελέγχου οικονομικών καταστάσεων, είναι οι εξής:

- a) Η απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις ως σύνολο είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα είτε οφείλεται σε απάτη ή σε λάθος, καθιστώντας έτσι τον ελεγκτή ικανό να εκφράσει μια γνώμη για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτισθεί από κάθε ουσιώδη άποψη, σύμφωνα με ένα εφαρμοστέο πλαίσιο χρηματοοικονομικής αναφοράς, και
- b) Η υποβολή έκθεσης επί των οικονομικών καταστάσεων, και οι κοινοποιήσεις, όπως απαιτείται από τα ΔΠΕ, βάσει των ευρημάτων των εργασιών του.

Σε κάθε περίπτωση, όταν εύλογη διασφάλιση δεν μπορεί να αποκτηθεί και μια γνώμη με επιφύλαξη στην έκθεση του ελεγκτή είναι ανεπαρκής στις περιστάσεις για σκοπούς αναφοράς προς τους σκοπούμενους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, τα ΔΠΕ απαιτούν από τον ελεγκτή να αρνηθεί να εκφράσει γνώμη ή να αποσυρθεί (ή να παραιτηθεί) από την ανάθεση, όπου η απόσυρση είναι δυνατή, σύμφωνα με ισχύοντα νόμο ή κανονισμό.

⁵ Σκοπός ενός ελέγχου είναι να βελτιωθεί ο βαθμός εμπιστοσύνης των σκοπούμενων χρηστών στις οικονομικές καταστάσεις. Αυτό επιτυγχάνεται με την έκφραση μιας γνώμης από τον ελεγκτή για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτιστεί, από κάθε ουσιώδη άποψη, σύμφωνα με το εφαρμοστέο πλαίσιο χρηματοοικονομικής αναφοράς. Στην περίπτωση των περισσότερων πλαισίων γενικού σκοπού, αυτή η γνώμη σχετίζεται με το εάν οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, ή παρέχουν μια αληθή και εύλογη εικόνα σύμφωνα με το πλαίσιο. Ένας έλεγχος που διεξάγεται σύμφωνα με τα ΔΠΕ και τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας καθιστά ικανό τον ελεγκτή να σχηματίσει αυτή τη γνώμη.

⁶ Ο ελεγκτής πρέπει να συμμορφώνεται με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τις αναθέσεις ελέγχου οικονομικών καταστάσεων συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν στην ανεξαρτησία.

4.1.3 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 210 (Συμφωνία επί των όρων ανάθεσης ελέγχου)

Το πεδίο εφαρμογής του Διεθνούς Πρότυπου Ελέγχου 210 (Συμφωνία επί των όρων ανάθεσης ελέγχου)⁷ είναι το εξής(Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015):

Το παρόν Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) ασχολείται με τις ευθύνες του ελεγκτή όταν γίνεται η συμφωνία των όρων της ανάθεσης ελέγχου με τη διοίκηση και, όταν κρίνεται απαραίτητο, με τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση. Αυτό περιλαμβάνει τη διαπίστωση της ύπαρξης ορισμένων προϋποθέσεων για έναν έλεγχο, την ευθύνη των οποίων φέρει η διοίκηση και, όπου συντρέχει περίπτωση, οι υπεύθυνοι για τη διακυβέρνηση. Το ΔΠΕ 22057 ασχολείται με εκείνες τις πτυχές της αποδοχής της ανάθεσης που είναι υπό τον έλεγχο του ελεγκτή.

Σκοπός του ελεγκτή είναι να αποδέχεται ή να συνεχίζει μία ανάθεση ελέγχου μόνον όταν η βάση επί της οποίας πρόκειται να εκτελεστεί, έχει συμφωνηθεί, μέσω:

- Της διαπίστωσης ότι οι προϋποθέσεις για έναν έλεγχο υπάρχουν, και
- Της επιβεβαίωσης ότι υπάρχει συναντίληψη περί των όρων της ανάθεσης ελέγχου εκ μέρους του ελεγκτή και της διοίκησης και, όταν κρίνεται απαραίτητο, των υπεύθυνων για τη διακυβέρνηση.

4.1.4 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 220 (Δικλίδες ποιότητας για τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων)

Το πεδίο εφαρμογής του Διεθνούς Πρότυπου Ελέγχου 220 (Δικλίδες ποιότητας για τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων)⁸ είναι το εξής(Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015):

1. Το παρόν Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) ασχολείται με τις ειδικές ευθύνες που έχει ο ελεγκτής σχετικά με τις διαδικασίες δικλίδων ποιότητας για έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων. Επίσης ασχολείται, με τις ευθύνες εκείνου που διενεργεί την επισκόπηση των δικλίδων ποιότητας της ανάθεσης. Αυτό το ΔΠΕ πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας.
2. Η ελεγκτική επιχείρηση έχει ευθύνη για τα συστήματα δικλίδων ποιότητας, τις πολιτικές και τις διαδικασίες. Σύμφωνα με το ΔΠΔΠ 1, η λογιστική επιχείρηση έχει

⁷ Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 210, «Συμφωνία επί των όρων ανάθεσης ελέγχου» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου».

⁸ Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 220, «Δικλίδες ποιότητας για τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου».

μια δέσμευση να καθιερώνει και να διατηρεί ένα σύστημα δικλίδων ποιότητας που της παρέχει τη λελογισμένη διασφάλιση ότι⁹:

- a. Η λογιστική επιχείρηση και το προσωπικό της συμμορφώνονται με τα επαγγελματικά πρότυπα και τις εφαρμοστέες νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις, και
 - b. Οι εκθέσεις που εκδίδονται από τη λογιστική επιχείρηση ή τους εταίρους ανάθεσης είναι ενδεδειγμένες υπό τις περιστάσεις¹⁰.
3. Στο πλαίσιο του συστήματος δικλίδων ποιότητας της λογιστικής επιχείρησης, οι ομάδες ανάθεσης ευθύνονται για την εφαρμογή των διαδικασιών δικλίδων ποιότητας που είναι εφαρμοστέες στην ανάθεση ελέγχου και παρέχουν στη λογιστική επιχείρηση σχετικές πληροφορίες που καθιστούν δυνατή τη λειτουργία εκείνου του τμήματος του συστήματος δικλίδων ποιότητας της λογιστικής επιχείρησης που αφορά στην ανεξαρτησία.
4. Οι ομάδες ανάθεσης δικαιούνται να στηρίζονται στο σύστημα δικλίδων ποιότητας της λογιστικής επιχείρησης, εκτός αν πληροφορίες που παρέχονται από τη λογιστική επιχείρηση ή από άλλα μέρη υποδηλώνουν διαφορετικά.
5. Ο στόχος του ελεγκτή είναι η εφαρμογή των διαδικασιών δικλίδων ποιότητας στο επίπεδο ανάθεσης που παρέχουν στον ελεγκτή λελογισμένη διασφάλιση ότι:
- a. Ο έλεγχος συμμορφώνεται με τα επαγγελματικά πρότυπα και τις εφαρμοστέες νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις, και
 - b. Η έκθεση του ελεγκτή που εκδίδεται είναι ενδεδειγμένη υπό τις περιστάσεις.

4.1.5 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 230 (Τεκμηρίωση του ελέγχου)

Το πεδίο εφαρμογής του Διεθνούς Πρότυπου Ελέγχου 230 (Τεκμηρίωση του ελέγχου)¹¹ είναι το εξής(Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015)

Το παρόν Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) ασχολείται με την ευθύνη που έχει ο ελεγκτής για την κατάρτιση της τεκμηρίωσης ελέγχου για έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων σε έγκαιρη βάση, ώστε να παρέχει μία επαρκή και κατάλληλη καταγραφή των τεκμηρίων για την έκθεση ελέγχου. Πρέπει να γνωστοποιούνται από τον ελεγκτή η φύση, ο χρόνος και η έκταση των ελεγκτικών διαδικασιών που διενεργούνται σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα και τις εφαρμοστέες και κανονιστικές απαιτήσεις. Ακόμη, πρέπει ο ελεγκτής να δίνει πληροφορίες για τα αποτελέσματα των ελεγκτικών διαδικασιών που διενεργήθηκαν, τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν, τα σοβαρά ζητήματα και τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τον έλεγχο, αλλά και τις επαγγελματικές κρίσεις που έγιναν ώστε να εξαχθούν αυτά τα συμπεράσματα.

⁹Το ΔΠΕ στηρίζεται στη βάση ότι η λογιστική επιχείρηση υπόκειται στο ΔΠΔΠ 1 ή σε εθνικές απαιτήσεις που είναι τουλάχιστον εξίσου απαιτητικές.

¹⁰ΔΠΔΠ 1, «Δικλίδες ποιότητας για λογιστικές επιχειρήσεις που διενεργούν ελέγχους και επισκοπήσεις οικονομικών καταστάσεων, καθώς και άλλες αναθέσεις διασφάλισης και συναφών υπηρεσιών», παράγραφος 11.

¹¹Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 230, «Τεκμηρίωση του ελέγχου» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου».

4.1.6 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240 (Ευθύνες του ελεγκτή σχετικά με απάτη σε έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων)

Το πεδίο εφαρμογής του Διεθνούς Πρότυπου Ελέγχου 240 (Ευθύνες του ελεγκτή σχετικά με απάτη σε έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων)¹² είναι το εξής(Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015):

Το παρόν Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) ασχολείται με τις ευθύνες που έχει ο ελεγκτής όσον αφορά την απάτη σε έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων. Ειδικότερα, αναπτύσσει το πώς πρέπει να εφαρμόζονται το ΔΠΕ 315¹³ και το ΔΠΕ 330¹⁴ σε σχέση με τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος λόγω απάτης.

Τα σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις είναι αποτέλεσμα είτε απάτης είτε λάθους. Το διακριτικό στοιχείο μεταξύ απάτης και λάθους είναι το εάν η υποκείμενη ενέργεια που καταλήγει στο σφάλμα των οικονομικών καταστάσεων είναι εκούσια ή ακούσια.

Ενώ η απάτη είναι μια ευρεία νομική έννοια, για τους σκοπούς των ΔΠΕ, ο ελεγκτής ενδιαφέρεται για την απάτη που προκαλεί ένα ουσιώδες σφάλμα στις οικονομικές καταστάσεις. Τον ελεγκτή αφορούν δύο τύποι εκούσιων σφαλμάτων – πρώτον, εκείνα που είναι αποτέλεσμα απατηλής χρηματοοικονομικής αναφοράς και δεύτερον εκείνα που είναι αποτέλεσμα κατάχρησης περιουσιακών στοιχείων. Μολονότι ο ελεγκτής μπορεί να υποπτευτεί ή, σε σπάνιες περιπτώσεις, να εντοπίζει την ύπαρξη απάτης, δεν προσδιορίζει νομικά εάν η απάτη έχει πράγματι συμβεί.

Ένας ελεγκτής που διενεργεί έλεγχο σύμφωνα με τα ΔΠΕ ευθύνεται για την απόκτηση εύλογης διασφάλισης ότι οι οικονομικές καταστάσεις λαμβανόμενες ως σύνολο είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, είτε οφείλεται σε απάτη είτε σε λάθος. Λόγω των ενδογενών περιορισμών ενός ελέγχου, υπάρχει ο αναπόφευκτος κίνδυνος ότι ορισμένα ουσιώδη σφάλματα των οικονομικών καταστάσεων μπορεί να μην εντοπισθούν, παρότι ο έλεγχος είναι σωστά σχεδιασμένος και έχει διενεργηθεί σύμφωνα με τα ΔΠΕ¹⁵.

Οι στόχοι του ελεγκτή είναι:

- a) Ο εντοπισμός και η εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος λόγω απάτης στις οικονομικές καταστάσεις.
- b) Η απόκτηση επαρκών και κατάλληλων ελεγκτικών τεκμηρίων αναφορικά με τους εκτιμώμενους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος λόγω απάτης, μέσω σχεδιασμού και εφαρμογής κατάλληλων αντιδράσεων, και
- c) Η κατάλληλη αντίδραση σε περίπτωση απάτης ή σε υποψία απάτης που εντοπίζεται κατά τη διάρκεια του ελέγχου.

¹²Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 240, «Ευθύνες του ελεγκτή σχετικά με απάτη στον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου»..

¹³ΔΠΕ 315, «Εντοπισμός και εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος μέσω κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της».

¹⁴ΔΠΕ 330, «Οι Αντιδράσεις του ελεγκτή στους εκτιμώμενους κινδύνους».

¹⁵ΔΠΕ 200, «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και διενέργεια του ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου», παράγραφος Α51.

- d) Η αξιολόγηση εάν ασυνήθιστες ή απρόσμενες σχέσεις που έχουν εντοπισθεί κατά την εκτέλεση αναλυτικών διαδικασιών, περιλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με τους λογαριασμούς εσόδων, μπορεί να υποδηλώνουν κινδύνους ουσιώδους σφάλματος λόγω απάτης.

4.1.7 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 250 (Εξέταση νόμων και κανονισμών στον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων)

Το παρόν Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ)¹⁶ πραγματεύεται την ευθύνη που έχει ο ελεγκτής να εξετάζει νόμους και κανονισμούς σε έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων. Οι διατάξεις κάποιων νόμων και κανονισμών επιδρούν άμεσα στις οικονομικές καταστάσεις, κατά το ότι προσδιορίζουν τα αναφερόμενα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις μιας οντότητας. Μη συμμόρφωση με νόμους και κανονισμούς μπορεί να καταλήξει σε πρόστιμα, δικαστικές διενέξεις ή άλλες συνέπειες για την οντότητα, που μπορεί να έχουν σημαντική επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις.

Αυτό το ΔΠΕ διακρίνει τις ευθύνες που έχει ο ελεγκτής σχετικά με τη συμμόρφωση των οικονομικών καταστάσεων με δύο διαφορετικές κατηγορίες νόμων και κανονισμών:

1. Διατάξεις των νόμων και κανονισμών που επιδρούν άμεσα στον καθορισμό ουσιωδών ποσών και γνωστοποιήσεων στις οικονομικές καταστάσεις.
2. Νόμοι και κανονισμοί που δεν επιδρούν άμεσα στον καθορισμό ποσών και γνωστοποιήσεων στις οικονομικές καταστάσεις, όμως η συμμόρφωση με αυτούς μπορεί να είναι θεμελιώδης για τις λειτουργίες της επιχείρησης, την ικανότητα συνέχισης των δραστηριοτήτων της ή την αποφυγή μεγάλων προστίμων.

4.1.8 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 260 (Επικοινωνία με τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση)

Το συγκεκριμένο Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ)¹⁷ ασχολείται με την ευθύνη του ελεγκτή για την επικοινωνία με τους υπεύθυνους της διακυβέρνησης ενός ελέγχου οικονομικών καταστάσεων.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία αποτελεσματικής αμφίδρομης επικοινωνίας σε έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων, το παρόν ΔΠΕ παρέχει ένα περιεκτικό πλαίσιο για την επικοινωνία του ελεγκτή με τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση και προσδιορίζει ορισμένα ειδικά θέματα που πρέπει να κοινοποιούνται σε αυτούς. Η σαφής κοινοποίηση συγκεκριμένων θεμάτων που απαιτείται να κοινοποιούνται σύμφωνα με τα ΔΠΕ αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του ελέγχου.

¹⁶Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 250, «Εξέταση νόμων και κανονισμών στον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου».

¹⁷Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 260, «Επικοινωνία με τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου».

Ωστόσο, η κοινοποίηση ορισμένων θεμάτων από τον ελεγκτή προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση μπορεί να περιορίζεται από νόμους ή κανονισμούς. Ορισμένες φορές, μπορεί να υπάρξουν συγκρούσεις μεταξύ των υποχρεώσεων εχεμύθειας του ελεγκτή και των υποχρεώσεων κοινοποίησης και σε αυτές τις περιπτώσεις ο ελεγκτής μπορεί να ζητήσει κάποια νομική συμβουλή.

Ο ελεγκτής πρέπει να κοινοποιεί στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση τις ευθύνες του σχετικά με τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων, όπως και μία σύντομη περιγραφή του πεδίου και του χρόνου του ελέγχου, καθώς και τις παρατηρήσεις που προκύπτουν από τον έλεγχο, ενώ από την πλευρά τους οι υπεύθυνοι διακυβέρνησης πρέπει να παρέχουν στον ελεγκτή πληροφορίες σχετικά με τον έλεγχο.

4.1.9 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 265 (Κοινοποίηση ελλείψεων σε εσωτερικές δικλίδες στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση και τη διοίκηση)

Το συγκεκριμένο Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) ασχολείται με την ευθύνη που έχει ο ελεγκτής να κοινοποιεί όπως ενδείκνυται στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση και τη διοίκηση ελλείψεις στις εσωτερικές δικλίδες¹⁸ που ο ελεγκτής έχει εντοπίσει σε έναν έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων.

Ο ελεγκτής απαιτείται να αποκτά μια κατανόηση των εσωτερικών δικλίδων σχετικά με τον έλεγχο όταν εντοπίζει και εκτιμά τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος¹⁹. Όταν κάνει εκείνες τις εκτιμήσεις κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες ώστε να σχεδιάσει τις ελεγκτικές διαδικασίες που είναι ενδεδειγμένες για τις περιστάσεις, αλλά όχι για σκοπό έκφρασης μιας γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων. Ο ελεγκτής μπορεί να εντοπίσει ελλείψεις σε εσωτερικές δικλίδες όχι μόνο κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας εκτίμησης κινδύνου, αλλά επίσης σε κάθε άλλο στάδιο του ελέγχου. Το παρόν ΔΠΕ καθορίζει ποιες εντοπισμένες ελλείψεις απαιτείται να κοινοποιεί ο ελεγκτής στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση και τη διοίκηση.

Σκοπός του ελεγκτή είναι η κοινοποίηση στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση και τη διοίκηση των ελλείψεων στις εσωτερικές δικλίδες, τις οποίες έχει εντοπίσει στη διάρκεια του ελέγχου και σύμφωνα με την κρίση του αξίζουν της προσοχής.

4.1.10 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 300 (Σχεδιασμός ενός ελέγχου οικονομικών καταστάσεων)

Το συγκεκριμένο Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ)²⁰ ασχολείται με την ευθύνη του ελεγκτή²¹ για τον σχεδιασμό ενός ελέγχου οικονομικών καταστάσεων και εντάσσεται στο

¹⁸ ΔΠΕ 315, «Εντοπισμός και εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος μέσω κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της», παράγραφοι 4 και 12.

¹⁹ ΔΠΕ 315, παράγραφος 12. Οι παράγραφοι Α60-Α65 παρέχουν καθοδήγηση επί των δικλίδων σχετικά με τον έλεγχο. ΔΠΕ 230, «Τεκμηρίωση ελέγχου», παράγραφος 14.

²⁰ Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 300, «Σχεδιασμός του ελέγχου οικονομικών καταστάσεων» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελεγκτικής».

²¹ Ο στόχος του ελεγκτή είναι να σχεδιάσει τον έλεγχο έτσι ώστε να διενεργηθεί με αποτελεσματικό τρόπο.

πλαίσιο των περιοδικών ελέγχων. Τα πρόσθετα θέματα που αφορούν στην ανάθεση αρχικού ελέγχου ταυτοποιούνται διαφορετικά.

Η θέσπιση συνολικής στρατηγικής ελέγχου για την ανάθεση περιλαμβάνεται στο σχεδιασμό ενός ελέγχου, καθώς και η ανάπτυξη ενός σχεδίου ελέγχου. Ο επαρκής προγραμματισμός ωφελεί τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων με διάφορους τρόπους, συμπεριλαμβανομένων των εξής(Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015):

- ✓ Βοηθώντας τον ελεγκτή να δώσει τη δέουσα προσοχή σε σημαντικούς τομείς του ελέγχου.
- ✓ Βοηθώντας τον ελεγκτή να ταυτοποιήσει και να επιλύσει εγκαίρως πιθανά προβλήματα.
- ✓ Βοηθώντας τον ελεγκτή να οργανώνει σωστά και να διαχειρίζεται την ανάθεση ελέγχου, έτσι ώστε να διενεργείται με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο.
- ✓ Βοηθώντας στην επιλογή των μελών της ομάδας ανάθεσης με τα κατάλληλα επίπεδα δυνατοτήτων και ικανότητας ώστε να ανταποκριθούν στους αναμενόμενους κινδύνους, καθώς και στην ορθή κατανομή των εργασιών στα μέλη αυτά.
- ✓ Διευκολύνοντας την διεύθυνση και την εποπτεία των μελών της ομάδας ανάθεσης καθώς και την επισκόπηση του έργου αυτών.
- ✓ Βοηθώντας, κατά περίπτωση, στο συντονισμό των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν από τους ελεγκτές των συστατικών στοιχείων και των εμπειρογνομώνων.

4.1.11 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 315 (Εντοπισμός και εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος μέσω κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της)

Το παρόν Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ)²² ασχολείται με την ευθύνη του ελεγκτή στον εντοπισμό και στην εκτίμηση των κινδύνων ουσιωδών σφαλμάτων στις οικονομικές καταστάσεις, μέσω της κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της, περιλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας(Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015).

Ο σκοπός του ελεγκτή είναι να εντοπίζει και να εκτιμά τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος, είτε οφείλεται σε απάτη είτε σε λάθος, σε επίπεδα οικονομικής κατάστασης και ισχυρισμού, μέσω της κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της, περιλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας, παρέχοντας έτσι βάση για το σχεδιασμό και την υλοποίηση μέτρων ως απάντηση στους εκτιμώμενους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος.

²²Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 315, «Εντοπισμός και εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος μέσω κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου».

4.1.12 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 320 (Ουσιώδες μέγεθος στο σχεδιασμό και στην εκτέλεση ενός ελέγχου)

Το συγκεκριμένο Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ)²³ πραγματεύεται την ευθύνη του ελεγκτή για την εφαρμογή της έννοιας του ουσιώδους μεγέθους στο σχεδιασμό και στην εκτέλεση ενός ελέγχου οικονομικών καταστάσεων.

Τα πλαίσια χρηματοοικονομικής αναφοράς συχνά πραγματεύονται την έννοια του ουσιώδους στο πλαίσιο της κατάρτισης και της παρουσίασης οικονομικών καταστάσεων. Παρόλο που τα πλαίσια χρηματοοικονομικής αναφοράς μπορεί να πραγματεύονται την έννοια του ουσιώδους μεγέθους με διαφορετικούς όρους, γενικά εξηγούν ότι (Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015):

- Τα σφάλματα, μαζί με τις παραλείψεις, θεωρούνται ουσιώδη εάν, μεμονωμένα ή συνολικά, θα αναμενόταν λογικά ότι επηρεάζουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που λαμβάνονται με βάση τις οικονομικές καταστάσεις.
- Οι κρίσεις για το ουσιώδες μέγεθος γίνονται υπό το πρίσμα των ισχυουσών συνθηκών και επηρεάζονται από το μέγεθος ή τη φύση ενός σφάλματος ή από ένα συνδυασμό και των δύο, και
- Οι κρίσεις για ζητήματα που είναι ουσιώδη για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων βασίζονται στην εξέταση των κοινών αναγκών χρηματοοικονομικής πληροφόρησης των χρηστών ως σύνολο²⁴. Δεν εξετάζεται η πιθανή επίδραση των σφαλμάτων σε συγκεκριμένους, μεμονωμένους χρήστες, των οποίων οι ανάγκες μπορεί να ποικίλουν ευρέως.

Η έννοια του ουσιώδους²⁵ μεγέθους εφαρμόζεται από τον ελεγκτή τόσο κατά τον σχεδιασμό και την εκτέλεση του ελέγχου, όσο και κατά την αξιολόγηση της επίπτωσης των εντοπισμένων κατά τον έλεγχο σφαλμάτων και των μη διορθωμένων σφαλμάτων, εάν υπάρχουν, στις οικονομικές καταστάσεις καθώς και στη διαμόρφωση της γνώμης στην έκθεση του ελεγκτή.

Κατά το σχεδιασμό του ελέγχου, ο ελεγκτής κάνει κρίσεις για το μέγεθος των σφαλμάτων που θα θεωρούνται ουσιώδη. Οι κρίσεις αυτές παρέχουν βάση για:

²³Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ 320), «Ουσιώδες μέγεθος στο σχεδιασμό και στην εκτέλεση του ελέγχου» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου»

²⁴Για παράδειγμα, το «Πλαίσιο κατάρτισης και παρουσίασης οικονομικών καταστάσεων», που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων τον Απρίλιο του 2001, αναφέρει ότι, για μια κερδοσκοπική οντότητα, καθώς οι επενδυτές είναι εκείνοι που παρέχουν κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου στην επιχείρηση, η παροχή οικονομικών καταστάσεων που να πληρούν τις ανάγκες τους θα πληροί επίσης τις περισσότερες από τις ανάγκες των άλλων χρηστών που οι οικονομικές καταστάσεις μπορούν να ικανοποιήσουν.

²⁵Το ουσιώδες μέγεθος που καθορίζεται κατά το σχεδιασμό του ελέγχου δεν θέτει αναγκαστικά ένα ποσό κάτω από το οποίο μη διορθωμένα σφάλματα, μεμονωμένα ή συνολικά, θα αξιολογούνται πάντα ως μη ουσιώδη. Οι περιστάσεις που σχετίζονται με ορισμένα σφάλματα μπορεί να κάνουν τον ελεγκτή να τα αξιολογήσει ως ουσιώδη, έστω και αν είναι κάτω του ουσιώδους μεγέθους. Αν και δεν είναι πρακτικά εφικτό να σχεδιαστούν ελεγκτικές διαδικασίες για τον εντοπισμό σφαλμάτων που θα μπορούσαν να είναι ουσιώδη μόνο λόγω της φύσης τους, ο ελεγκτής εξετάζει όχι μόνο το μέγεθος αλλά επίσης τη φύση των μη διορθωμένων σφαλμάτων καθώς και τις συγκεκριμένες περιστάσεις στις οποίες προκύπτουν, κατά την αξιολόγηση της επίδρασής τους στις οικονομικές καταστάσεις.

- a) Τον καθορισμό της φύσης, του χρόνου και της έκτασης των διαδικασιών εκτίμησης κινδύνου,
- b) Τον εντοπισμό και την εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος, και
- c) Τον καθορισμό της φύσης, του χρόνου και της έκτασης των περαιτέρω ελεγκτικών διαδικασιών.

Ο ελεγκτής έχει ως στόχο την εφαρμογή κατάλληλα της έννοιας του ουσιώδους μεγέθους στη διάρκεια σχεδιασμού και εκτέλεσης του έργου.

4.1.13 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 330 (Οι αντιδράσεις του ελεγκτή στους εκτιμώμενους κινδύνους)

Αυτό το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ)²⁶ ασχολείται με την ευθύνη του ελεγκτή να σχεδιάζει και να υλοποιεί μέτρα ως αντίδραση στους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος που εντοπίζονται και εκτιμώνται από τον ελεγκτή σύμφωνα με το ΔΠΕ 315²⁷ σε έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων (Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015).

Ο ελεγκτής στοχεύει στην απόκτηση επαρκών και κατάλληλων ελεγκτικών τεκμηρίων αναφορικά με τους εκτιμώμενους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος, μέσω σχεδιασμού και υλοποίησης κατάλληλων αντιδράσεων σε αυτούς τους κινδύνους.

4.1.14 Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 402 (Ελεγκτικά ζητήματα σχετικά με οντότητα που χρησιμοποιεί οργανισμό υπηρεσιών)

Το συγκεκριμένο Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ)²⁸ ασχολείται με την ευθύνη του ελεγκτή του χρήστη να αποκτήσει επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια όταν η οντότητα χρήστη χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες ενός ή περισσότερων οργανισμών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εκτείνεται στο πώς ο ελεγκτής του χρήστη εφαρμόζει το ΔΠΕ 315 και το ΔΠΕ 330 κατά την απόκτηση κατανόησης της οντότητας - χρήστη, περιλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων που είναι σχετικές με τον έλεγχο, επαρκούς για να εντοπίσει και να εκτιμήσει τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος, καθώς και κατά το σχεδιασμό και την εκτέλεση περαιτέρω ελεγκτικών διαδικασιών που αντιδρούν σε αυτούς τους κινδύνους (Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, 2015).

Πολλές οντότητες αναθέτουν πτυχές της επιχείρησής τους σε οργανισμούς που παρέχουν υπηρεσίες οι οποίες εκτείνονται από την εκτέλεση συγκεκριμένου έργου υπό τη διεύθυνση μιας οντότητας έως την αντικατάσταση του συνόλου των επιχειρηματικών μονάδων ή λειτουργιών μιας οντότητας, όπως η λειτουργία φορολογικής συμμόρφωσης. Πολλές από τις υπηρεσίες που παρέχονται από τέτοιους οργανισμούς αποτελούν

²⁶ Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 330, «Οι αντιδράσεις του ελεγκτή στους εκτιμώμενους κινδύνους» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου»

²⁷ ΔΠΕ 315, «Εντοπισμός και εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος μέσω κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της».

²⁸ Το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 402, «Ελεγκτικά ζητήματα σχετικά με οντότητα που χρησιμοποιεί οργανισμό υπηρεσιών» πρέπει να μελετάται σε συνδυασμό με το ΔΠΕ 200 «Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου».

αναπόσπαστο μέρος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της οντότητας. Ωστόσο δεν είναι όλες αυτές οι υπηρεσίες συναφείς με τον έλεγχο.

Οι σκοποί του ελεγκτή του χρήστη, όταν η οντότητα – χρήστης χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες ενός οργανισμού υπηρεσιών, είναι:

1. Η απόκτηση κατανόησης της φύσης και της σημαντικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών από τον οργανισμό υπηρεσιών καθώς και της επίπτωσής τους επί των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας - χρήστη που είναι σχετικές με τον έλεγχο, επαρκή για τον εντοπισμό και την εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος, και
2. Ο σχεδιασμός και η εκτέλεση ελεγκτικών διαδικασιών που αντιδρούν σε αυτούς τους κινδύνους.

4.2 ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

4.2.1 Εισαγωγικά

Οι δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου εφαρμόζονται σε διάφορα νομικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα, σε οργανισμούς που διαφέρουν ανάλογα με το σκοπό, το μέγεθος, την πολυπλοκότητα, αλλά και τη δομή. Όλες αυτές οι διαφορές μπορούν να επηρεάσουν την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου σε κάθε περιβάλλον, και προκειμένου να μην συμβεί κάτι τέτοιο είναι αναγκαία η συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα για να εξασφαλίζεται η Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου (Πρότυπα).

Αν το ισχύον νομικό ή κανονιστικό πλαίσιο εμποδίζει τους εσωτερικούς ελεγκτές ή τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου στην εφαρμογή ορισμένων μερών των Προτύπων, θα πρέπει να γίνεται συμμόρφωση με τα υπόλοιπα μέρη των Προτύπων, καθώς επίσης θα πρέπει να λαμβάνουν χώρα και οι σχετικές γνωστοποιήσεις.

Στην περίπτωση που τα Πρότυπα εφαρμόζονται παράλληλα με πρότυπα που εκδίδουν επίσημοι φορείς, οι κοινοποιήσεις του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να αναφέρουν τη χρήση αυτών των προτύπων, αν κάτι τέτοιο θεωρείται απαραίτητο. Εάν μεταξύ των λοιπών προτύπων και των Προτύπων υπάρχουν αντιφάσεις, οι εσωτερικοί ελεγκτές και η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου έχουν την υποχρέωση συμμόρφωσης με τα Πρότυπα, ενώ μπορούν να συμμορφώνονται και με τα άλλα πρότυπα, εάν ο χαρακτήρας τους είναι περισσότερο περιοριστικός.

Ο σκοπός ύπαρξης των προτύπων συνοψίζεται στα παρακάτω:

1. Να καταγράψουν τις βασικές αρχές που αντιπροσωπεύουν την πρακτική εσωτερικού ελέγχου.
2. Να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο εφαρμογής και προώθησης ενός φάσματος προστιθέμενης αξίας στην παροχή υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου.
3. Να εγκαθιδρύσουν μία βάση αξιολόγησης της απόδοσης του εσωτερικού ελέγχου.
4. Να προωθήσουν βελτιωμένες οργανωσιακές διαδικασίες και λειτουργίες.

Τα Πρότυπα επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες αρχές από τις οποίες απορρέουν υποχρεώσεις ως προς:

- Την καθιέρωση βασικών απαιτήσεων για την επαγγελματική πρακτική του εσωτερικού ελέγχου και για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του, βάση της διεθνούς πρακτικής σε οργανωσιακό και ατομικό επίπεδο.
- Τη δημιουργία επεξηγήσεων για αποσαφήνιση όρων ή εννοιών των απαιτήσεων επαγγελματικής πρακτικής του εσωτερικού ελέγχου.

Τα Πρότυπα χρησιμοποιούν όρους η έννοια των οποίων αποσαφηνίζεται στο Γλωσσάριο. Συγκεκριμένα, ο όρος «πρέπει» χρησιμοποιείται για να δηλωθεί απαίτηση και ο όρος «συνιστάται» χρησιμοποιείται στις περιπτώσεις όπου αναμένεται συμμόρφωση, εκτός και αν δικαιολογείται κάποια παρέκκλιση.

Για να γίνουν κατανοητά και να εφαρμοστούν σωστά τα Πρότυπα είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη τόσο οι Απαιτήσεις και οι σχετικές Επεξηγήσεις, όσο και οι έννοιες που έχουν αποδοθεί στο Γλωσσάριο.

Τα Πρότυπα αποτελούνται από τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και από τα Πρότυπα Διεξαγωγής. Ειδικότερα, τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών δίνουν έμφαση στα χαρακτηριστικά των οργανισμών και των ατόμων που εφαρμόζουν εσωτερικό έλεγχο. Από την άλλη πλευρά, τα Πρότυπα Διεξαγωγής περιγράφουν τη φύση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου και δίνουν ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης αυτών των υπηρεσιών. Τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και Διεξαγωγής αφορούν το σύνολο των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές χρησιμοποιούν αυτά τα Πρότυπα προκειμένου να αξιολογήσουν τα αποδεικτικά στοιχεία και να προσφέρουν αντικειμενική και ανεξάρτητη γνώμη για μία λειτουργία, ένα σύστημα ή για κάποιο άλλο συγκεκριμένο θέμα.

Όλοι οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υποχρεωμένοι να συμμορφώνονται με τα Πρότυπα σχετικά με την ατομική τους αντικειμενικότητα, την επάρκεια των γνώσεών τους, την επαγγελματική επιμέλειά τους, καθώς επίσης και την εκτέλεση των επαγγελματικών τους καθηκόντων.

4.3 ΑΝΑΦΟΡΑ- ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

4.3.1 Πρότυπα Χαρακτηριστικών (Attribute Standards – Σειρά 1000)

1000 – Σκοπός, Δικαιοδοσία και Ευθύνη:

Ο σκοπός, η δικαιοδοσία και η ευθύνη της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου πρέπει να καθορίζονται από έναν κανονισμό εσωτερικού ελέγχου, ο οποίος θα πρέπει να αναθεωρείται τακτικά από τον επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου και να τίθεται υπόψη της ανώτερης διοίκησης και του συμβουλίου για έγκριση.

1100 - Ανεξαρτησία και Αντικειμενικότητα:

Ο εσωτερικός έλεγχος θα πρέπει να είναι μία ανεξάρτητη λειτουργία και οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να είναι αντικειμενικοί στη διάρκεια εκτέλεσης του έργου τους.

1110 - Οργανωσιακή Ανεξαρτησία:

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου είναι υποχρεωμένος να υποβάλλει αναφορές σε επίπεδο ιεραρχίας, ώστε η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου να ανταποκρίνεται στις ευθύνες της. Επίσης θα πρέπει να επιβεβαιώνει μία φορά τουλάχιστον το χρόνο στο συμβούλιο την οργανωσιακή ανεξαρτησία της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.

1120 – Ατομική Αντικειμενικότητα:

Οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να είναι αντικειμενικοί και αμερόληπτοι και να αποφεύγουν τις συγκρούσεις συμφερόντων.

1130 – Παρεμπόδιση Ανεξαρτησίας ή Αντικειμενικότητας:

Εάν υπάρχει παρεμπόδιση της ανεξαρτησίας ή της αντικειμενικότητας, θα πρέπει η διαπίστωση αυτή να κοινοποιείται στα αρμόδια όργανα.

1200 – Επαγγελματική Επάρκεια και Δέουσα Επαγγελματική Επιμέλεια:

Η εκτέλεση των έργων θα πρέπει να διέπεται από επαγγελματική επάρκεια και δέουσα επαγγελματική επιμέλεια.

1210 – Επαγγελματική Επάρκεια:

Οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και λοιπές ικανότητες για να μπορούν να εκπληρώσουν αποτελεσματικά τα επαγγελματικά τους καθήκοντα.

1220 – Δέουσα Επαγγελματική Επιμέλεια:

Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να επιδεικνύουν επαγγελματική επιμέλεια στην διάρκεια άσκησης των καθηκόντων τους, χωρίς ωστόσο αυτό να υπονοεί το αλάθητο.

1230 – Συνεχής Επαγγελματική Επιμόρφωση:

Είναι απαραίτητο οι εσωτερικοί ελεγκτές να βελτιώνουν συνεχώς τις γνώσεις τους και τις ικανότητές τους.

1300 – Πρόγραμμα Διαβεβαίωσης και Βελτίωσης Ποιότητας:

Μέσα στις αρμοδιότητες του επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου είναι και η ανάπτυξη και διατήρηση ενός προγράμματος διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας. Αυτό το πρόγραμμα σχεδιάστηκε έτσι ώστε να δίνει τη δυνατότητα εκτίμησης του βαθμού συμμόρφωσης της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου με τον Ορισμό Εσωτερικού Ελέγχου, τα Πρότυπα, αλλά και τον Κώδικα Δεοντολογίας από τους εσωτερικούς ελεγκτές. Τέλος, το πρόγραμμα διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας αξιολογεί την αποδοτικότητα και

αποτελεσματικότητα λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου και βρίσκει τα πεδία που χρειάζονται βελτίωση.

1310 – Απαιτήσεις του Προγράμματος Διαβεβαίωσης και Βελτίωσης Ποιότητας:

Στο πρόγραμμα διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας πρέπει να περιλαμβάνονται και εσωτερικές και εξωτερικές αξιολογήσεις.

1311 – Εσωτερικές Αξιολογήσεις:

Στις εσωτερικές αξιολογήσεις θα πρέπει να περιλαμβάνονται η διαρκής παρακολούθηση της απόδοσης της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου, όπως επίσης και οι περιοδικές αυτό-αξιολογήσεις ή οι αξιολογήσεις από άτομα μέσα από τον οργανισμό τα οποία διαθέτουν επαρκείς γνώσεις για τα πρακτικά του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό να εκτιμηθεί ο βαθμός συμμόρφωσης με τον Ορισμό του Εσωτερικού Ελέγχου, τον Κώδικα Δεοντολογίας και τα Πρότυπα.

1312 – Εξωτερικές Αξιολογήσεις:

Μέσα σε πέντε χρόνια θα πρέπει ένας πιστοποιημένος, ανεξάρτητος αξιολογητής ή μία ομάδα αξιολόγησης εκτός του οργανισμού να διεξάγουν για τουλάχιστον μία φορά εξωτερικές αξιολογήσεις. Ο επικεφαλής του εσωτερικού ελέγχου οφείλει να συζητά με το συμβούλιο θέματα σχετικά με τη μορφή και τη συχνότητα διεξαγωγής εξωτερικών αξιολογήσεων, καθώς επίσης και θέματα που αφορούν τα προσόντα και την ανεξαρτησία του εξωτερικού αξιολογητή ή της ομάδας αξιολόγησης, συμπεριλαμβάνοντας και τις πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων.

1320 – Υποβολή Αναφοράς για το Πρόγραμμα Διαβεβαίωσης και Βελτίωσης Ποιότητας:

Τα αποτελέσματα του προγράμματος διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας θα πρέπει να γνωστοποιούνται από τον επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου στο συμβούλιο. Μέσα από συζητήσεις με τη διοίκηση και το συμβούλιο αποφασίζεται ο τρόπος, το περιεχόμενο και η συχνότητα κοινοποίησης των αποτελεσμάτων του προγράμματος διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας. Τα αποτελέσματα εμπεριέχουν τα συμπεράσματα του αξιολογητή ή της ομάδας αξιολόγησης σχετικά το βαθμό συμμόρφωσης.

1321 – Χρήση της φράσης «Διενεργήθηκε Σύμφωνα με τα Πρότυπα»:

Ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί, εφόσον τα αποτελέσματα από την αξιολόγηση του προγράμματος διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας καταδεικνύουν κάτι τέτοιο, να αναφέρει ότι οι εργασίες της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου «διενεργήθηκαν σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου». Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου θεωρείται ότι συμμορφώνεται με τα Πρότυπα όταν επιτυγχάνει τα αποτελέσματα που περιγράφονται στον Ορισμό του Εσωτερικού Ελέγχου, τον Κώδικα Δεοντολογίας και τα Πρότυπα. Στα αποτελέσματα του προγράμματος διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας συμπεριλαμβάνονται τόσο τα συμπεράσματα εσωτερικών, όσο και τα συμπεράσματα εξωτερικών αξιολογήσεων. Τα αποτελέσματα των εσωτερικών αξιολογήσεων είναι διαθέσιμα στις λειτουργίες εσωτερικού ελέγχου, ενώ οι λειτουργίες

εσωτερικού ελέγχου που δραστηριοποιούνται για πέντε τουλάχιστον χρόνια έχουν στην διάθεσή τους και τα αποτελέσματα των εξωτερικών αξιολογήσεων.

1322 – Αποκάλυψη της μη Συμμόρφωσης:

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να κοινοποιεί τη μη συμμόρφωση με τον Ορισμό Εσωτερικού Ελέγχου, τον Κώδικα Δεοντολογίας ή τα Πρότυπα, όπως επίσης και τις επιπτώσεις της μη συμμόρφωσης στην ανώτερη διοίκηση και το συμβούλιο, εφόσον αυτή η μη συμμόρφωση επηρεάζει το συνολικό πλαίσιο ή τις δραστηριότητες της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.

4.3.2 Πρότυπα διεξαγωγής (Performance Standards – Σειρά 2000):

2000 – Διαχείριση της Λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου:

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου οφείλει να διαχειρίζεται σωστά τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου για να διασφαλίζει ότι η λειτουργία αυτή προσθέτει αξία στον οργανισμό.

2010 – Προγραμματισμός:

Είναι απαραίτητη η σύνταξη ενός προγράμματος ελέγχων από τον επικεφαλής του εσωτερικού ελέγχου, ώστε να προσδιορίζονται οι προτεραιότητες της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου με βάση τους στόχους του οργανισμού. Αυτό το πρόγραμμα ελέγχων θα πρέπει να ελέγχεται και να προσαρμόζεται από τον επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου, ανάλογα με τις αλλαγές στη δραστηριότητα, τους κινδύνους, τις λειτουργίες, τα προγράμματα, τα συστήματα και τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου του οργανισμού.

2020 – Κοινοποίηση και Έγκριση:

Ο σχεδιασμός της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου, οι απαιτήσεις πόρων, καθώς και οι σημαντικές ενδιάμεσες μεταβολές θα πρέπει να κοινοποιούνται από τον επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου στην ανώτερη διοίκηση και το συμβούλιο για έλεγχο και έγκριση.

2030 – Διαχείριση Πόρων:

Πρέπει να διασφαλίζεται η καταλληλότητα, η επάρκεια και η σωστή αξιοποίηση των πόρων που χρησιμοποιούνται για να επιτυγχάνεται το εγκεκριμένο πρόγραμμα.

2040 – Πολιτικές και Διαδικασίες:

Απαιτείται καθορισμός των πολιτικών και των διαδικασιών καθοδήγησης της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.

2050 – Συντονισμός:

Είναι πολλή σημαντική η διάχυση πληροφοριών, αλλά και ο συντονισμός των δραστηριοτήτων με άλλους εσωτερικούς και εξωτερικούς παρόχους διαβεβαίωσης με σκοπό την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και τη μείωση επανάληψης ενεργειών.

2060 – Υποβολή Αναφοράς στο Συμβούλιο και την Ανώτερη Διοίκηση:

Πρέπει να υποβάλλεται περιοδικά αναφορά στην ανώτερη διοίκηση και το συμβούλιο, η οποία θα περιλαμβάνει τον σκοπό, τη δικαιοδοσία, την ευθύνη, την απόδοση του προγράμματος ελέγχου, το βαθμό έκθεσης σε κίνδυνο και διάφορα άλλα θέματα όπως της εταιρικής διακυβέρνησης.

2070 – Πάροχος Εξωτερικών Υπηρεσιών και Οργανωσιακή Ευθύνη για τον Εσωτερικό Έλεγχο:

Σε περίπτωση που κάποιος εξωτερικός φορέας παρέχει υπηρεσίες για τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, θα πρέπει να επισημαίνεται ότι ο οργανισμός ευθύνεται για τη διατήρηση της αποτελεσματικής δραστηριότητας εσωτερικού ελέγχου.

2100 – Φύση των Εργασιών:

Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να περιλαμβάνει αξιολόγηση και βελτίωση των διαδικασιών διακυβέρνησης, διαχείρισης κινδύνων και ελέγχου.

2200 – Σχεδιασμός Έργου:

Κάθε έργο πρέπει να αναπτύσσεται και να σχεδιάζεται από τους εσωτερικούς ελεγκτές λαμβάνοντας υπόψη τους αντικειμενικούς σκοπούς, το εύρος, το χρονοδιάγραμμα και την κατανομή των πόρων.

2300 – Διεξαγωγή του Έργου:

Στη διάρκεια διεξαγωγής του έργου πρέπει να αναγνωρίζονται, να αναλύονται, να αξιολογούνται και να καταγράφονται απαραίτητες πληροφορίες για την επίτευξη των στόχων του έργου.

2400 – Κοινοποίηση Αποτελεσμάτων:

Τα αποτελέσματα των έργων των εσωτερικών ελεγκτών απαιτείται να κοινοποιούνται.

2500 – Παρακολούθηση Προόδου:

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου οφείλει να καθιερώσει και να διατηρήσει ένα σύστημα παρακολούθησης της τακτοποίησης των αποτελεσμάτων, τα οποία κοινοποιούνται στη διοίκηση.

2600 – Κοινοποίηση της Αποδοχής Κινδύνων:

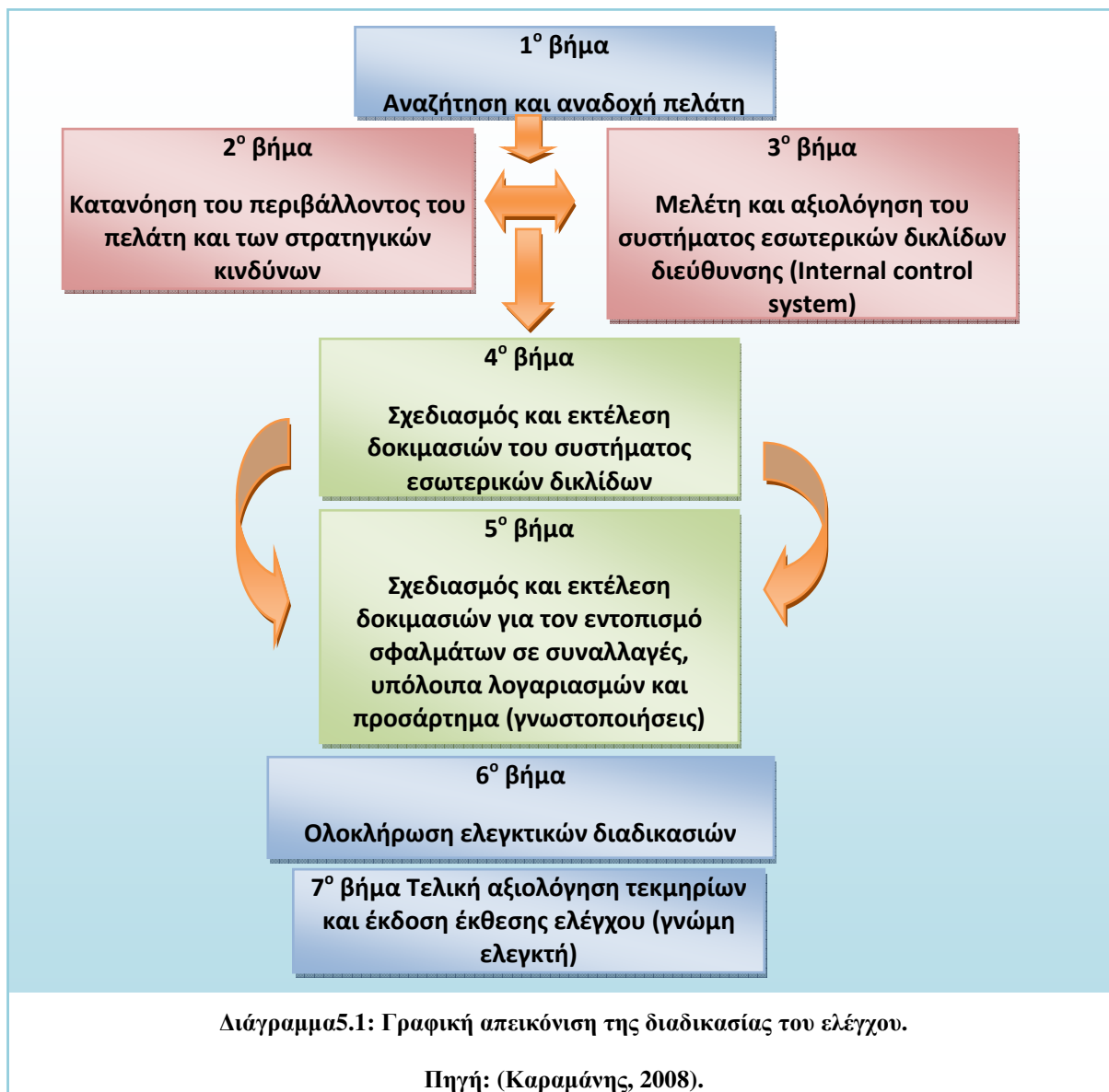
Αν η διοίκηση έχει αποδεχτεί έναν βαθμό κινδύνου στον οποίο ο οργανισμός δεν μπορεί να ανταποκριθεί, ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να έρθει σε συζήτηση για το θέμα αυτό με τη διοίκηση και αν δεν βρεθεί λύση για το ζήτημα οφείλει να αναφέρει το θέμα στο συμβούλιο για διευθέτηση.

5 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ»

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Την κορύφωση και τον τερματισμό της όλης ελεγκτικής διαδικασίας στον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας οικονομικής μονάδας αποτελεί ουσιαστικά η έκδοση της έκθεσης ελέγχου του ελεγκτή (πιστοποιητικό)²⁹. Η έκθεση ελέγχου συγκεντρώνει και κωδικοποιεί τα ουσιώδη συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από το σύνολο των ελεγκτικών τεκμηρίων που ο ελεγκτής έχει συγκεντρώσει και αξιολογήσει και τα οποία αποτελούν τη βάση για την επαγγελματική του γνώμη, η οποία διατυπώνεται στην έκθεση αυτή (Καραμάνης, 2008).

²⁹ Ο όρος «πιστοποιητικό ελεγκτή» είχε επικρατήσει στην ελληνική νομοθεσία και πρακτική, αλλά αντικαταστάθηκε με τον όρο «έκθεση του ελεγκτή» με την αναθεώρηση των ελληνικών ελεγκτικών προτύπων του Οκτωβρίου 2004. Ο αντίστοιχος αγγλικός όρος είναι «auditor's report». Ο όρος πιστοποιητικό δεν είναι ο πλέον ενδεδειγμένος για δύο λόγους. Πρώτον, η αγγλική λέξη «report» αποδίδεται καλύτερα από την ελληνική «έκθεση» ή και από τη λέξη «αναφορά». Δεύτερον, η λέξη «πιστοποιητικό» υποδηλώνει ότι η γνώμη του ελεγκτή αποτελεί ένα είδος «εγγύησης» του καλώς έχουν, σε ό, τι αφορά στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης. Αυτό προφανώς δεν συνάδει με την ίδια τη φύση του ελεγκτικού έργου, κυρίως δε με τον πιθανολογικό - στοχαστικό χαρακτήρα αυτού. Η λέξη «πιστοποιητικό» θα μπορούσε ενδεχομένως να γίνει αποδεκτή αν σκοπός του ελέγχου, και υπέρτατο κριτήριο για την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ήταν η αληθινή και ακριβής εικόνα (true and correct view) για την παρουσίαση της κατάστασης της επιχείρησης. όμως, η έννοια της αληθινής και ακριβούς εικόνας έχει από δεκαετίες υποκατασταθεί από την έννοια της εύλογης εικόνας (true and fair view) τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και γενικότερα στη διεθνή πρακτική.

Ο ελεγκτής με την έκθεση ελέγχου επικοινωνεί με τους κατά νόμο εντολείς του, δηλαδή με εκείνα τα πρόσωπα, διοικητικά όργανα ή αρμόδιες αρχές που ανάθεσαν το συγκεκριμένο ελεγκτικό έργο. Στην περίπτωση μιας ανώνυμης εταιρείας οι εντολείς του ελεγκτή είναι κατά τον εταιρικό νόμο οι μέτοχοι της εταιρείας που στην ετήσια τακτική γενική συνέλευσή τους διόρισαν τον ελεγκτή. Στην πράξη βέβαια, νόμιμη χρήση της έκθεσης του ελεγκτή κατά τον ελληνικό νόμο κάνει και κάθε τρίτος που χρησιμοποιεί τις ελεγμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης για τη λήψη αποφάσεων. Αυτό σημαίνει ότι η ευθύνη του ελεγκτή επεκτείνεται σε όλα αυτά τα πρόσωπα. Είναι, λοιπόν, προφανές ότι η έκδοση έκθεσης του ελεγκτή ως τυπική πράξη έχει μια σειρά από σοβαρές νομικές (πειθαρχικές, αστικές ή και ποινικές) συνέπειες για τον ελεγκτή, εάν αποδειχθεί ότι δεν έχει εκπληρώσει επαρκώς τις σχετικές υποχρεώσεις του, σύμφωνα με τα ελεγκτικά πρότυπα και τη σχετική νομοθεσία (Παπαστάθης, 2014).

Από το αναθεωρημένο ΔΕΠ 700 «Η έκθεση του ανεξάρτητου ελεγκτή για ένα πλήρες σύνολο χρηματοοικονομικών καταστάσεων γενικού σκοπού» (ΕΕΠ 7700) και το ΔΕΠ 701 «Διαφοροποιήσεις της έκθεσης του ανεξάρτητου ελεγκτή» (ΕΕΠ 7701) ρυθμίζεται το θέμα της έκθεσης του ελεγκτή. Το τι αποτελεί ένα σύνολο χρηματοοικονομικών καταστάσεων προσδιορίζεται από το εφαρμοζόμενο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ, ένα σύνολο χρηματοοικονομικών καταστάσεων

περιλαμβάνει τον Ισολογισμό, την Κατάσταση Αποτελεσμάτων, την Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής θέσης³⁰, την Κατάσταση Χρηματοροών και το Προσάρτημα (το οποίο περιλαμβάνει μια περίληψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών και άλλες επεξηγηματικές πληροφορίες και αναλύσεις -summary of significant accounting policies and other explanatory notes). Αυτονόητο είναι ότι αυτό ισχύει και για τις εισηγμένες ανώνυμες εταιρείες στην Ελλάδα και για όσες άλλες επιχειρήσεις εφαρμόζουν υποχρεωτικά ή προαιρετικά τα ΔΠΧΠ. Τέλος, ο επιθετικός προσδιορισμός «πλήρες» υποδηλώνει χρηματοοικονομικές καταστάσεις που δεν είναι συνοπτικές³¹. Για όσες εταιρείες στην Ελλάδα δεν εφαρμόζουν, προαιρετικά ή υποχρεωτικά, τα ΔΠΧΠ, το τι συνιστά ένα πλήρες σετ χρηματοοικονομικών καταστάσεων διαφοροποιείται³² ανάλογα με το εάν η εταιρεία αυτή συντάσσει ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις ή δικές της καταστάσεις ενοποιούνται από άλλη εταιρεία. Το περιεχόμενο του «πλήρους συνόλου χρηματοοικονομικών καταστάσεων» για κάθε περίπτωση εταιρείας συνοψίζεται στον επόμενο πίνακα.

³⁰ Η κατάσταση αυτή ονομάζεται και «Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων», αν και η ονομασία «Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης» ίσως είναι προτιμότερη. Αντί της κατάστασης αυτής, το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 1 προβλέπει τη δυνατότητα κατάρτισης της «Κατάστασης Αναγνωρισμένων Εσόδων και Εξόδων» (Statement of Recognized Income and Expenses). Στην κατάσταση αυτή καταχωρίζονται έσοδα και έξοδα τα οποία επηρεάζουν τον ισολογισμό, χωρίς όμως να αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων. Η ουσιαστική διαφορά της «Κατάστασης Αναγνωρισμένων Εσόδων και Εξόδων» σε σχέση με την «Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής θέσης» είναι ότι η πρώτη δεν περιλαμβάνει τις επιπτώσεις στην καθαρή θέση από συναλλαγές με μετόχους. Η «Κατάσταση Αναγνωρισμένων Εσόδων και Εξόδων» αντιστοιχεί με το Statement of Comprehensive Income στα αμερικανικά GAAP.

³¹ Σύμφωνα με το ΔΛΠ 34 συνοπτικές καταστάσεις είναι αυτές που έχουν συνοπτικό προσάρτημα.

³² Η διαφοροποίηση αυτή επήλθε με το νόμο 3487/2006 που ενσωμάτωσε την Οδηγία 2003/51/ΕΕ. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 1 ορίστηκε ότι οι εταιρείες που συντάσσουν ενοποιημένες καταστάσεις ή ενοποιούνται υποχρεούνται να συντάσσουν επιπλέον των καταστάσεων που ήδη συντάσσουν και Πίνακα Μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων καθώς και Κατάσταση Ταμειακών Ροών (Χρηματοροών).

Πίνακας 5.1: Περιεχόμενο πλήρους σετ χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

	Εταιρείες που εφαρμόζουν:		
	Ελληνικά λογιστικά πρότυπα και:		
	ΔΛΠ/ ΔΠΧΠ	Συντάσσουν ενοποιημένες καταστάσεις ή ενοποιούνται	Δεν συντάσσουν ενοποιημένες καταστάσεις ούτε ενοποιούνται
Ισολογισμός	v	N	N
Κατάσταση Αποτελεσμάτων	v	N	N
Κατάσταση Χρηματοροών	v	N	
Πίνακας Μεταβολών Καθαρής θέσης	v	N	
Προσάρτημα (σημειώσεις)	v	N	N
Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων		N	N

Πηγή: (Καραμάνης, 2008).

Βάσει του ΔΕΠ 700 (ΕΕΠ 7700), ο ελεγκτής πρέπει να αξιολογήσει τα συμπεράσματα που μπορεί να εξαχθούν από τα ελεγκτικά τεκμήρια που συγκέντρωσε κατά τον έλεγχο του. Στηριζόμενος σε αυτά τα τεκμήρια, ο ελεγκτής πρέπει να δηλώσει με σαφήνεια στην έκθεση ελέγχου εάν οι ελεγμένες καταστάσεις παρουσιάζονται εύλογα³³ από κάθε ουσιώδη πλευρά, σύμφωνα με το εφαρμοζόμενο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και όπως «a priori» ισχυρίζεται³⁴ η διοίκηση της μονάδας αυτής. Η γνώμη του ελεγκτή μπορεί να είναι σύμφωνη, να είναι αρνητική ή μπορεί ο ελεγκτής να αρνηθεί να εκφράσει γνώμη. Πιο αναλυτικά, οι εκθέσεις ελέγχου του ελεγκτή κατατάσσονται σύμφωνα με τα ΔΕΠ στις παρακάτω κατηγορίες(Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2013):

³³Πάντως, όπως έχει εξηγηθεί, δεν είναι απαραίτητο ένα πλαίσιο να αποσκοπεί οπωσδήποτε στην παρουσίαση της εύλογης εικόνας μιας οικονομικής μονάδας. Για παράδειγμα, ο φορολογικός ισολογισμός, δηλαδή ο ισολογισμός που έχει καταρτιστεί με βάση τις φορολογικές διατάξεις της νομοθεσίας, δεν αποσκοπεί στην εύλογη παρουσίαση της κατάστασης της επιχείρησης, μπορεί ωστόσο να υποβληθεί σε έλεγχο για το εάν κατά τη σύνταξή του έχουν τηρηθεί οι φορολογικοί κανόνες.

³⁴Δεν νοείται (άσχετα με το τι μπορεί να συμβαίνει στην πράξη) η διοίκηση να έχει εν γνώσει της καταρτίσει ή να αποδέχεται παραπλανητικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

1. Απλή σύμφωνη γνώμη (standard unqualified report)
2. Σύμφωνη γνώμη με θέμα(τα) έμφασης (unqualified opinion with emphasis of matter paragraph)
3. Σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση ή εξαιρέσεις (qualified opinion)
4. Άρνηση γνώμης (disclaimer of opinion)
5. Άρνητική γνώμη (adverse opinion)

Ο ελεγκτής για να εκφράσει άποψη για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρέπει πρώτα να εξετάσει τα εξής επιμέρους θέματα:

1. Κατά πόσο οι λογιστικές πολιτικές που έχει επιλέξει η διοίκηση είναι κατάλληλες για τις περιστάσεις της επιχείρησης και συνεπείς με το πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που εφαρμόστηκε για την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
2. Κατά πόσο οι λογιστικές εκτιμήσεις της διοίκησης είναι λογικές και εύλογες για τις περιστάσεις της επιχείρησης.
3. Κατά πόσο οι πληροφορίες για την οικονομική μονάδα που παρουσιάζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των λογιστικών πολιτικών, είναι σχετικές, αξιόπιστες, συγκρίσιμες και κατανοητές.
4. Κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρέχουν επαρκείς γνωστοποιήσεις, ώστε να μπορέσουν οι χρήστες να κατανοήσουν την επίπτωση σημαντικών συναλλαγών και γεγονότων στη χρηματοοικονομική (καθαρή) θέση, στα αποτελέσματα (απόδοση) και στις ταμειακές ροές της οικονομικής μονάδας.

Από το Διεθνές Πρότυπο Ποιοτικού ελέγχου 1 ορίζεται ότι, όπου είναι απαραίτητο, η ελεγκτική εταιρεία πρέπει να έχει δημιουργήσει σύστημα εσωτερικής επισκόπησης (internal review process) που να εξασφαλίζει μια αντικειμενική κατά το δυνατόν αξιολόγηση όλων των σημαντικών θεμάτων και αποφάσεων, πριν από την έκδοση της έκθεσης ελέγχου από τον υπεύθυνο ελεγκτή. Η επισκόπηση αυτή γίνεται από άλλον ελεγκτή-μέλος της ίδιας ελεγκτικής εταιρείας και είναι υποχρεωτική για τους ελέγχους όλων των εισηγμένων εταιρειών. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι σε σπάνιες περιπτώσεις η εφαρμογή συγκεκριμένων λογιστικών ρυθμίσεων ενός πλαισίου μπορεί να μην οδηγεί στην εύλογη παρουσίαση, στις δεδομένες συνθήκες μιας οικονομικής μονάδας³⁵. Στις περιπτώσεις αυτές, απαιτείται ο ελεγκτής, εάν η διοίκηση δεν προσαρμόσει κατάλληλα τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, να προβεί σε σχετική τροποποίηση³⁶ της έκθεσης ελέγχου, σύμφωνα με το ΔΕΠ 701.

Στη διεθνή ελεγκτική πρακτική, μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1980, η έκθεση ελέγχου ήταν εξαιρετικά συνοπτική και περιλάμβανε μόνο μια σύντομη διατύπωση γνώμης ολίγων γραμμών (short-form audit report). Ταυτόχρονα, αρκετές μελέτες σε αγγλοσαξονικές κυρίως χώρες είχαν διαπιστώσει την ύπαρξη «χάσματος προσδοκιών» (expectations gap). Ο όρος αυτός υποδηλώνει μια σημαντική διαφορά μεταξύ, αφενός των προσδοκιών των χρηστών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων από τους ελεγκτές, αφετέρου των

³⁵Τα ΔΕΠ δεν δίνουν παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων.

³⁶Η τροποποίηση της έκθεσης ελέγχου είναι ανάλογη της αντιμετώπισης του θέματος από τη διοίκηση της οικονομικής μονάδας και τις σχετικές ρυθμίσεις του πλαισίου χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

αντιλήψεών τους για τις επιδόσεις των ελεγκτών στην πράξη. Έτσι, σε μια προσπάθεια περιορισμού αυτού του χάσματος, κυρίως μέσα από την εκπαίδευση των χρηστών για την πραγματική φύση της ελεγκτικής εργασίας και τα πραγματικά καθήκοντα και τις ευθύνες των ελεγκτών, υιοθετήθηκε η εκτεταμένη έκθεση ελέγχου (long-form audit report). Η υιοθέτηση ξεκίνησε στις ΗΠΑ το 1988 με το αμερικανικό ελεγκτικό πρότυπο SAS 58, ακολούθησε η Μ. Βρετανία (Βρετανικό ελεγκτικό πρότυπο SAS 600) και στη συνέχεια τη σκυτάλη πήραν τα ΔΕΠ(Καραμάνης, 2008).

5.2 ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕ ΑΠΛΗ ΣΥΜΦΩΝΗ ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Με απλή σύμφωνη γνώμη (Standard unqualified report) στην έκθεση ελέγχου ο ελεγκτής δηλώνει τη συμφωνία του ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα την κατάσταση της οικονομικής μονάδας. Από το ΔΕΠ 700 προβλέπεται ότι κάθε έκθεση ελέγχου με απλή σύμφωνη γνώμη θα έχει τα παρακάτω στοιχεία(Καραμάνης, 2008):

- Κατάλληλος τίτλος.
- Αποδέκτης της έκθεσης.
- Εισαγωγική παράγραφος - προσδιορισμός ελεγμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- Προσδιορισμός της ευθύνη της διοίκησης.
- Προσδιορισμός της ευθύνη του ελεγκτή.
- Γνώμη του ελεγκτή επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- Γνώμη του ελεγκτή επί λοιπών νομικών και κανονιστικών θεμάτων.
- Χρονολόγηση της έκθεσης ελέγχου (ημερομηνία έκδοσης).
- Διεύθυνση του ελεγκτή,
- Υπογραφή και λοιπά στοιχεία του ελεγκτή.

Παρακάτω παρουσιάζεται το περιεχόμενο και η σημασία των στοιχείων αυτών.

1) **Τίτλος της έκθεσης:** στην έκθεση του ελεγκτή πρέπει να υπάρχει ο κατάλληλος τίτλος που θα τη διακρίνει από άλλες εκθέσεις που εκδίδουν οι ελεγκτές, παρεμφερείς ή όχι. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να διαχωρίζεται η έκθεση αυτή από εκθέσεις μη ανεξάρτητων ελεγκτών (π.χ. εσωτερικών ελεγκτών) ή ελεγκτών που δεν είναι αναγνωρισμένοι ελεγκτές. Ο συνηθισμένος τίτλος στα ελληνικά είναι «Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή».

2) **Αποδέκτης της έκθεσης:** ο κατά νόμο εντολέας του είναι αποδέκτης της έκθεσης του ελεγκτή, δηλαδή εκείνα τα πρόσωπα, διοικητικά όργανα ή αρμόδιες αρχές, που του ανάθεσαν το συγκεκριμένο ελεγκτικό έργο. Σύμφωνα με το ισχύον εταιρικό δίκαιο στην Ελλάδα, στην περίπτωση μιας ανώνυμης εταιρείας ή μιας εταιρείας περιορισμένης ευθύνης άμεσος αποδέκτης της έκθεσης ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι (κατά κανόνα) η γενική συνέλευση των μετόχων ή των εταίρων αντίστοιχα. Σε ειδικές περιπτώσεις ελέγχων μπορεί να είναι κάποιο άλλο όργανο (π.χ. το Διοικητικό Συμβούλιο) ή δημόσια αρχή.

3) **Εισαγωγική παράγραφος:** την ελεγχόμενη εταιρεία κατονομάζει η εισαγωγική παράγραφος και προσδιορίζει καθεμιά από τις ελεγμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις καθώς και την περίοδο στην οποία οι καταστάσεις αυτές αναφέρονται. Σε περίπτωση που οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις συμπεριλαμβάνονται σε φυλλάδιο ή

άλλη έκδοση της οικονομικής μονάδας (π.χ. στον ετήσιο απολογισμό) που περιέχει και άλλες πληροφορίες, αν η γνώμη του ελεγκτή δεν καλύπτει αυτές τις πρόσθετες πληροφορίες, πρέπει ο ελεγκτής στην έκθεσή του να καταστήσει σαφές το γεγονός αυτό³⁷.

4) Προσδιορισμοί της ευθύνης της διοίκησης: στην παράγραφο αυτή αποσαφηνίζεται η ευθύνη της διοίκησης σε σχέση με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της οικονομικής μονάδας. Συγκεκριμένα, ο ελεγκτής δηλώνει ότι η ευθύνη σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ανήκει στη διοίκηση της οικονομικής μονάδας. Ειδικότερα, δηλώνεται ότι η ευθύνη της διοίκησης για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις (ΔΕΠ 700.28) αναφέρεται κυρίως:

- a. Στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και διατήρηση ενός κατάλληλου συστήματος εσωτερικών δικλίδων σε ό, τι αφορά στην εύλογη παρουσίαση χρηματοοικονομικών καταστάσεων που να μην εμπεριέχουν ουσιώδη σφάλματα, οφειλόμενα, είτε σε λάθη ή σε απάτες.
- b. Στην επιλογή και εφαρμογή κατάλληλων λογιστικών πολιτικών.
- c. Στη διενέργεια εύλογων, για τις συνθήκες λειτουργίας της οικονομικής μονάδας, λογιστικών εκτιμήσεων (π.χ. ωφέλιμη ζωή ή υπολειμματική αξία παγίων).

5) Προσδιορισμός της ευθύνης του ελεγκτή: στην παράγραφο αυτή δηλώνεται από τον ελεγκτή ότι η ευθύνη του αναφέρεται (και συνεπώς περιορίζεται) στην έκφραση γνώμης επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με βάση τον διενεργηθέντα έλεγχο. Στην ίδια παράγραφο ο ελεγκτής προβαίνει σε πρόσθετες δηλώσεις και αναφορές που προσδιορίζουν και συγκεκριμενοποιούν την ευθύνη καθώς και τη φύση και την έκταση του έργου του (scope of the audit). Ειδικότερα:

- Προσδιορίζεται το σώμα των ελεγκτικών προτύπων που έχει ακολουθήσει κατά τη διενέργεια του ελέγχου (ΕΕΠ ή ΔΕΠ) και κάνει αναφορά στους επαγγελματικούς κανόνες δεοντολογίας.
- Εξηγείται ότι ο έλεγχος αναφέρεται στην εκτέλεση διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων αναφορικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- Δηλώνεται ότι η επιλογή των διαδικασιών γίνεται από τον ελεγκτή με βάση την επαγγελματική του κρίση και περιλαμβάνουν και την εκτίμηση του κινδύνου ουσιωδών σφαλμάτων, είτε αυτά οφείλονται σε λάθος ή σε απάτη.
- Δηλώνεται ότι για την εκτίμηση του κινδύνου ουσιωδών λαθών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ο ελεγκτής λαμβάνει υπόψη το σύστημα εσωτερικών δικλίδων, χωρίς ωστόσο να εκφέρει άποψη για την αποτελεσματικότητά του.
- Δηλώνεται ότι ο έλεγχος περιλαμβάνει την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που εφάρμοσε η διοίκηση, του εύλογου των εκτιμήσεων που έκανε η διοίκηση καθώς και της συνολικής παρουσίας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- Δηλώνεται ότι πιστεύει πως τα ελεγκτικά τεκμήρια που συγκέντρωσε είναι κατάλληλα και επαρκή για τη θεμελίωση της γνώμης του.

6) Γνώμη του ελεγκτή επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων: ο ελεγκτής στην παράγραφο αυτή εκφράζει με σαφήνεια τη γνώμη του αναφορικά με το εάν οι

³⁷ Σημειώνεται πάντως ότι με βάση το ΔΕΠ 700.71 ο ελεγκτής υποχρεούται να αναγνώσει τις μη ελεγμένες πρόσθετες πληροφορίες με σκοπό να εντοπίσει τυχόν ουσιώδεις διαφοροποιήσεις από τις ελεγμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

χρηματοοικονομικές καταστάσεις της οικονομικής μονάδας παρουσιάζονται εύλογα από κάθε ουσιώδη πλευρά. Στην ίδια παράγραφο ο ελεγκτής πρέπει να προσδιορίσει το εφαρμοζόμενο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης βάσει του οποίου έχουν καταρτιστεί οι καταστάσεις της οικονομικής μονάδας³⁸.

7) **Γνώμη του ελεγκτή επί λοιπών νομικών και κανονιστικών θεμάτων:** ο ελεγκτής στην παράγραφο αυτή εκφράζεται επί λοιπών νομικών και κανονιστικών θεμάτων, όπως ορίζει η νομοθεσία. Για παράδειγμα, ο ελεγκτής στην παράγραφο αυτή εκφράζει τη γνώμη του για το εάν η έκθεση διαχείρισης της διοίκησης (management commentary ή management report) που προβλέπει η εμπορική νομοθεσία είναι συνεπής προς τις ελεγμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

8) **Χρονολόγηση (ημερομηνία) της έκθεσης:** Ο ελεγκτής πρέπει να χρονολογεί την έκθεσή του. Η ημερομηνία της έκθεσης είναι συνήθως εκείνη της ολοκλήρωσης του ελέγχου. Η ημερομηνία αυτή έχει σημασία διότι υποδηλώνει ότι ο ελεγκτής έχει λάβει υπόψη του όλα τα γεγονότα που έχουν συμβεί μέχρι την ημερομηνία αυτή και επηρεάζουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις που έλεγξε ο ελεγκτής. Η ημερομηνία έκδοσης της έκθεσης σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να είναι προγενέστερη της έγκρισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων από το διοικητικό συμβούλιο ή άλλο αρμόδιο όργανο, αφού η ευθύνη σύνταξης των καταστάσεων αυτών ανήκει στη διοίκηση και όχι στον ελεγκτή.

9) **Διεύθυνση του ελεγκτή:** Παρατίθεται η πόλη στην οποία ο ελεγκτής έχει την έδρα της δραστηριότητάς του.

10) **Υπογραφή και λοιπά στοιχεία του ελεγκτή:** Τα στοιχεία του ελεγκτή που παρατίθενται περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

- Υπογραφή και πλήρες ονοματεπώνυμο του ελεγκτή
- Αριθμό Μητρώου ΣΟΕΛ του ελεγκτή
- Όνομα της ελεγκτικής εταιρείας την οποία και δεσμεύει ο ελεγκτής
- Αριθμό Μητρώου ΣΟΕΛ της ελεγκτικής εταιρείας

Πίνακας 5.2: Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους (ή Εταίρους) της Εταιρείας ΑΒΓ - Απλή σύμφωνη γνώμη.

Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΑΒΓ, οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 20Χ1, την κατάσταση αποτελεσμάτων και τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και το σχετικό προσάρτημα.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των

³⁸ Το πλαίσιο αυτό για επιχειρήσεις είναι, είτε τα ΔΠΧΠ ή τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Κ.Ν. 2190/1920 και Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο). Σε πολλές χώρες (π.χ. Μ. Βρετανία) ο εμπορικός νόμος απαιτεί ο ελεγκτής να δηλώνει εάν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτιστεί σύμφωνα και με την κείμενη νομοθεσία (π.χ. νομοθεσία περί ανωνύμων εταιρειών). Το αυτό ισχύει σήμερα και στην Ελλάδα. Ωστόσο, μπορεί ενδεχομένως να γίνει δεκτό, όταν δεν υπάρχει παράβαση της νομοθεσίας, ότι ο ελεγκτής δεν είναι απαραίτητο να μνημονεύσει στην έκθεσή του ότι αυτό πράγματι ισχύει.

άρθρων 42^α έως και 43^γ του κωδ.Ν. 2190/1920, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας ΑΒΓ κατά την 31^η Δεκεμβρίου 201Χ και τη χρηματοοικονομική της επίδοση για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των άρθρων 42^α έως και 43^γ του κωδ.Ν. 2190/1920.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43^α και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Έδρα Ελεγκτή [πόλη], [ημερομηνία]

[Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής]

[Αρ Μ ΣΟΕΛ Ελεγκτή]

[Ελεγκτική Εταιρεία]

5.3 ΣΥΜΦΩΝΗ ΓΝΩΜΗ ΜΕ ΘΕΜΑ(ΤΑ) ΕΜΦΑΣΗΣ

Σύμφωνη γνώμη με θέμα(τα) έμφασης, εκδίδεται όταν ο ελεγκτής θεωρεί ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις εκφράζουν εύλογα την κατάσταση της οικονομικής μονάδας, υπάρχουν όμως θέματα για τα οποία κρίνει ότι απαιτείται να δώσει στην έκθεσή του πρόσθετες πληροφορίες ή διευκρινίσεις. Τα σχετικά ζητήματα ρυθμίζονται στο ΔΕΠ 701.

Ο ελεγκτής στις περιπτώσεις θέματος έμφασης προσθέτει, ακριβώς μετά την έκφραση σύμφωνης γνώμης στην έκθεσή του, μια παράγραφο (παράγραφος έμφασης) όπου διευκρινίζεται ένα θέμα που θεωρεί ότι οι αναγνώστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πρέπει να έχουν κατά νου στη σχετική αξιολόγηση που θα κάνουν. Στην πρόσθετη αυτή παράγραφο, ο ελεγκτής πρέπει να δηλώσει με σαφήνεια ότι η προσθήκη αυτή δεν είναι έκφραση επιφύλαξης για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Για να μπορεί, όμως, να εκδοθεί σύμφωνη γνώμη με θέμα έμφασης, τα σχετικά ζητήματα πρέπει να αναλύονται στο Προσάρτημα (ΔΕΠ 701.5). Διαφορετικά, ο ελεγκτής, είτε θα εκφράσει γνώμη με εξαίρεση³⁹ (εξαιρέσεις) ή θα αρνηθεί να εκφράσει γνώμη ή θα εκφράσει αρνητική γνώμη.

Συνήθως τα θέματα έμφασης τίθενται από ζητήματα που μπορεί να επηρεάσουν στο προβλεπτό μέλλον τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι δύο σημαντικότερες περιπτώσεις τέτοιων θεμάτων είναι η ενδεχόμενη αδυναμία ομαλής συνέχισης δραστηριότητας (going concern) και άλλα θέματα ουσιώδους αβεβαιότητας. Σύμφωνα με το ΔΕΠ 570 (παράγραφος 31) ουσιώδης αβεβαιότητα είναι η αβεβαιότητα της οποίας το μέγεθος της ενδεχόμενης επίπτωσης είναι τέτοιο ώστε να απαιτείται σαφής γνωστοποίηση της φύσης και των επιπτώσεών, για να θεωρείται ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται εύλογα (Καραμάνης, 2008).

Τέλος, υπάρχουν και θέματα έμφασης τα οποία εκ φύσεως δεν επηρεάζουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

5.3.1 Δυνατότητα συνέχισης δραστηριότητας

Με βάση την υπόθεση της συνέχισης της δραστηριότητας καταρτίζονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις, εκτός εάν η διοίκηση της εταιρείας σκοπεύει εξ οικείας βούλησης να σταματήσει την εμπορική δραστηριότητα ή, λόγω οικονομικών ή άλλων συνθηκών, δεν έχει άλλη ρεαλιστική επιλογή. Σύμφωνα με το ΔΕΠ 570 αλλά και το ΔΛΠ 1, η διοίκηση έχει την πρωταρχική ευθύνη για την αξιολόγηση της δυνατότητας της επιχείρησης να συνεχίσει τη δραστηριότητά της στο προβλεπτό μέλλον. Το χρονικό διάστημα για το οποίο αξιολογείται η δυνατότητα της επιχείρησης να συνεχίσει τη δραστηριότητά της ορίζεται στους 12 μήνες. Εάν στοιχειοθετείται η ύπαρξη ουσιωδών αβεβαιοτήτων ή αμφιβολιών για τη

³⁹ Κατά τη γνώμη του συγγραφέα, η έκδοση άλλης από σύμφωνη γνώμη δικαιολογείται όταν το εν λόγω ζήτημα που δεν αποκαλύπτεται στο προσάρτημα επηρεάζει ή μπορεί να επηρεάσει τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Εάν για παράδειγμα, το ζήτημα αυτό αναφέρεται στη δημοσίευση μαζί με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις άλλων πληροφοριών με τις οποίες ο ελεγκτής διαφωνεί, δεν δικαιολογείται εξ αυτού του λόγου πέραν της παραγράφου έμφασης, έκδοση γνώμης άλλης από σύμφωνη.

δυνατότητα της επιχείρησης να συνεχίσει ομαλά τη δραστηριότητά της, η διοίκηση οφείλει να γνωστοποιήσει στο προσάρτημα τις αβεβαιότητες αυτές καθώς και τα μέτρα που έχει λάβει ή σκοπεύει να λάβει για την αντιμετώπιση του θέματος. Εάν, κατά την κρίση της διοίκησης, το μέγεθος και η αμεσότητα του προβλήματος είναι τέτοιου βαθμού ώστε η συνέχιση της δραστηριότητας να καθίσταται πρακτικά αδύνατη, χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρέπει, να καταρτιστούν με βάση την αρχή της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Τέλος, σε κάθε περίπτωση η διοίκηση πρέπει να γνωστοποιεί στο προσάρτημα τη βάση κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (ιστορικό κόστος ή καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία)(Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2013).

Σχετικά με τη δυνατότητα της επιχείρησης να συνεχίσει τη δραστηριότητά της, θεσπίζεται για τον ελεγκτή η υποχρέωση αξιολόγησης αυτής της δυνατότητας για κάθε διενεργούμενο από αυτόν έλεγχο (ΔΕΠ 570). Έτσι, ο ελεγκτής μπορεί να εφαρμόσει μια σειρά από διαδικασίες. Εάν μετά από προσεκτική εξέταση του θέματος ο ελεγκτής θεωρήσει ότι παραμένουν, μικρές έστω, αμφιβολίες για τη δυνατότητα της επιχείρησης να συνεχίσει τη δραστηριότητά της, οφείλει να προσαρμόσει αναλόγως το περιεχόμενο της έκθεσης ελέγχου (ΔΕΠ 701 «Τροποποιήσεις στην έκθεση του ανεξάρτητου ελεγκτή», σε συνδυασμό με το ΔΕΠ 570 «Συνέχιση δραστηριότητας»). Το γενικό πλαίσιο ενεργειών του ελεγκτή προδιαγράφεται στα παρακάτω τέσσερα βήματα(Καραμάνης, 2008):

1. Γνωστοποίηση στην έκθεση ελέγχου των βασικών θεμάτων που εγείρουν θέματα δυνατότητας συνέχισης της δραστηριότητας για το προβλεπτό μέλλον, έστω και εάν η εταιρεία έχει προβεί σε επαρκείς γνωστοποιήσεις στο προσάρτημα.
2. Δήλωση στην έκθεση ελέγχου με σαφήνεια ότι υπάρχουν ουσιώδεις αβεβαιότητες που προκαλούν σημαντικές αμφιβολίες για τη δυνατότητα συνέχισης της δραστηριότητας και ότι η οικονομική μονάδα ενδεχομένως να μην μπορέσει να ανακτήσει την αξία των στοιχείων του ενεργητικού και να αποπληρώσει τις υποχρεώσεις της σε συνθήκες λειτουργίας της (ΔΕΠ 570).
3. Δήλωση στην έκθεση ελέγχου, εάν συντρέχει περίπτωση, ότι έχει γίνει προσαρμογή στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις σχετικά με την ανακτησιμότητα και την ταξινόμηση των στοιχείων του ενεργητικού καθώς και τα ποσά διακανονισμού και την ταξινόμηση των υποχρεώσεων (χρήση της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας).
4. Διαμόρφωση κατάλληλα της γνώμης που θα εκφράσει.

Σύμφωνη γνώμη μπορεί να εκφράσει ο ελεγκτής με θέμα έμφασης για αδυναμία συνέχισης δραστηριότητας, με τη βασική προϋπόθεση ότι η διοίκηση έχει προβεί σε επαρκείς γνωστοποιήσεις στο προσάρτημα και εφόσον ο ίδιος δε θεωρεί ότι, λόγω ενδεχόμενης σοβαρότητας της κατάστασης, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις θα έπρεπε να είχαν καταρτιστεί με βάση την αρχή της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Σύμφωνη γνώμη με θέμα έμφασης εκφράζει επίσης ο ελεγκτής και όταν η διοίκηση, αναγνωρίζοντας ότι η επιχείρηση οδεύει σε εκκαθάριση, συντάξει τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις με βάση την αρχή της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας και παρέχει επαρκείς γνωστοποιήσεις στο Προσάρτημα.

5.3.2 Άλλες περιπτώσεις ουσιώδους αβεβαιότητας

Εκτός από την αδυναμία συνέχισης της δραστηριότητας, άλλες περιπτώσεις ουσιώδους αβεβαιότητας για τις οποίες μπορεί να τίθεται θέμα έμφασης είναι συνήθως η ύπαρξη καταστάσεων, η έκβαση των οποίων εξαρτάται από μελλοντικά γεγονότα που βρίσκονται εκτός του άμεσου ελέγχου⁴⁰ της οικονομικής μονάδας. Κλασικό παράδειγμα τέτοιων θεμάτων είναι η ύπαρξη δικαστικών απαιτήσεων τρίτων και αντίστοιχων ανταπαιτήσεων για την ίδια υπόθεση. Άλλα παραδείγματα αβεβαιότητας μπορεί να αναφέρονται στο τελικό αποτέλεσμα μακροχρονίων κατασκευαστικών ή άλλων συμβάσεων, σε διαπραγματεύσεις αντιπροσώπευσης εμπορικού σήματος, στον υπολογισμό της ανακτήσιμης αξίας στοιχείων του ενεργητικού ή στον υπολογισμό ζημιών από διακοπείσες λειτουργίες. Εννοείται ότι για να εκδοθεί σύμφωνη γνώμη με θέμα έμφασης για ουσιώδη αβεβαιότητα, πρέπει για τα σχετικά ζητήματα να δίνονται επαρκείς γνωστοποιήσεις στο προσάρτημα(Καραμάνης, 2008).

Επίσης περίπτωση θέματος έμφασης είναι όταν ο ελεγκτής παρατηρήσει μη τήρηση από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα της νομοθεσίας⁴¹, με την προϋπόθεση βέβαια ότι η παράβαση αυτή δεν επηρεάζει τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις σε βαθμό που να υπερβαίνει το καθορισμένο επίπεδο σημαντικότητας. Εάν υπάρχει σημαντική επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις από το θέμα αυτό, ο ελεγκτής πρέπει να εκφράσει άλλου τύπου έκθεση ελέγχου(Νεγκάκης & Ταχυνάκης, 2013).

5.3.3 Θέματα έμφασης που δεν επηρεάζουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Στην έκθεση του ελεγκτή μπορούν να τίθενται θέματα έμφασης για ζητήματα που δεν μπορούν να επηρεάσουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Για παράδειγμα, θέμα έμφασης πρέπει να τεθεί σε περίπτωση που οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις συμπεριλαμβάνονται σε φυλλάδιο ή άλλη έκδοση της οικονομικής μονάδας που περιέχει και άλλες πληροφορίες, οι οποίες πληροφορίες κατά τη γνώμη του ελεγκτή παρουσιάζουν ουσιώδεις διαφοροποιήσεις από τις ελεγμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις (ΔΕΠ 701.10)

Θέματα έμφασης στην έκθεση του ελεγκτή για περιπτώσεις έχουν τεθεί στην ελεγκτική πράξη, όπως η ύπαρξη συναλλαγών με συνδεδεμένα μέρη, η παρουσία σημαντικών γεγονότων μετά την ημερομηνία του ισολογισμού, η αλλαγή λογιστικής πολιτικής (έστω και αν δεν επηρεάζονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της τρέχουσας περιόδου) ή υιοθέτηση ενός καινούριου προτύπου(Καραμάνης, 2008).

Να σημειωθεί ότι σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως όταν συνυπάρχουν πολλαπλές αβεβαιότητες των οποίων οι επιπτώσεις για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι σημαντικές, ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει σοβαρά το ενδεχόμενο αντί της σύμφωνης γνώμης με θέμα έμφασης να αρνηθεί να εκφράσει γνώμη για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις (ΔΕΠ 701.9). Τέλος, κατά την κρίση του ελεγκτή και με βάση τη σπουδαιότητα των εκτιμώμενων επιπτώσεών τους, θέματα έμφασης όπως τα

⁴⁰ Δηλαδή, δεν θεωρείται θέμα αβεβαιότητας η μη λήψη απόφασης εκ μέρους της διοίκησης για ένα θέμα που βρίσκεται εντός του ελέγχου της.

⁴¹ Πρωτίστως εδώ εννοείται η εμπορική νομοθεσία για τις επιχειρήσεις.

παραπάνω θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε έκθεση ελέγχου, είτε με εξαιρέσεις ή ακόμη και σε αρνητική γνώμη.

Πίνακας 5.3: Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους (ή Εταίρους) της ΑΒΓ – Σύμφωνη Γνώμη με Θέμα(τα) Έμφασης

Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΑΒΓ, οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 201Χ, την κατάσταση αποτελεσμάτων και τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και το σχετικό προσάρτημα.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των άρθρων 42^α έως και 43^γ του κωδ.Ν. 2190/1920, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας ΑΒΓ κατά την 31 Δεκεμβρίου 201Χ και τη χρηματοοικονομική της επίδοση για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία

αυτή σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των άρθρων 42^α έως και 43^γ του κωδ.Ν. 2190/1920.

Έμφαση Θέματος/Θεμάτων

Εφιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση Χ του προσαρτήματος, όπου περιγράφεται το θέμαXXX.. Στη γνώμη μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με το θέμα αυτό.

(ή Εφιστούμε την προσοχή σας στα εξής):

1) Στη σημείωση Χ του προσαρτήματος όπου περιγράφεται

2) Στη σημείωση Ψ του προσαρτήματος όπου περιγράφεται

Στη γνώμη μας δεν διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με τα θέματα αυτά.)

Άλλο/α Θέμα/τα

(πχ Οι οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΑΒΓ για τη χρήση που έληξε την 31^η Δεκεμβρίου 201Χ1 είχαν ελεγχθεί από άλλον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή, ο οποίος εξέφρασε γνώμη χωρίς διαφοροποίηση την 31^η Μαρτίου 201Χ επί των οικονομικών καταστάσεων της προηγούμενης χρήσεως.)

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43^α και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Έδρα Ελεγκτή [πόλη], [ημερομηνία]

[Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής]

[Αρ Μ ΣΟΕΛ Ελεγκτή]

[Ελεγκτική Εταιρεία]

[Διεύθυνση]

[Αρ Μ ΣΟΕΛ Εταιρείας]

Σημείωση

Στην παράγραφο «Άλλου Θέματος » δεν περιλαμβάνονται θέματα που απαιτείται να παρουσιάζονται ή γνωστοποιούνται από τη διοίκηση στις οικονομικές καταστάσεις. Η παράγραφος αυτή:

α. ακολουθεί την παράγραφο γνώμης και την τυχόν παράγραφο Έμφασης Θέματος, όταν αναφέρεται από τον ελεγκτή

σε θέμα που αυτός κρίνει ότι πρέπει να γνωστοποιήσει στους χρήστες, ως επεξήγηση για την κατανόηση του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων.

β. περιλαμβάνεται σαν υποπαράγραφος (γ) στην Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων, όταν σχετίζεται με άλλες ευθύνες αναφοράς του ελεγκτή.

γ. ακολουθεί την «Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων», αποτελώντας ξεχωριστό τμήμα, όταν αναφέρεται στο σύνολο των ευθυνών του ελεγκτή και στην κατανόηση όλης της έκθεσής του.

5.4 ΣΥΜΦΩΝΗ ΓΝΩΜΗ ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΣΗ Ή ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

Εκδίδεται όταν ο ελεγκτής συμφωνεί ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις εκφράζουν εύλογα την κατάσταση της οικονομικής μονάδας, μόνο αφού ληφθούν υπόψη οι εξαιρέσεις που αναφέρει, με την προϋπόθεση ότι οι εξαιρέσεις αυτές δεν υπαγορεύουν έκδοση αρνητικής γνώμης. Συνηθισμένες περιπτώσεις σύμφωνης γνώμης με εξαιρέσεις είναι οι ακόλουθες:

1. Διαφωνία με τη Διοίκηση της οικονομικής μονάδας για την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών που έχουν επιλεγεί, τη μέθοδο εφαρμογής αυτών των πολιτικών ή την επάρκεια των γνωστοποιήσεων στο προσάρτημα.
2. Περιορισμός του πεδίου ελέγχου χωρίς ουσιώδη και γενικευμένη επίπτωση.
3. Παράβαση νόμου με σπουδαία επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.
4. Ύπαρξη θέματος ενδεχόμενης αδυναμίας ομαλής συνέχισης δραστηριότητας που σωστά δεν έχει ληφθεί υπόψη στην κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, αλλά δεν γίνεται γνωστοποίηση στο προσάρτημα.
5. Ύπαρξη άλλων θεμάτων σημαντικής ουσιώδους αβεβαιότητας, όπως είναι οι εκκρεμείς δίκες, με τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και στην αδυναμία συνέχισης δραστηριότητας.

Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι διάφοροι συνδυασμοί περιστάσεων και είδους γνώμης του ελεγκτή.

Πίνακας 5.4: Συνδυασμοί περιστάσεων και τύπου γνώμης ελεγκτή

	Περίσταση	
	Περιορισμός του πεδίου του ελέγχου	Διαφωνία με τη διοίκηση
Είδος γνώμης του ελεγκτή	Εξαίρεση	Εξαίρεση
	Άρνηση γνώμης	Αρνητική γνώμη

Πηγή: (Καραμάνης, 2008).

Πίνακας 5.5: Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους (ή Εταίρους) της ΑΒΓ – Σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση λόγω περιορισμού του πεδίου ελέγχου.

Προς τους Μετόχους [Εταίρους] της «ΑΒΓ»...

Έκθεση επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της ΑΒΓ, οι οποίες αποτελούνται από τον Ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 20Χ1, τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών της χρήσης που έληξε αυτή την ημερομηνία καθώς και την περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών και τις λοιπές επεξηγηματικές σημειώσεις.

Ευθύνη Διοίκησης για τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η Διοίκηση της Εταιρείας έχει την ευθύνη της σύνταξης και εύλογης παρουσίασης αυτών των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει το σχεδιασμό, την εφαρμογή και διατήρηση

συστήματος εσωτερικών δικλίδων διεύθυνσης σχετικά με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση χρηματοοικονομικών καταστάσεων, απαλλαγμένων από ουσιώδη σφάλματα, που οφείλονται σε απάτη ή λάθος. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει επίσης την επιλογή και εφαρμογή κατάλληλων λογιστικών πολιτικών και τη διενέργεια λογιστικών εκτιμήσεων που είναι λογικές για τις περιστάσεις.

Ευθύνη Ελεγκτή

[Περιεχόμενο ίδιο με αυτό του υποδείγματος απλής σύμφωνης γνώμης]

Δεν παρακολουθήσαμε τη φυσική απογραφή των αποθεμάτων της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2015, δεδομένου ότι η ημερομηνία αυτή ήταν προγενέστερη της ημερομηνίας ορισμού μας ως ελεγκτών της εταιρείας. Τα διαθέσιμα σε εμάς στοιχεία και πληροφορίες δεν ήταν επαρκή ώστε να μας επιτρέψουν να επαληθεύσουμε τις ποσότητες των αποθεμάτων κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, με την εφαρμογή εναλλακτικών ελεγκτικών διαδικασιών.

Γνώμη

Με εξαίρεση τις προσαρμογές που ενδεχόμενα θα απαιτούνταν εάν είχε καταστεί εφικτή η από πλευράς μας επαλήθευση της ποσότητας των αποθεμάτων, κατά τη γνώμη μας οι συνημμένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα από κάθε ουσιώδη πλευρά τη χρηματοοικονομική θέση της Εταιρείας κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2015, τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές της ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναφορά επί λοιπών νομικών και κανονιστικών θεμάτων

[Περιεχόμενο ίδιο με αυτό του υποδείγματος απλής σύμφωνης γνώμης]

Έδρα του ελεγκτή (πόλη), ημερομηνία χορήγησης της έκθεσης ελέγχου

Ο/η Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Ελεγκτική Α.Ε.

Ονοματεπώνυμο Α.Μ. ΣΟΕΛ

Α.Μ. ΣΟΕΛ

Πηγή: (Καραμάνης, 2008).

5.5 ΑΡΝΗΣΗ ΓΝΩΜΗΣ

Εκδίδεται όταν ο ελεγκτής αδυνατεί να σχηματίσει γνώμη για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Συνηθισμένες περιπτώσεις είναι:

- 1) Ύπαρξη περιορισμού του πεδίου ελέγχου με ενδεχόμενες ουσιώδεις/ εκτεταμένες επιπτώσεις.
- 2) Συνύπαρξη πολλών αβεβαιοτήτων με ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις (εξαιρετικές περιπτώσεις).

Πίνακας 5.6: Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους (ή Εταίρους) της Εταιρείας ΑΒΓ – Άρνηση Γνώμης

Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Μας ανατέθηκε να ελέγξουμε τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΑΒΓ, οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 20Χ1, την κατάσταση αποτελεσμάτων και τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων της χρήσεως που έληξε την

ημερομηνία αυτή, καθώς και το σχετικό προσάρτημα.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των άρθρων 42^α έως και 43^γ του κωδ.Ν. 2190/1920, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχο που διενεργείται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Εντούτοις, εξαιτίας του θέματος (ή των θεμάτων) που περιγράφεται (ή περιγράφονται) στην παράγραφο 'Βάση για Αδυναμία Έκφρασης Γνώμης', δεν μπορέσαμε να συγκεντρώσουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια για τη θεμελίωση ελεγκτικής γνώμης.

Βάση για Αδυναμία Έκφρασης Γνώμης

[Περιγραφή θέματος/(ή θεμάτων)]

Αδυναμία Έκφρασης Γνώμης

Εξαιτίας της σημαντικότητας του θέματος(ή των θεμάτων)που μνημονεύεται (ή μνημονεύονται)στην παράγραφο, 'Βάση για Αδυναμία Έκφρασης Γνώμης' δεν έχει καταστεί εφικτό να αποκτήσουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια για τη θεμελίωση ελεγκτικής γνώμης. Ως εκ τούτου δεν εκφέρουμε γνώμη επί των ανωτέρω οικονομικών καταστάσεων.

Έδρα Ελεγκτή [πόλη], [ημερομηνία] [Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής] [Αρ Μ ΣΟΕΛ Ελεγκτή]
[Ελεγκτική Εταιρεία]

[Διεύθυνση]

[Αρ Μ ΣΟΕΛ Εταιρείας]

5.6 ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΓΝΩΜΗ

Εκδίδεται όταν σύμφωνα με τη γνώμη του ελεγκτή, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της οικονομικής μονάδας δεν παρουσιάζουν εύλογα την κατάστασή της. Συνηθισμένες περιπτώσεις είναι οι ακόλουθες:

- 1) Ύπαρξη διαφωνιών του ελεγκτή με τη διοίκηση για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις (καταλληλότητα λογιστικών πολιτικών, τρόπος εφαρμογής λογιστικών πολιτικών και επάρκεια γνωστοποιήσεων στο προσάρτημα) οι οποίες διαφωνίες είναι τόσο σημαντικές και γενικευμένες, που ακόμη και με την παράθεση εξαιρέσεων στην έκθεση ελέγχου, αυτές οι καταστάσεις δεν θα ήταν εφικτό να αποδώσουν εύλογα την κατάσταση της οικονομικής μονάδας.
- 2) Παράβαση νόμου με τόσο σημαντική και γενικευμένη επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, που ακόμη και με την παράθεση εξαιρέσεων στην έκθεση ελέγχου, αυτές οι καταστάσεις δεν θα μπορούσαν να παρουσιάσουν εύλογα την κατάσταση της οικονομικής μονάδας.

- 3) Μη σύνταξη ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, ενώ υπήρχε αυτή η υποχρέωση.
- 4) Μη σύνταξη κατάστασης ταμειακών ροών.
- 5) Ύπαρξη θέματος ενδεχόμενης αδυναμίας ομαλής συνέχισης δραστηριότητας της επιχείρησης, που σωστά δεν έχει ληφθεί υπόψη στην κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, αλλά δεν γίνεται γνωστοποίηση στο προσάρτημα.
- 6) Ύπαρξη θέματος αδυναμίας συνέχισης δραστηριότητας που δεν έχει ληφθεί υπόψη στην κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, είτε γίνεται αναφορά στο προσάρτημα είτε όχι, όταν οι αβεβαιότητες είναι σε τέτοιο βαθμό αυξημένες ώστε οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έπρεπε να είχαν καταρτιστεί με την αρχή της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας.
- 7) Ύπαρξη άλλων θεμάτων ύψιστου βαθμού αβεβαιότητας, όπως είναι οι εκκρεμείς δίκες.

Πίνακας 5.7: Υπόδειγμα Έκθεσης Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους (ή Εταίρους) της ΑΒΓ – Αρνητική Γνώμη

<p>Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων</p> <p>Ελέγξαμε τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας ΑΒΓ, οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 20Χ1, την κατάσταση αποτελεσμάτων και τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και το σχετικό προσάρτημα.</p> <p>Ευθύνη της Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις</p> <p>Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των άρθρων 42^α έως και 43^γ του κωδ.Ν. 2190/1920, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.</p> <p>Ευθύνη του Ελεγκτή</p> <p>Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.</p> <p>Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που</p>
--

χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Βάση για Αρνητική Γνώμη

[περιγραφή θέματος/(ή θεμάτων)]

Όπως επεξηγείται στο Προσάρτημα..

Αρνητική Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, εξαιτίας της σημαντικότητας του θέματος (ή των θεμάτων) που μνημονεύεται (ή μνημονεύονται) στην παράγραφο 'Βάση για Αρνητική Γνώμη', οι ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις δεν παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας ΑΒΓ κατά την 31^η Δεκεμβρίου 201Χ και τη χρηματοοικονομική της επίδοση για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των άρθρων 42^α έως και 43^γ του κωδ.Ν. 2190/1920.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων

Επαληθεύσαμε (ή Δεν επαληθεύσαμε) τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43^α και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Έδρα Ελεγκτή [πόλη], [ημερομηνία]

[Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής]

[Αρ Μ ΣΟΕΛ Ελεγκτή]

[Ελεγκτική Εταιρεία]

[Διεύθυνση]

[Αρ Μ ΣΟΕΛ Εταιρείας]

5.7 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η έννοια της σημαντικότητας είναι σημείο αφετηρίας για τον προσδιορισμό του ακριβούς τύπου της έκθεσης του ελεγκτή που ενδείκνυται σε καθεμιά περίπτωση. Ένα στοιχείο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι σημαντικό εάν η συμπερίληψή του ή η παράλειψή του από τις καταστάσεις αυτές, μπορεί να επηρεάσει τις χρηματοοικονομικές αποφάσεις ενός συνετού και λογικά σκεπτόμενου χρήστη.

Φυσικά το επίπεδο σημαντικότητας προσδιορίζεται στις ειδικές συνθήκες λειτουργίας της υπό έλεγχο οικονομικής μονάδας. Γενικά, εάν ένα σφάλμα επηρεάζει τις χρηματοοικονομικές αποφάσεις των χρηστών, η έκθεση του ελεγκτή πρέπει να εκδοθεί με εξαιρέσεις ή να είναι αρνητική. Η έκδοση έκθεσης με απλή σύμφωνη γνώμη του ελεγκτή

υποδηλώνει ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της οικονομικής μονάδας παρουσιάζονται εύλογα. Ακριβέστερα, η απλή σύμφωνη γνώμη σημαίνει, με βάση τον έλεγχο που διενέργησε ο ελεγκτής και με πιθανότητα λάθους ίση με το επίπεδο του ελεγκτικού κινδύνου, ότι δεν υπάρχουν ουσιώδη σφάλματα, δηλαδή σφάλματα που να υπερβαίνουν το επίπεδο σημαντικότητας⁴² (Παπαστάθης, 2014).

Ο ελεγκτής δεν υποχρεούται να σημειώσει στην έκθεσή του ποσοτικά σφάλματα που δεν υπερβαίνουν το επίπεδο σημαντικότητας. Η έλλειψη υποχρέωσης αναφοράς τέτοιων σφαλμάτων μπορεί να τύχει εκμετάλλευσης. Όπως δείχνουν εμπειρικές μελέτες σε αναπτυσσόμενες κεφαλαιαγορές, όταν τα αποτελέσματα μιας επιχείρησης υπολείπονται, έστω και για ένα μικρό ποσό, των προβλέψεων των χρηματοοικονομικών αναλυτών, η τιμή της μετοχής μπορεί να έχει πολύ σημαντικές απώλειες. Για την αποφυγή αυτών των απωλειών έχει παρατηρηθεί ότι οι επιχειρήσεις καταχωρίζουν σκόπιμα σφάλματα που αυξάνουν τα αποτελέσματα χρήσης ώστε να επιτευχθούν οι προβλέψεις των αναλυτών, χωρίς όμως τα σφάλματα αυτά να ξεπερνούν το επίπεδο σημαντικότητας και χωρίς, συνεπώς, να υπάρχει υποχρέωση εκ μέρους ίου ελεγκτή να κάνει σχετική αναφορά στην έκθεσή του. Το πρόβλημα βέβαια περιπλέκεται, λόγω της ενδογενούς υποκειμενικότητας στον προσδιορισμό του επιπέδου σημαντικότητας.

Όταν ο ελεγκτής εκφράζει διαφορετική γνώμη από την απλή σύμφωνη γνώμη, τότε πρέπει στην έκθεση να περιγράφει με σαφήνεια όλους τους ουσιώδεις λόγους που επιβάλουν το είδος της γνώμης που εξέφρασε. Πρέπει επίσης να ενσωματώνει στην έκθεση ελέγχου το ποσό των πιθανών επιπτώσεων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, εκτός εάν ο σχετικός προσδιορισμός δεν είναι πρακτικά εφικτός (ΔΕΠ 701).

Όσον αφορά στην έκδοση γνώμης με εξαιρέσεις, άρνηση γνώμης ή έκδοση αρνητικής γνώμης το ΔΕΠ 701 συνοψίζονται μερικοί γενικοί κανόνες:

- Γνώμη με εξαίρεση (εξαιρέσεις): εκδίδεται όταν δεν μπορεί να εκδοθεί απλή σύμφωνη γνώμη ή σύμφωνη γνώμη με θέμα έμφασης και οι επιπτώσεις από τυχόν διαφωνίες με τη διοίκηση ή από περιορισμούς του πεδίου ελέγχου στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις δεν είναι τόσο ουσιώδεις και γενικευμένες, ώστε να δικαιολογούν άρνηση γνώμης ή να απαιτούν την έκδοση αρνητικής γνώμης (ΔΕΠ 701).
- Άρνηση γνώμης: πρέπει να γίνεται όταν η πιθανή επίπτωση ενός περιορισμού του πεδίου ελέγχου είναι τόσο ουσιώδης και γενικευμένη, ώστε να μην είναι δυνατόν να συγκεντρωθούν επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια (ΔΕΠ 701).
- Αρνητική γνώμη: πρέπει να εκδίδεται όταν είναι τόσο ουσιώδης και γενικευμένη η επίπτωση διαφωνιών με τη διοίκηση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ώστε η έκδοση σύμφωνης γνώμης με εξαίρεση (εξαιρέσεις) δεν επαρκεί για να αποκαλύψει την παραπλανητική ή μη ολοκληρωμένη εικόνα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (ΔΕΠ 701).

Παρόλα αυτά, τα ΔΕΠ, αλλά και η διεθνής ελεγκτική βιβλιογραφία παρέχουν περιορισμένα και κυρίως μη ποσοτικά κριτήρια που θα μπορούσαν να κατευθύνουν τον

⁴² Ένα σημείο που πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα, είναι ότι ο ελεγκτής πρέπει να λάβει υπόψη του όχι το εντοπισμένο στο δείγμα σφάλμα, αλλά το σφάλμα που προβάλλεται στον πληθυσμό, με βάση τα δεδομένα του δείγματος. Αυτό απαιτεί και το ΔΕΠ 539 αλλά και τα αμερικανικά ελεγκτικά πρότυπα.

ελεγκτή στην επιλογή του κατάλληλου τύπου γνώμης, σε καθεμιά περίπτωση προβλήματος. Αυτά είναι:

- a) Περιορισμός του πεδίου ελέγχου: μπορεί να εκδοθεί, είτε σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση ή να προβεί σε άρνηση γνώμης. Το κριτήριο διάκρισης είναι το εάν οι προσαρμογές στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις που ενδεχομένως θα απαιτούνταν, εάν δεν υπήρχε ο περιορισμός αυτός, θα ήταν ουσιώδεις και γενικευμένες ή όχι (υποκειμενικό).
- b) Θέμα δυνατότητας συνέχισης δραστηριότητας ή άλλης ουσιώδους αβεβαιότητας: μπορεί να εκδοθεί, είτε σύμφωνη γνώμη με θέμα έμφασης, ή σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση ή αρνητική γνώμη. Τα κριτήρια διάκρισης περιλαμβάνουν το εάν υπάρχει σχετική γνωστοποίηση στο προσάρτημα (αντικειμενικό κριτήριο), το εάν ευλόγως δεν έχει ληφθεί υπόψη η ενδεχόμενη αδυναμία για συνέχιση της δραστηριότητας κατά την επιμέτρηση και την παρουσίαση των στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (υποκειμενικό) και η σοβαρότητα της αβεβαιότητας αυτής (υποκειμενικό).
- c) Διαφωνία με τη διοίκηση για την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών, τη μέθοδο εφαρμογής τους ή την επάρκεια γνωστοποιήσεων: μπορεί να εκδοθεί, είτε σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση ή αρνητική γνώμη. Το κριτήριο διάκρισης είναι η σημαντικότητα, δηλαδή το εάν η διαφωνία έχει ουσιώδη και γενικευμένη επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις (υποκειμενικό).

Στις παραπάνω περιπτώσεις, η απόφαση στην πράξη είναι κυρίως θέμα επαγγελματικής κρίσης του ελεγκτή που έχει αναλάβει τον έλεγχο. Γίνεται ξεκάθαρο ότι η δυνατότητα άσκησης (υποκειμενικής) επαγγελματικής κρίσης εντός κάποιων ορίων, δίνει στον ελεγκτή ένα περιθώριο χειρισμών αντικειμενικά δύσκολων καταστάσεων. Λειτουργώντας σε μια έντονα ανταγωνιστική αγορά και πιεζόμενος ενδεχομένως από τον πελάτη του, ο ελεγκτής μπορεί να εκφράσει:

- Σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση αντί άρνησης γνώμης ή
- Σύμφωνη γνώμη με θέμα έμφασης αντί σύμφωνης γνώμης με εξαίρεση ή
- Σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση αντί αρνητικής γνώμης.

Ωστόσο χωρίς καμία πίεση, με δεδομένο το εύρος άσκησης κρίσης, πολλές φορές ευλόγως διαφορετικοί ελεγκτές θα κατέληγαν σε διαφορετικό τύπο γνώμης.

Ιδιαίτερα σοβαρές διαστάσεις αποκτά αυτό το θέμα, σε περίπτωση που ο φάκελος ελέγχου και η σχετική έκθεση γίνουν αντικείμενο ποιοτικού ελέγχου, πειθαρχικής διαδικασίας ή, ακόμη περισσότερο, δικαστικής διερεύνησης. Ειδικά σε ό,τι αφορά στην κρίση ενός δικαστικού οργάνου σχετικά με την επαγγελματική γνώμη ενός ορκωτού ελεγκτή πρέπει να αναφερθεί ότι και ο πιο άρτια καταρτισμένος περί τα νομικά δικαστικός λειτουργός είναι ίσως δύσκολο να αντιληφθεί σε όλο το βάθος τις πλέον λεπτές πτυχές των διαφόρων θεμάτων επαγγελματικής κρίσης του ελεγκτή.

Άλλωστε για τα θέματα αυτά το ίδιο το ελεγκτικό επάγγελμα και η επιστημονική έρευνα, δεν έχουν δώσει μέχρι σήμερα αντικειμενικά προσδιορισμένα ποσοτικά κριτήρια και οριστικές απαντήσεις. Εάν, λοιπόν, μια δύσκολη περίπτωση ενός «σκανδάλου» κατάρρευσης μιας εισηγμένης στο χρηματιστήριο επιχείρησης τεθεί υπό δικαστική κρίση, σε ένα φορτισμένο πολιτικά και κοινωνικά κλίμα, για παράδειγμα προ κρίσιμων εθνικών εκλογών, σε συνθήκες έντονων συγκρούσεων οικονομικών συμφερόντων, είναι δυνατόν ο ελεγκτής να

αποτελέσει τον αποδιοπομπαίο τράγο, άσχετα από τον βαθμό ενδεχόμενης εμπλοκής του(Καραμάνης, 2008).

6 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ»

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι μία ανεξάρτητη, ελεγκτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, η οποία έχει σχεδιαστεί για να προσθέτει αξία στις λειτουργίες της εταιρείας, βοηθώντας στην επίτευξη των αντικειμενικών εταιρικών στόχων μέσω μιας συστηματικής, επιστημονικής προσέγγισης που στοχεύει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών σε όλο το εύρος δραστηριοτήτων της εταιρείας.

Αντίθετα, ο Εξωτερικός Έλεγχος πρόκειται για τον τακτικό έλεγχο της εταιρείας που διενεργείται από ορκωτούς ελεγκτές. Για το σκοπό αυτό, κάθε χρόνο, εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων μία εταιρεία ή κοινοπραξία ελεγκτών, οι οποίοι παρακολουθούν τη λογιστική και διαχειριστική κατάσταση της εταιρείας κατά τη διάρκεια της χρήσης για τον έλεγχο της οποίας έχουν ορισθεί.

6.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

6.2.1 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΦΑΡΜΑΚΑΠΟΘΗΚΗ ΡΟΔΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»

Στη συνέχεια ακολουθεί η Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «Συνεταιριστική Φαρμακαποθήκη Ρόδου Ανώνυμη Εταιρεία»(Διαμαντουλάκης, 2015):

✓ Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγχονται οι οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΦΑΡΜΑΚΑΠΟΘΗΚΗ ΡΟΔΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» που αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2014, τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών και τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων της χρήσης που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και το σχετικό προσάρτημα.

✓ Ευθύνη της Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση ευθύνεται για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των άρθρων 42α έως και 43γ του κωδ. Ν. 2190/1920, όπως και για τις εσωτερικές δικλίδες εκείνες που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

✓ Ευθύνη του Ελεγκτή

Η ευθύνη του ελεγκτή είναι να εκφράσει τη γνώμη επί των οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό του. Ο έλεγχος διενεργείται σύμφωνα με τα Διεθνή

Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν τη συμμόρφωση με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και το σχεδιασμό και τη διενέργεια ελέγχου με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια. Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των οικονομικών καταστάσεων.

✓ **Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη**

Από τον έλεγχο προέκυψαν τα εξής: 1) Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών, που προβλέπονται από τον κωδ. Ν. 2190/1920 και το ΕΓΛΣ, δεν σχηματίζεται πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Κατά την 31η Δεκεμβρίου 2014 το συνολικό ύψος της μη σχηματισθείσας πρόβλεψης ανέρχεται σε ευρώ 113.266, με συνέπεια οι προβλέψεις να εμφανίζονται μειωμένες κατά 113.266 ευρώ, τα ίδια κεφάλαια να εμφανίζονται αυξημένα κατά ευρώ 113.266 και τα αποτελέσματα χρήσης αυξημένα κατά ευρώ 1.006,01. 2) Οι φορολογικές υποχρεώσεις της εταιρείας δεν έχουν εξεταστεί από τις φορολογικές αρχές ή τους νόμιμους ελεγκτές για τις χρήσεις 2009 έως και 2010 με συνέπεια να μην έχουν καταστεί οριστικές για τις χρήσεις αυτές. Η εταιρεία δεν έχει προβεί σε εκτίμηση των πρόσθετων φόρων και των προσαυξήσεων που πιθανών να καταλογιστούν από τον φορολογικό έλεγχο και δεν έχει σχηματιστεί σχετική πρόβλεψη για τα ποσά αυτά.

✓ **Γνώμη με Επιφύλαξη**

Εκτός από τις επιπτώσεις του θέματος 1 και τις πιθανές επιπτώσεις του θέματος 2, που μνημονεύονται στην παράγραφο «Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη», οι ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της εταιρείας «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΦΑΡΜΑΚΑΠΟΘΗΚΗ ΡΟΔΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» κατά την 31 Δεκεμβρίου 2014, και τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές της ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των άρθρων 42α έως και 43γ του κωδ. Ν. 2190/1920.

✓ **Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων**

- a. Επαληθεύεται η συμφωνία και η αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.
- b. Η μη διανομή μερίσματος τελεί υπό την έγκριση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εταιρείας με ομόφωνη απόφαση του 70% του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

6.2.2 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Cardlink A.E.

Παρακάτω ακολουθεί η Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Cardlink A.E.(Σούρμπης, 2015):

✓ Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγχονται οι συνημμένες οικονομικές καταστάσεις της CARDLINK A.E. (η «Εταιρεία») οι οποίες αποτελούνται από την κατάσταση οικονομικής θέσης της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2014, τις καταστάσεις συνολικού εισοδήματος, μεταβολής ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

✓ Ευθύνη Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση ευθύνεται για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

✓ Ευθύνη Ελεγκτή

Η ευθύνη του ελεγκτή είναι να εκφράσει γνώμη επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό του. Διενεργείται έλεγχος σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν τη συμμόρφωση με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και το σχεδιασμό και τη διενέργεια του ελέγχου με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Στον έλεγχο περιλαμβάνεται η διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Επίσης στον έλεγχο περιλαμβάνεται η αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των οικονομικών καταστάσεων.

✓ Γνώμη

Οι συνημμένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας Cardlink A.E. κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2014 και τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές της ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

✓ **Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων**

- a. Επαληθεύεται η συμφωνία και η αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.
- b. Σύμφωνα με όσα αναφέρονται τα Ίδια Κεφάλαια της Εταιρείας στο τέλος της κλειόμενης χρήσης έχουν καταστεί αρνητικά με συνέπεια να συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 48 του κωδ. Ν.2190/1920.

6.2.3 Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΧΑΝΙΩΝ Α.Ε.Σ Α.Ε.»

Παρακάτω φαίνεται Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Εταιρείας «Κεντρική Ένωση Χανίων Α.Ε.Σ Α.Ε.»(Αντωνόπουλος, 2015):

✓ **Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων**

Ελέγχονται οι ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας «Κεντρική Ένωση Χανίων Α.Ε.Σ Α.Ε.», που αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31 Δεκεμβρίου 2014, την κατάσταση αποτελεσμάτων και τον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων της χρήσης που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και το σχετικό προσάρτημα.

✓ **Ευθύνη της Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις**

Η διοίκηση ευθύνεται για την κατάρτιση και την εύλογη παρουσίαση αυτών των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των άρθρων 42α έως και 43γ του κωδικού Ν. 2190/1920 καθώς και με τις διατάξεις του Ν. 2810/2000, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

✓ **Ευθύνη του Ελεγκτή**

Η ευθύνη του ελεγκτή είναι να εκφράζει γνώμη επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχο του. Διενεργεί τον έλεγχο του σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν τη συμμόρφωση με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και το σχεδιασμό και τη διενέργεια του ελέγχου με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια. Στον έλεγχο περιλαμβάνεται η διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, ώστε να πετύχει το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με

σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Επίσης ο έλεγχος περιλαμβάνει την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.

✓ **Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη**

Υστερα από έλεγχο προέκυψε το εξής θέμα: Οι φορολογικές υποχρεώσεις της εταιρίας δεν έχουν εξεταστεί από τις φορολογικές αρχές για την χρήση που έληξε τη 31^η Δεκεμβρίου 2014. Επιπλέον, δεν έχουν ελεγχθεί φορολογικά και οι χρήσεις από το 2010 έως και την 31^η Ιουλίου 2014 που αφορούν την προηγούμενη εταιρία «Κεντρική Ένωση Χανίων Συν. ΠΕ» η οποία και μετατράπηκε στην εν λόγω Α.Ε.Σ Ανώνυμη Εταιρία σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4015/2011. Ως εκ τούτου τα φορολογικά αποτελέσματα όλων των χρήσεων αυτών δεν έχουν καταστεί οριστικά. Η εταιρία δεν έχει προβεί σε εκτίμηση των πρόσθετων φόρων και των προσαυξήσεων που πιθανόν καταλογιστούν σε μελλοντικό φορολογικό έλεγχο και δεν έχει σχηματίσει σχετική πρόβλεψη για αυτή την ενδεχόμενη υποχρέωση.

✓ **Γνώμη με Επιφύλαξη**

Εκτός από την επίπτωση του θέματος που μνημονεύεται στην παράγραφο «Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη», οι ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Εταιρείας «Κεντρική Ένωση Χανίων Α.Ε.Σ Α.Ε.» κατά την 31 Δεκεμβρίου 2014, και τη χρηματοοικονομική της επίδοση για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τις διατάξεις των άρθρων 42α έως και 43γ του κωδ. Ν. 2190/1920.

✓ **Αναφορά επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Θεμάτων**

Επαληθεύεται η συμφωνία και η αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

6.3 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

6.3.1 Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου της «Κεντρικής Ένωσης Χανίων Αγροτικής Εταιρικής Σύμπραξης Ανώνυμου Εταιρείας»

Στη συνέχεια παρατίθενται η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου της «Κεντρικής Ένωσης Χανίων Αγροτικής Εταιρικής Σύμπραξης Ανώνυμου Εταιρείας» προς την 76^η ετήσια τακτική γενική συνέλευση. Για την 1^η εταιρική χρήση ως Α.Ε. από 1/8/2014 έως 31/12/2014 (Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Η συγκεκριμένη εταιρική χρήση που έληξε την 31/12/2014 αφορά την 1^η εταιρική χρήση της μετατραπέυσης «Κεντρική Ένωση Χανίων ΣΥΝ.Π.Ε.» στην Ανώνυμη Εταιρεία «Κεντρική Ένωση Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε.» η οποία πραγματοποιήθηκε βάσει των διατάξεων του Ν.4015/2011, του Ν.2810/2000 και του Ν.2190/1920 με ισολογισμό μετατροπής της 31/07/2014 και η οποία εγκρίθηκε βάσει της απόφασης Νο 4503 της 20/10/2014 της Περιφέρειας Κρήτης (ΦΕΚ 11931/10-11-2014). Για το χρονικό διάστημα από 1/8/2014 έως 31/12/2014, στον ισολογισμό εμφανίζονται ζημίες ύψους 10.222,10 Ευρώ, που αν έλειπαν

έκτακτα έσοδα παρελθουσών χρήσεων ύψους περί τα 51.000 Ευρώ, οι ζημιές θα ήταν προσαυξημένες κατά το ποσό αυτό. Αν τώρα ληφθούν υπ' όψιν και οι ζημιές του πρώτου επταμήνου του 2014 ύψους 31.909,95 Ευρώ, τότε η χρήση του 2014, έχει συνολικά ζημιές περί τις 93.131 Ευρώ επί της ουσίας. Η κατάσταση αυτή αποδίδεται στη συνεχιζόμενη μείωση του τζίρου των δραστηριοτήτων, λόγω της αρνητικής οικονομικής συγκυρίας που περιορίζει το διαθέσιμο κεφάλαιο των πελατών για αγορές, το σκληρό και πολλές φορές αθέμιτο ανταγωνισμό, αλλά και σε νοοτροπίες παρελθουσών εποχών που δεν έχουν εντελώς εξαλειφθεί από τους εργαζομένους αν και οι τωρινές συνθήκες το επιβάλλουν.

Πιο αναλυτικά τώρα η μεταβολή των τζιρών ανά δραστηριότητα συγκρίνοντας το Β' εξάμηνο του 2014 με το αντίστοιχο του 2013 έχει ως εξής:

Πίνακας 6.1: Μεταβολή των τζιρών ανά δραστηριότητα, συγκρίνοντας το Β' εξάμηνο του 2014 με το αντίστοιχο του 2013.

Είδος καταστήματος	Μεταβολή Τζίρου
Πρατήριο αγροτικών εφοδίων	4,88%
Τμήμα Ζωοτροφών	-10,95%
Εμφιαλωτήριο Οίνων	-11,19%

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Αν συγκριθεί ολόκληρο το 2014 με το 2013, οι μεταβολές των τζιρών έχουν ως εξής:

Πίνακας 6.2: Μεταβολή των τζιρών ανά δραστηριότητα, συγκρίνοντας ολόκληρο το 2014 με το 2013.

Είδος καταστήματος	Μεταβολή Τζίρου
Πρατήριο αγροτικών εφοδίων	-1,93%
Τμήμα Ζωοτροφών	-14,28%
Εμφιαλωτήριο Οίνων	-4,67%

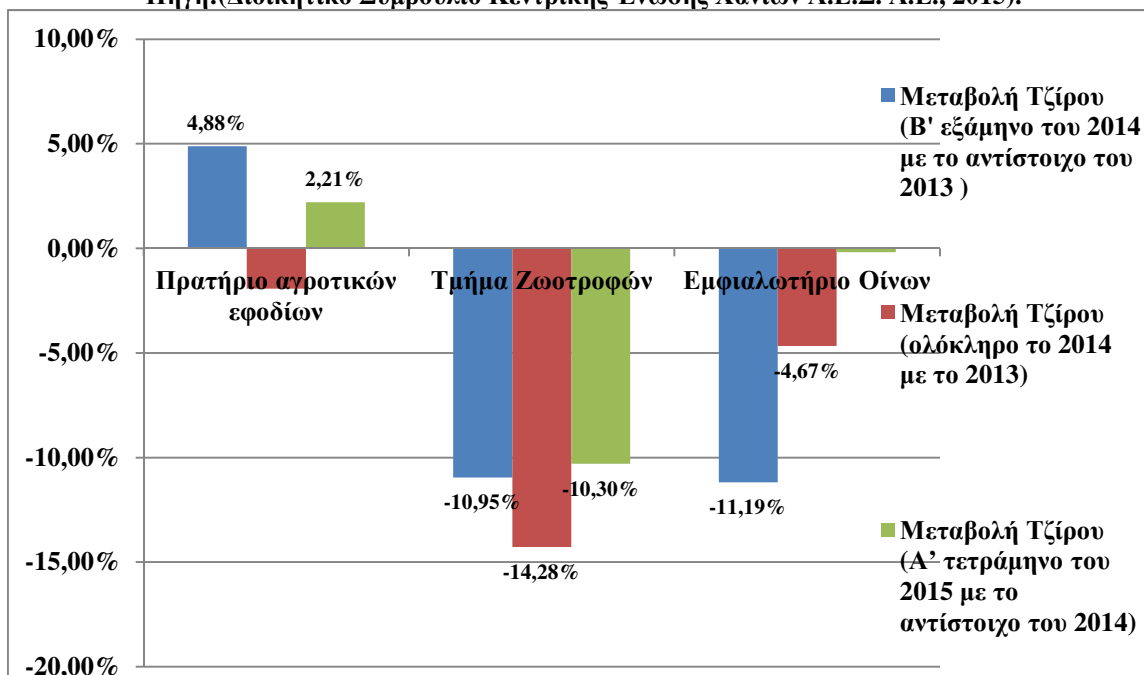
Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Τέλος συγκρίνοντας τους τζίρους το Α' τετράμηνο του 2015 με το αντίστοιχο του 2014 φαίνεται:

Πίνακας 6.3: Μεταβολή των τζιρών ανά δραστηριότητα, συγκρίνοντας τους τζίρους το Α' τετράμηνο του 2015 με το αντίστοιχο του 2014.

Είδος καταστήματος	Μεταβολή Τζίρου
Πρατήριο αγροτικών εφοδίων	2,21%
Τμήμα Ζωοτροφών	-10,30%
Εμφιαλωτήριο Οίνων	-0,18%

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Διάγραμμα 6.1: Μεταβολή των τζιρών ανά δραστηριότητα.

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Ένα πρώτο συμπέρασμα είναι το ότι στο Πρατήριο αγροτικών εφοδίων οι τζίροι σταθεροποιούνται αποκτώντας μάλιστα δυναμική ανόδου και τα τρία τελευταία χρόνια η δραστηριότητα έχει γίνει κερδοφόρα σε αντίθεση με τα 32 προηγούμενα χρόνια που ήταν πάντα ζημιολόγος. Η βελτίωση οφείλεται στους εκσυγχρονισμούς που συνεχώς γίνονται αλλά κυρίως στην αλλαγή νοοτροπιών και συμπεριφορών των εργαζομένων προς τους πελάτες.

Το Πρατήριο λόγω της δεσπόζουσας θέσης που κατέχει και των μεγάλων χώρων που διαθέτει, υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης και ανάπτυξης και προς αυτή την κατεύθυνση επικεντρώνονται οι προσπάθειες.

Οι άλλες δυο δραστηριότητες, που παραδοσιακά και επί δεκαετίες ήταν κερδοφόρες, δυστυχώς, αντιμετωπίζουν πλέον σοβαρά ζητήματα λόγω συνεχόμενων μειώσεων του τζιρού τους τα τελευταία χρόνια.

Πρέπει να αναφερθεί ότι στο Τμήμα Ζωοτροφών που έχει και τις μεγαλύτερες μειώσεις τζιρού, η Εταιρεία συνειδητά συνέβαλε σε αυτή την εξέλιξη, στο να απομακρύνει μη φερέγγυους πελάτες καθόσον χάνονταν χρήματα αφού αρκετές απαιτήσεις κατέληγαν επισφαλείς. Ακόμα λόγω των συγκυριών, οι κτηνοτρόφοι ταΐζουν πλέον με φειδώ ενώ εισέρχονται στην αγορά νέοι έμποροι που διεκδικούν κομμάτι από την πίτα που συρρικνώνεται.

Σε ό, τι αφορά τα εμφιαλωμένα κρασιά, είναι γνωστό ότι εισάγονται φθηνά κρασιά που βρίσκουν όλο και περισσότερους αγοραστές για ευνόητους λόγους.

Είναι σαφές ότι πρέπει να γίνει οτιδήποτε είναι δυνατόν προκειμένου να ανακάμψουν οι πωλήσεις χωρίς να κινδυνεύουν τα χρήματά ή να εφευρεθούν νέες εργασίες.

Ένα άλλο σοβαρό ζήτημα είναι η γήρανση του μηχανολογικού εξοπλισμού που διαθέτει η Εταιρεία και είναι πιθανόν ανά πάσα στιγμή να δημιουργηθούν λειτουργικά προβλήματα που θα απαιτήσουν κεφάλαια για επιδιόρθωση ή αντικατάσταση μηχανικών

μερών. Τέλος, ένα άλλο σοβαρό ζήτημα που φαίνεται να ξεπροβάλλει όπως εξελίσσονται τα πράγματα, είναι το κατά πόσο το τραπεζικό σύστημα θα μπορεί και θα θέλει μελλοντικά να δανειοδοτεί προκειμένου να ασκούνται απρόσκοπτα οι δραστηριότητες της εταιρείας.

Για την επιχείρηση του αύριο η σίγουρη λύση είναι να διαθέτει ίδια κεφάλαια και να μην εξαρτάται από τον τραπεζικό δανεισμό.

Η αποτελεσματική λειτουργία μιας επιχείρησης σήμερα, δεν είναι εύκολη υπόθεση κάτω από τις συνθήκες ασφυξίας που έχουν διαμορφωθεί. Δεν είναι όμως και αδύνατον μια που την ίδια οικονομική συγκυρία βιώνουν και όλες οι άλλες επιχειρήσεις.

Για την πληρέστερη ενημέρωση για την οικονομική κατάσταση της Ένωσης, παρατίθενται στη συνέχεια τα εξής στοιχεία:

A) Ανάλυση των ακινήτων και των χρεογράφων της Ένωσης:

Πίνακας 6.4: Ανάλυση των ακινήτων της Ένωσης Χανίων.

I. Γήπεδα- Οικόπεδα			
Περιοχή	Διεύθυνση	Συμβ. Αγοράς (τμ.)	Μετά τη ρυμοτόμηση (τμ.)
1.Λιμάνι Χανίων	Πλατεία Κατεχάκη 12		257,76
2.Βαρούσι Χανίων	Παπαμαλέκου 5	95,00	2,00
3.Βαρούσι Χανίων	Παπαμαλέκου 5	72,82	11,55
4.Βαρούσι Χανίων	Κισσάμου 118	2.331,36	2.259,65
5.Σούδα	Βιοτ. Πάρκο Χανίων	7.668,48	
6.Νεροκούρου	Μακρυνάρι	32.083,05	
II. Κτίρια-Κτιριακές εγκαταστάσεις Χρήσεις Εμβαδόν (τμ.)			
1.Λιμάνι Χανίων	Πλατεία Κατεχάκη 12	Εστιατόριο	300,46
2.Βαρούσι Χανίων	Κισσάμου 118	Παλιά κτίρια (αποθήκες πρατ.)	336,45
3.Βαρούσι Χανίων	Κισσάμου 118	Νέα κτίρια (πρατ.-γραφεία)	1.490,20
4.Βαρούσι Χανίων	Παπαμαλέκου 5	Παλιό κτίριο (αποθήκες πρατ.)	73,47
5.Σούδα	Βιοτ..Πάρκο Χανίων	Εμφιαλωτήριο	2.214,60
6.Νεροκούρου	Μακρυνάρι	Σιλό Ζωοτροφών	532,85
7.Νεροκούρου	Μακρυνάρι	Εγκαταστάσεις Φυτωρίου	51,34

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Στα υπ' αριθμό 2,3,5,6 ανωτέρω γήπεδα και όσο αφορά το υπ' αριθμό 4 ανωτέρω γήπεδο κατά το 1/7, έχουν εγγραφεί υποθήκες συνολικού ποσού 2.080.000 Ευρώ υπέρ Τράπεζας Πειραιώς για υπόλοιπο δανείου αξίας, κατά την 31-12-2014, 254.444,80 Ευρώ.

Πίνακας 6.5: Ανάλυση των χρεογράφων της Ένωσης Χανίων.

III. Χρεόγραφα		
Επωνυμία	Αριθμός Μετοχών	Αξία κτήσης
Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης	3.647	9.977,99
Ανατολή Α.Β.Ε.	107.117	50.407,42
Βιοχύμ	4.000	19.568,60
Τράνς Ευρωκρέτα	205	601,61
Αγροτικές Συν/κές Εκδόσεις	100	29,35
Τράπεζα Χανίων	(μερίδες) 5	145,00

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Οι παρακάτω δείκτες οικονομικής διάρθρωσης δείχνουν την αναλογία κεφαλαίων που έχει διατεθεί σε κυκλοφοριακό και πάγιο ενεργητικό:

Πίνακας 6.6: Αναλογία κεφαλαίων που έχει διατεθεί σε κυκλοφοριακό και πάγιο ενεργητικό.

	31/12/2014
<u>Κυκλοφορούν ενεργητικό</u>	<u>1.324.380,45 = 22,91%</u>
Σύνολο ενεργητικού	5.781.469,41
<u>Πάγιο ενεργητικό</u>	<u>4.449.843,45 = 76,97%</u>
Σύνολο ενεργητικού	5.781.469,41

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Ο παρακάτω δείκτης δείχνει την οικονομική αυτάρκεια της Οργάνωσης:

Πίνακας 6.7: Οικονομική αυτάρκεια της Οργάνωσης.

<u>Ίδια κεφάλαια</u>	<u>4.449.173,71 = 378,39%</u>
Σύνολο υποχρεώσεων	1.175.813,57

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Οι παρακάτω δείκτες δείχνουν την δανειακή εξάρτηση της οργάνωσης:

Πίνακας 6.8: Δανειακή εξάρτηση της οργάνωσης.

<u>Σύνολο υποχρεώσεων</u>	<u>1.175.813,57 = 20,34%</u>
Σύνολο παθητικού	5.781.469,41
<u>Ίδια κεφάλαια</u>	<u>4.449.843,45 = 76,97%</u>
Σύνολο παθητικού	5.781.469,41

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Ο παρακάτω δείκτης δείχνει το βαθμό χρηματοδότησης των ακινητοποιήσεων της οργάνωσης από τα ίδια κεφάλαια:

Πίνακας 6.9: Βαθμός χρηματοδότησης ακινητοποιήσεων της οργάνωσης από τα ίδια κεφάλαια.

<u>Ίδια κεφάλαια</u>	<u>4.449.173,71 = 99,98%</u>
Σύνολο παθητικού	4.449.843,45

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Ο δείκτης αυτός δείχνει την δυνατότητα της οργάνωσης να καλύψει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της με στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού:

Πίνακας 6.10: βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της με στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού.

Κυκλοφορούν ενεργητικό	1.324.380,45 = 112,64%
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	1.175.813,57

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Ο παρακάτω αριθμοδείκτης απεικονίζει σε ποσοστό το τμήμα του κυκλοφορούντος ενεργητικού το οποίο χρηματοδοτείται από το πλεόνασμα των διαρκών κεφαλαίων (Ιδίων κεφαλαίων και Μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων).

Πίνακας 6.11: Ποσοστό του τμήματος του κυκλοφορούντος ενεργητικού το οποίο χρηματοδοτείται από το πλεόνασμα των διαρκών κεφαλαίων.

Κεφάλαιο κίνησης	148.566,88 = 11,22%
Κυκλοφορούν ενεργητικό	1.324.380,45

Πηγή:(Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2015).

Όλα τα παραπάνω πραγματοποιήθηκαν κατά τη διαδικασία Εσωτερικού Ελέγχου της επιχείρησης καθ' εντολή του Διοικητικού Συμβουλίου.

6.3.2 Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας με την επωνυμία «Coca-Cola Τρία Έψιλον Ελλάδος Α.Β.Ε.Ε.»

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας με την επωνυμία «Coca-Cola Τρία Έψιλον Ελλάδος Α.Β.Ε.Ε.» (η «Εταιρεία») επί των Οικονομικών Καταστάσεων της Εταιρείας για τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2014 (Γιαβάσογλου, 2015).

Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 και το άρθρο 43 παράγραφος 3 του Κ.Ν. 2190/1920, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 35 του Π.Δ. 409/86, υποβάλλονται συνημμένα στη Γενική Συνέλευση των μετόχων οι οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας για τη χρήση που έληξε την 31^η Δεκεμβρίου 2014 με τις παρατηρήσεις επ' αυτών.

6.3.2.1 Οικονομική επισκόπηση

Οι καθαρές ζημίες μετά φόρων της χρήσης ανήλθαν στο ποσό των €10,0 εκατ., έναντι €28,9 εκατ. το 2013.

Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες για τη χρήση ανήλθαν στο ποσό των €12,8 εκατ., έναντι €6,3 εκατ. το 2013.

Τα ίδια κεφάλαια της Εταιρείας την 31η Δεκεμβρίου 2014 ανήλθαν στο ποσό των €53,4 εκατ., έναντι €64,9 εκατ. Το 2013. Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας την 31^η Δεκεμβρίου 2014 αποτελείται από 288.123 μετοχές, με ονομαστική αξία €100,00 ανά μετοχή.

Ο συνολικός δανεισμός της Εταιρείας στις 31 Δεκεμβρίου 2014 ανήλθε σε €115,6 εκατ. έναντι €96,8 εκατ. το 2013.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τους σημαντικότερους δείκτες απόδοσης για τις χρήσεις 2014 και 2013:

Πίνακας 6.12: Σημαντικότεροι δείκτες απόδοσης για τις χρήσεις 2014 και 2013 της Εταιρείας «Coca-Cola Τρία Έμφιλον Ελλάδος Α.Β.Ε.Ε.».

Βασικά οικονομικά μεγέθη και αριθμοδείκτες	2014	2013
Όγκος πωλήσεων (εκατ. κιβώτια)	100,0	97,8
Καθαρά έσοδα πωλήσεων (€ εκατ.)	423,0	416,0
Λειτουργικές ζημίες (EBIT σε € εκατ.)	7,8	31,3
Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Σύνολο Ενεργητικού	43,7%	40,7%
Ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων και Υποχρεώσεων	20,2%	26,0%
Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	147,1%	138,0%
Μικτά αποτελέσματα / Καθαρές Πωλήσεις	30,1%	28,2%
Ίδια Κεφάλαια / Σύνολο Υποχρεώσεων	25,3%	35,1%

Πηγή:(Γιαβάσογλου, 2015).

6.3.2.2 Επιχειρηματικές Προοπτικές

Το 2015 αναμενόταν να είναι ένα δυσχερές μακροοικονομικό περιβάλλον. Τα μέτρα λιτότητας αναμενόταν να συνεχίσουν να επηρεάζουν το διαθέσιμο εισόδημα ενώ τα ποσοστά της ανεργίας συνέχισαν την ανοδική τους τάση με αποτέλεσμα να αγγίξουν το ιστορικά υψηλότερο ποσοστό του 26,2% στην Ελλάδα το Δεκέμβριο του 2014.

Οι στρατηγικές προτεραιότητες για ενδυνάμωση του επιχειρηματικού μοντέλου παραμένουν αμετάβλητες. Υπάρχει προσήλωση στην ισχυροποίηση της θέσης στην αγορά μέσω της στρατηγικής προκειμένου να υπάρχει το κατάλληλο σήμα, στην κατάλληλη συσκευασία, στην κατάλληλη τιμή, για το κατάλληλο κανάλι διανομής σε κάθε ευκαιρία κατανάλωσης. Η στρατηγική αυτή επιτρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή ανάμεσα στον καθορισμό των τιμών, την βελτίωση του μίγματος συσκευασίας και τη δυνατότητα να παραμένουν προσιτά τα προϊόντα έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των καταναλωτών.

Το 2015 αναμένεται σημαντική μείωση του κόστους πρώτων υλών ανά κιβώτιο κυρίως λόγω των μειωμένων τιμών της ζάχαρης, καθώς επίσης και της ρητίνης για την κατασκευή φιαλών PET και λοιπών υλικών συσκευασίας.

Συνεχίζεται η εκμετάλλευση περαιτέρω δυνατοτήτων βελτίωσης της λειτουργικής αποδοτικότητας. Στα πλαίσια αυτά, έχουν εντοπιστεί πρόσθετες ευκαιρίες αναδιάρθρωσης. Αναμενόταν κόστη από τις πρωτοβουλίες αναδιάρθρωσης ύψους περίπου 12,7 εκατ. € για το 2015. Επίσης, αναμενόταν ότι οι πρωτοβουλίες αυτές θα αποφέρουν συνολικά οφέλη περίπου 7,8 εκατ. € για το 2015.

Συνεχίζεται να δίνεται βάρος στην αυστηρή διαχείριση του κεφαλαίου κίνησης. Βάσει των υποθέσεων για το μακροοικονομικό περιβάλλον και το ύψος του κόστους πρώτων υλών που αναφέρθηκε παραπάνω, ο στόχος για μείωση του κεφαλαίου κίνησης διαμορφώνεται στα 39,9 εκατ. € για το 2015.

Θα συνεχιστεί ο σχεδιασμός και η επένδυση με μακροπρόθεσμο ορίζοντα αξιοποιώντας τη στρατηγική διαχείρισης των εσόδων και των εξόδων μέσω της στρατηγικής παρακολούθησης των εξόδων και η βελτίωση της λειτουργικής αποδοτικότητας με έμφαση στον έλεγχο του κόστους και την ενίσχυση των καθαρών ταμειακών ροών προκειμένου να δημιουργηθεί αξία για τους μετόχους(Γιαβάσογλου, 2015).

6.3.2.3 Μακροοικονομικό και λειτουργικό περιβάλλον στην Ελλάδα

Κατά τη διάρκεια του 2015, οι εξελίξεις και οι συζητήσεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο σχετικά με την επανεξέταση των όρων του προγράμματος χρηματοδότησης της Ελλάδας, καθιστούν το μακροοικονομικό και χρηματοοικονομικό περιβάλλον στη χώρα ευμετάβλητο. Σε μεγάλο βαθμό η επιστροφή στην οικονομική σταθερότητα εξαρτάται από τις ενέργειες και τις αποφάσεις θεσμικών οργάνων στη χώρα και στο εξωτερικό. Με κριτήριο τη φύση των δραστηριοτήτων και τη χρηματοοικονομική κατάσταση της Εταιρίας, τυχόν αρνητικές εξελίξεις δεν αναμένεται να επηρεάσουν σημαντικά την ομαλή λειτουργία της. Ωστόσο, η Διοίκηση εκτιμά διαρκώς την κατάσταση και τις πιθανές επιπτώσεις της, προκειμένου να διασφαλίσει ότι λαμβάνονται έγκαιρα όλα τα αναγκαία και δυνατά μέτρα και ενέργειες για την ελαχιστοποίηση τυχόν επιπτώσεων στις δραστηριότητες της Εταιρίας(Γιαβάσογλου, 2015).

6.3.2.4 Κυριότεροι κίνδυνοι και αβεβαιότητες

Στη συνέχεια ακολουθούν οι κυριότεροι κίνδυνοι και αβεβαιότητες που αφορούν τον κύκλο δραστηριοτήτων της εταιρείας(Γιαβάσογλου, 2015):

1. Η υπάρχουσα οικονομική κατάσταση θα μπορούσε να οδηγήσει σε μειωμένη ζήτηση των προϊόντων ή μείωση στις τιμές των προϊόντων ή και τα δύο, γεγονός που θα είχε αρνητικό αντίκτυπο στην χρηματοοικονομική θέση, τα αποτελέσματα και τις ταμειακές ροές της εταιρείας.
2. Ενδεχόμενη μείωση της ζήτησης για ανθρακούχα αναψυκτικά ενδέχεται να βλάψει τα έσοδα και την κερδοφορία. Οι προτιμήσεις των καταναλωτών δύναται να μεταβληθούν εξ αιτίας διαφόρων παραγόντων, περιλαμβανομένης της γήρανσης του πληθυσμού ή άλλων δημογραφικών αλλαγών, αλλαγών στις κοινωνικές τάσεις, όπως είναι οι προβληματισμοί των καταναλωτών επί θεμάτων που αφορούν την υγεία (π.χ. η παχυσαρκία ή τα χαρακτηριστικά και τα συστατικά των προϊόντων), μεταβολών στις συνήθειες των καταναλωτών που σχετίζονται με ταξίδια, διακοπές ή δραστηριότητες αναψυχής, των καιρικών συνθηκών, τυχόν αρνητικών δημοσιευμάτων που απορρέουν από κανονιστικές πράξεις ή εκκρεμείς δίκες εναντίον μας ή και της οικονομικής ύφεσης.
3. Ενδεχόμενος εσφαλμένος υπολογισμός του ύψους των αναγκαίων επενδύσεων σε έργα υποδομής εκ μέρους της εταιρείας ενδέχεται να επηρεάσει δυσμενώς τα οικονομικά αποτελέσματα.
4. Σε περίπτωση που δεν κατανεμηθούν ή δεν διαχειρισθούν αποτελεσματικά οι οικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι που είναι αναγκαίοι για τη δημιουργία και τη διατήρηση της κατάλληλης τεχνολογικής υποδομής, ενδέχεται να προκύψουν

σφάλματα στις συναλλαγές, αναποτελεσματικότητα στην επεξεργασία δεδομένων, διακοπές στην εξυπηρέτηση των πελατών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, απώλεια πελατών.

5. Βλάβη ή διακοπή στις λειτουργίες εφοδιασμού ή διανομής που οφείλεται σε καιρικές συνθήκες, φυσικές καταστροφές, πυρκαγιά, τρομοκρατία, πανδημία, απεργίες, σε οικονομικά ή/και λειτουργικά προβλήματα των βασικών προμηθευτών, διανομέων, παροχών υπηρεσιών αποθήκευσης και μεταφοράς ή μεσιτών ή σε οποιαδήποτε άλλη αιτία ίσως να επηρεάσει δυσμενώς την ικανότητα της εταιρείας να παράγει ή να πωλεί τα προϊόντα της.
6. Η εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις εθνικές αρχές μπορεί να επηρεάσει ιδιαίτερα δυσμενώς την ανταγωνιστικότητά της και τα οικονομικά αποτελέσματα από τις δραστηριότητές της.
7. Η εταιρεία δραστηριοποιείται σε μία αγορά στην οποία επικρατεί υψηλός ανταγωνισμός. Ενέργειες των ανταγωνιστών ή άλλες μεταβολές στο ανταγωνιστικό περιβάλλον ενδέχεται να επηρεάσουν δυσμενώς τα έσοδα από τις δραστηριότητές της.
8. Η αυξανόμενη συγκέντρωση στο λιανικό εμπόριο και στον κλάδο των ανεξάρτητων χονδρεμπόρων, στους οποίους στηρίζεται για τη διανομή των προϊόντων, ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά και να μειώσει τη δυνατότητά της να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά.
9. Τα έσοδα της εταιρείας επηρεάζονται από τον τρόπο με τον οποίον οι μεγάλες εταιρείες του λιανικού εμπορίου, όπως είναι οι αλυσίδες σούπερ μάρκετ και υπεραγορών, καθώς και οι ανεξάρτητοι χονδρέμποροι εμπορεύονται και προωθούν τα προϊόντα. Τα έσοδά της ενδέχεται να επηρεασθούν δυσμενώς από τυχόν δυσμενή τοποθέτηση των προϊόντων στα σημεία πώλησης ή από τις τυχόν λιγότερο επιθετικές προσφορές τιμών από μεγάλες εταιρείες του λιανικού εμπορίου ή ανεξάρτητους χονδρεμπόρους, ειδικά στο κανάλι της μελλοντικής κατανάλωσης.
10. Η οικονομική κρίση που επικρατεί στην ελληνική αγορά και η συνακόλουθη επίδραση στις οικονομικές και δημοσιονομικές προοπτικές της Ελλάδας ενδεχομένως να επηρεάσει αρνητικά την επιχείρηση. Τα μέτρα που θα ληφθούν για να αντιμετωπιστεί αυτή η κρίση πιθανόν να μειώσουν το διαθέσιμο εισόδημα και τις επιλεκτικές δαπάνες των πελατών και μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τον τουρισμό, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της ζήτησης των προϊόντων. Τέτοια μέτρα είχαν και μπορεί να συνεχίσουν να έχουν ως αποτέλεσμα την επιβολή αυξημένης φορολογίας στον τομέα που δραστηριοποιείται η εταιρεία γεγονός που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τα αποτελέσματά της.
11. Τυχόν αρνητικές συγκυρίες στην οικονομία γενικότερα όπως επιβράδυνση της οικονομίας, αύξηση της ανεργίας ή αύξηση του πληθωρισμού, ενδέχεται να επηρεάσουν τα αποτελέσματα.
12. Η αυξημένη φορολογία στην επιχειρηματική δραστηριότητά μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τα αποτελέσματα.
13. Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και η κρίση χρέους στην Ελλάδα μπορεί να έχει επιπτώσεις στην ρευστότητα οι οποίες δεν μπορούν να προβλεφθούν.
14. Ένα γεγονός, ή σειρά από γεγονότα, που βλάπτει τη φήμη ενός ή περισσότερων προϊόντων, συμπεριλαμβανομένης της μόλυνσης ή αλλοίωσης, ενδέχεται να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην αξία αυτού του προϊόντος και να μειώσει τα έσοδα από αυτό το προϊόν ή δραστηριότητα.
15. Δυσμενείς καιρικές συνθήκες ενδέχεται να μειώσουν τη ζήτηση των προϊόντων.

16. Τα αποτελέσματα των κλιματικών αλλαγών θα μπορούσαν μακροπρόθεσμα να επηρεάσουν αρνητικά την επιχείρηση και τα αποτελέσματα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
17. Αύξηση στις τιμές ή ελλείψεις πρώτων υλών και υλικών συσκευασίας ενδέχεται να οδηγήσουν σε αύξηση του κόστους παραγωγής.
18. Εξάρτηση από τρίτους, συμπεριλαμβανομένων των βασικών προμηθευτών, και ο τερματισμός ή διαφοροποίηση των συμφωνιών με αυτούς ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την επιχείρηση.
19. Αύξηση του κόστους ενέργειας ενδέχεται να οδηγήσει σε αύξηση του κόστους παραγωγής και των λειτουργικών εξόδων.
20. Αν συμβεί μια ανασφάλιστη απώλεια ή μια απώλεια που υπερβαίνει το ποσό ασφάλισης, ενδέχεται να επηρεαστούν αρνητικά οι δραστηριότητες, τα αποτελέσματα και η οικονομική θέση.
21. Οι δραστηριότητες υπόκεινται σε εκτενείς κανονιστικούς περιορισμούς, περιλαμβανομένων της υποχρέωσης αποκατάστασης φυσικών πόρων και της τήρησης προδιαγραφών ασφάλειας, υγιεινής και προστασίας του περιβάλλοντος. Τυχόν αλλαγές του κανονιστικού πλαισίου, ενδέχεται να δημιουργήσουν υποχρεώσεις ή δαπάνες ή να περιορίσουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες.
22. Σε περίπτωση που οι τοπικές τελωνειακές αρχές αμφισβητήσουν με επιτυχία το ισχύον καθεστώς υπό το οποίο εισάγεται συμπύκνωμα, ενδέχεται να απαιτηθεί η καταβολή πρόσθετων δασμών.

Όλα τα παραπάνω πραγματοποιήθηκαν κατά τη διαδικασία Εσωτερικού Ελέγχου της επιχείρησης καθ' εντολή του Διοικητικού Συμβουλίου(Γιαβάσογλου, 2015).

6.3.3 Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΥ.ΓΕ ΠΙΣΤΙΟΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας «ΕΥ.ΓΕ Πιστιόλας Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία».

Τα παρακάτω στοιχεία και πληροφορίες, που προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις, στοχεύουν σε μια γενική ενημέρωση για την οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα της Εταιρείας «ΕΥ.ΓΕ ΠΙΣΤΙΟΛΑΣ ΑΒΕΕ». Συνιστάται επομένως στον ενδιαφερόμενο, πριν προβεί σε οποιαδήποτε είδους επενδυτική επιλογή ή άλλη συναλλαγή με την Εταιρεία, να ανατρέξει στη διεύθυνση διαδικτύου της εταιρείας, όπου αναρτώνται οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις καθώς και η έκθεση ελέγχου του νόμιμου ελεγκτή(ΕΥ.ΓΕ ΠΙΣΤΙΟΛΑΣ ΑΒΕΕ, 2015).

Ελέχθησαν οι οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας «ΕΥ.ΓΕ Πιστιόλας Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία», οι οποίες αποτελούνται από την κατάσταση οικονομικής θέσης της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2014, τις καταστάσεις συνολικού εισοδήματος, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες(ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ΑΒΕΕ AGRINO, 2015).

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής

Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 3δ του άρθρου 43α του κωδ. Ν. 2190/1920.

6.3.3.1 Οικονομική επισκόπηση

Η χρήση του 2014 υπήρξε κερδοφόρα για την Εταιρεία. Τα προ φόρου κέρδη ανήλθαν σε € 133 χιλ. περίπου, έναντι € 523 χιλ. περίπου σε σχέση με την προηγούμενη χρήση. Ο κύκλος εργασιών ανήλθε στα € 29,2 εκατομμύρια περίπου, μειωμένος κατά 6,7% σε σχέση με την προηγούμενη χρήση, λόγω της ολοκλήρωσης στο έτος 2013 του προγράμματος διανομής ρυζιού σε άπορους. Αντίστοιχα, οι συνολικές κατ' όγκο πωλήσεις μειώθηκαν κατά 22% σε σχέση με την προηγούμενη χρήση, λόγω της ιδιαίτερα μεγάλης συνεισφοράς της προαναφερθείσας κατηγορίας στον όγκο πωλήσεων(ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ABEE AGRINO, 2015).

6.3.3.2 Επιχειρηματικές προοπτικές

Κατά την χρήση που έληξε την 31 η Δεκεμβρίου 2014, τα καθαρά (μετά από φόρους) κέρδη της Εταιρείας ανήλθαν σε € 198 χιλ. περίπου, έναντι € 497 χιλ. περίπου της προηγούμενης χρήσης.

Στη μεταβολή των καθαρών αποτελεσμάτων συνέβαλαν οι ακόλουθοι λόγοι(ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ABEE AGRINO, 2015):

- Οι καθαρές πωλήσεις μειώθηκαν κατά 6,6% κατ' αξία, λόγω της ολοκλήρωσης στο έτος 2013 του προγράμματος διανομής ρυζιού σε άπορους.
- Ως ανωτέρω, το κόστος από την μεταβολή αποθεμάτων - αναλώσεις υλών και υλικών μειώθηκε κατά 5,2%.
- Τα έξοδα προσωπικού μειώθηκαν κατά 6,3% λόγω του εξορθολογισμού των δαπάνης για μισθούς και ημερομίσθια.
- Οι αμοιβές, παροχές και λοιπά έξοδα τρίτων μειώθηκαν κατά 14,2% λόγω κυρίως της μείωσης των δαπανών για λοιπές παροχές και προμήθειες τρίτων.
- Οι αποσβέσεις αυξήθηκαν κατά 16,7% λόγω των αυξημένων εύλογων αξιών, όπως προέκυψαν από τη σχετική έκθεση αποτίμησης για τους σκοπούς μετάβασης στα Δ.Π.Χ.Α.
- Τα λοιπά λειτουργικά έξοδα μειώθηκαν κατά 5,9% ως απόρροια της διαρκούς προσπάθειας συγκράτησης των σχετικών δαπανών.

6.3.3.3 Οικονομική θέση της Εταιρείας

Κατά την κλειόμενη χρήση, συνέβησαν μεταβολές στην οικονομική θέση της Εταιρείας οι οποίες αναλύονται ως ακολούθως(ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ABEE AGRINO, 2015):

- ✓ Οι πελάτες και λοιπές απαιτήσεις μειώθηκαν κατά 1,3%, λόγω της μικρής βελτίωσης της διαχείρισης των πιστώσεων.

- ✓ Το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων αυξήθηκε κατά 1,3% λόγω κατά βάση της θετικής διαφοράς αποτίμησης των ενσώματων ακινητοποιήσεων της Εταιρείας και δη των εδαφικών εκτάσεων, κτηριακών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και λοιπού μηχανολογικού εξοπλισμού καθώς και μέσω μεταφοράς στις εύλογες αξίες τους κατά τα προβλεπόμενα στα Δ. Π.Χ. Α.
- ✓ Το σύνολο των δανειακών υποχρεώσεων μειώθηκε σημαντικά λόγω κυρίως των θετικών αποτελεσμάτων και της βελτιωμένης χρηματοοικονομικής διαχείρισης.
- ✓ Οι φόροι εισοδήματος πληρωτέοι μειώθηκαν σημαντικά λόγω κυρίως της μείωσης της κερδοφορίας.
- ✓ Οι προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις μειώθηκαν κατά 3,4%, λόγω της συγκράτησης των αγορών στο τέλος της χρήσης.

Οι βασικοί αριθμοδείκτες οικονομικής διάρθρωσης για την Εταιρεία έχουν ως εξής(ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ABEE AGRINO, 2015):

Πίνακας 6.13: Οι βασικοί αριθμοδείκτες οικονομικής διάρθρωσης για την Εταιρεία ΕΥ.ΓΕ. ΠΙΣΤΙΟΛΑΣ.

		2014	2013
Δείκτης οικονομικής αυτάρκειας	<u>Ίδια Κεφάλαια</u> Σύνολο Υποχρεώσεων	116%	104%
Δείκτης βαθμού χρηματοδότησης των ακινητοποιήσεων από Ίδια Κεφάλαια	<u>Ίδια Κεφάλαια</u> Πάγια	102%	97%
Δείκτης απεικόνισης γενικής ρευστότητας	<u>Κυκλοφορούν Ενεργητικό</u> Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	141%	113%

Πηγή:(ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ABEE AGRINO, 2015).

6.3.3.4 Σημαντικά γεγονότα που αφορούν την κλειόμενη χρήση

Αυτή είναι η πρώτη χρήση κατά την οποία η Εταιρεία συντάσσει τις Οικονομικές Καταστάσεις της σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.).

Κατά την Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της 18^{ης} Φεβρουαρίου 2015, αποφασίστηκε η υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, ήδη από την κλειόμενη χρήση 2014. Για τον σκοπό αυτό έχουν γίνει όλες οι αναγκαίες προσαρμογές στα βιβλία και στους λογαριασμούς της Εταιρείας, ώστε οι αξίες να απεικονίζονται σύμφωνα με τα νέα πρότυπα(ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ABEE AGRINO, 2015)..

6.3.3.5 Προοπτικές

Η Εταιρεία προβλέπει, ότι κατά την τρέχουσα χρήση θα διατηρήσει ικανοποιητική δραστηριότητα στα ίδια περίπου επίπεδα με αυτά της κλειόμενης χρήσης. Η Διοίκηση της Εταιρείας εκτιμά για το έτος που διανύουμε, ότι η αγορά των ρυζιών και των οσπρίων θα είναι ελαφρώς ανοδική σε επίπεδο όγκου λόγω της στροφής των καταναλωτών σε λύσεις υγιεινής διατροφής καθώς και της μείωσης της εκτός οικίας εστίασης. Σε επίπεδο αξίας πωλήσεων όμως η πίεση θα συνεχιστεί, κυρίως λόγω της αναμενόμενης περαιτέρω αύξησης των πωλήσεων προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας αλλά και του συνεχιζόμενου ρυθμού αύξησης

στην ένταση των προωθητικών ενεργειών που θα συμπίεσουν ακόμη περισσότερο τις τιμές πώλησης.

Η Διοίκηση, εντούτοις, στοχεύει στην αύξηση των μεριδίων αγοράς, τόσο στην Ελλάδα όσο και στις υπόλοιπες χώρες που δραστηριοποιείται η Εταιρεία, μέσα από επιθετική τιμολογιακή πολιτική, το άνοιγμα και την αξιοποίηση νέων καναλιών διάθεσης και διανομής των προϊόντων της, την διαφοροποίηση από τον ανταγωνισμό σε όλα τα επίπεδα, αλλά κυρίως μέσα από το λανσάρισμα νέων καινοτόμων προϊόντων που θα προσθέτουν αξία στις αγορές του καταναλωτή. Η είσοδος σε νέες αγορές αποτελεί βασικό στόχο και για το 2015(ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ABEE AGRINO, 2015).

6.3.3.6 Κυριότεροι κίνδυνοι

Η Εταιρεία εκτίθεται στους παρακάτω κινδύνους από τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων(ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ABEE AGRINO, 2015):

1. Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας της Εταιρείας σε περίπτωση που ένας πελάτης ή τρίτος σε συναλλαγή χρηματοοικονομικού μέσου δεν εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις και σχετίζεται κατά κύριο λόγο με τις απαιτήσεις από πελάτες. Ένας πελάτης ξεπερνά το 10% των καθαρών πωλήσεων αφαιρουμένων των σχετικών παροχών και επομένως, ο πιστωτικός κίνδυνος είναι κατανομημένος σε μεγάλο αριθμό πελατών.

Η Διοίκηση εφαρμόζει συγκεκριμένη πιστωτική πολιτική και η έκθεση σε πιστωτικούς κινδύνους παρακολουθείται συστηματικά. Πιστοληπτικές αξιολογήσεις διενεργούνται για όλους τους πελάτες και εμπράγματα ή τραπεζικές εγγυήσεις λαμβάνονται σε περιπτώσεις που αυτό κριθεί απαραίτητο.

2. Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας συνίσταται στον κίνδυνο η Εταιρεία να μη δύναται να εκπληρώσει τις χρηματοοικονομικές της υποχρεώσεις όταν αυτές λήγουν. Η Εταιρεία όπως προκύπτει από τις οικονομικές καταστάσεις, εμφανίζει επαρκή ρευστότητα και συνεχή βελτίωση των σχετικών δεικτών και επομένως ο σχετικός κίνδυνος δεν φαίνεται να μπορεί να επηρεάσει την λειτουργία της.

3. Κίνδυνος συνθηκών αγοράς

Ο κίνδυνος συνθηκών αγοράς συνίσταται στον κίνδυνο μεταβολής των επιτοκίων, που επηρεάζουν τα αποτελέσματα της Εταιρείας ή την αξία των χρηματοοικονομικών της μέσων.

Η Εταιρεία δεν χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα και μέσα αντιστάθμισης κινδύνου, ώστε να διαχειριστεί τον κίνδυνο από τις συνθήκες της αγοράς.

4. Λειτουργικός κίνδυνος

Λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος της άμεσης ή έμμεσης ζημίας που προκύπτει από αιτίες που σχετίζονται με τις διαδικασίες, το προσωπικό της Εταιρείας, την τεχνολογία και τις υποδομές, καθώς και από εξωτερικούς παράγοντες (πλην του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αγοράς και ρευστότητας) όπως αυτές προκύπτουν από νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις και τα γενικώς αποδεκτά πρότυπα εταιρικής συμπεριφοράς. Λειτουργικοί κίνδυνοι προκύπτουν από το σύνολο των εργασιών της Εταιρείας. Στόχος της Εταιρείας είναι η διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου, έτσι ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος οικονομικών ζημιών και προσβολής της φήμης της Εταιρείας. Για την διαχείριση του λειτουργικού

κινδύνου έχουν θεσπιστεί γενικά πρότυπα, όπως κατάλληλος διαχωρισμός των καθηκόντων, συμφωνία και παρακολούθηση συναλλαγών, συμμόρφωση με ρυθμιστικές και άλλες νομικές απαιτήσεις κλπ.

6.4 ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΠΟ ΞΕΝΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

6.4.1 Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου Οικονομικής Διαχείρισης της Καναδικής Υπηρεσίας Διεθνούς Ανάπτυξης (Canadian International Development Agency)

6.4.1.1 Report

Background

The internal audit of financial management was part of the 2010-13 Risk-Based Audit Plan recommended by the Audit Committee and approved by the President on May 28, 2010 (Lalonde, Wang, Togiias, Legros, & Colomer, 2011).

In 2009, the Treasury Board of Canada (TB) issued a suite of financial management policies and directives as part of its financial management policy renewal. Together with the Financial Administration Act, they provide clarity on the government's expectations relating to the adequacy and performance of financial management, process, practices and controls in federal departments and agencies.

The TB Policy on Financial Management Governance in particular sets out the roles and responsibilities of the Deputy Head, Chief Financial Officer (CFO), and Senior Branch Management for the stewardship, management and oversight of public resources. This audit focused on financial management at the strategic and corporate level.

Within the Canadian International Development Agency (CIDA), the Chief Financial Officer Branch (CFOB) is a key steward for the overall management and oversight of financial resources. As such, CFOB is the Office of Primary Interest in this audit.

Audit Objective

To provide reasonable assurance that CIDA's financial management practices support resource management, strategic planning, decision-making, and financial risk management.

Audit Conclusion

The audit concluded that, in general, the Agency is in compliance with the financial management requirements as set out by Treasury Board in the Policy on Financial Management Governance. The Agency has an effective governance structure to support its financial management through senior management committees and a strong risk management framework.

Opportunities exist to enhance integrated business planning and resource management practices in place at the Agency.

Statement of Assurance

In my professional judgment as Chief Audit Executive, sufficient and appropriate audit procedures have been conducted and evidence gathered to support the accuracy of the conclusion provided and contained in this report. The audit conclusion is based on a comparison of the conditions, as they existed at the time, against pre-established audit criteria that were agreed on with management. The conclusion is applicable only to the entity examined. The evidence was gathered in compliance with Treasury Board policy, directives and standards on internal audit and conforms with the International Standards for Professional Practice of Internal Auditing of the Institute of Internal Auditors. The evidence gathered was sufficient to provide senior management with proof of the conclusion derived from the internal audit.

6.4.1.2 Συνοπτικά

Το παραπάνω έγγραφο αποτελεί την τελική αναφορά της Έκθεσης Εσωτερικού Ελέγχου της Οικονομικής Διαχείρισης της Καναδικής Υπηρεσίας Διεθνούς Ανάπτυξης (CIDA - Canadian International Development Agency)⁴³.

Ο παρόν οικονομικός διαχειριστικός εσωτερικός έλεγχος της Καναδικής Υπηρεσίας Διεθνούς Ανάπτυξης, συνίστανται από την Επιτροπή Ελέγχου και εγκρίθηκε από τον Πρόεδρο στις 28 Μαΐου 2010. Αυτός ο έλεγχος ήταν ο πρώτος από μια σειρά γενικών ελέγχων που έχουν προγραμματιστεί για τα επόμενα χρόνια σε αυτόν τον Οργανισμό.

Στόχος της Έκθεσης Εσωτερικού Ελέγχου της Οικονομικής Διαχείρισης είναι να παράσχει την βεβαιότητα ότι οι πρακτικές οικονομικής διαχείρισης που ακολουθεί η CIDA για υποστήριξη διαχείρισης των πόρων, στρατηγικό σχεδιασμό, λήψη αποφάσεων, και διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου, οδεύουν προς την σωστή κατεύθυνση. Ο συγκεκριμένος έλεγχος επικεντρώθηκε στην οικονομική διαχείριση της CIDA σε στρατηγικό και εταιρικό επίπεδο.

Το συμπέρασμα του ελέγχου είναι ότι ο Οργανισμός συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις της δημοσιονομικής διαχείρισης και έχει αποτελεσματική δομή διακυβέρνησης, ώστε να στηρίξει την οικονομική του διαχείριση μέσω ανώτερων διαχειριστικών επιτροπών, και ισχυρό πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων. Ακόμη, σύμφωνα με τη κρίση του ελεγκτή, διεξήχθησαν επαρκείς και κατάλληλες διαδικασίες ελέγχου, ενώ συγκεντρώθηκαν και αποδεικτικά στοιχεία για υποστηρίξουν την ακρίβεια του συμπεράσματος που παρέχεται και περιέχεται στην έκθεση. Παρόλα αυτά υπάρχει δυνατότητα ενίσχυσης ολοκληρωμένων πρακτικών επιχειρηματικού σχεδιασμού και διαχείρισης των πόρων του Οργανισμού.

⁴³ Η Διεθνούς Ανάπτυξης (CIDA) είναι μια οργάνωση που διαχειρίζεται τα προγράμματα εξωτερικής βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες, και λειτουργεί σε συνεργασία με άλλες καναδικές οργανώσεις του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και άλλων διεθνών οργανισμών.

6.4.2 Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου Πάρκου Αναψυχής (Έλεγχος Μετρητών)

6.4.2.1 Report

Introduction

The Parks and Recreation Department oversees the activities of the Kincaid Outdoor Center (Center) located in Kincaid Park (Park). The Center and adjacent grounds can be rented for a variety of services including picnics, parties, weddings, receptions, barbecues, meetings and sporting events. Rental fees vary depending on the rented area, duration of use, number of people, equipment used and whether alcohol is served.

The Park consists of 1,400 acres of park land with about 37 miles of trails to run, bike, walk, hike or ski. Many programs and events are held throughout the year at the Park and fees may be charged for services such as park use, equipment rental, and instructional programs (Peter Raikum - MUNICIPALITY OF ANCHORAGE, 2011).

Objective and Scope

The objective of this audit was to determine if the Center had proper cash controls in place and if these controls were in compliance with Municipal Policy and Procedure (P&P) 24-I, Collecting, Securing, Depositing and Reporting Cash. Our audit included a surprise cash count and a review of cash controls. In addition, we selected a sample of cash receipts and reviewed backup documentation for compliance and accuracy. Finally, we reviewed permit and class documentation to determine if the Center had properly accounted for revenue.

The audit was conducted in accordance with generally accepted government auditing standards, except for the requirement of an external quality control review, and accordingly, included tests of accounting records and such other auditing procedures as we considered necessary in the circumstances. The audit was requested by the Administration.

Overall Evaluation

Cash control procedures at the Center were generally satisfactory and revenue was properly accounted for. However, the safe key and combination were not properly secured and a \$100 change fund was short \$22.

Findings and recommendations

Cash Control Procedures Not Always in Compliance With P&P 24-1

a) **Finding.** Cash control procedures at the Center did not always comply with P&P 24- 1. Non-compliance with applicable policies and procedures may weaken the cash control environment and may result in possible irregularities. Specifically, we found the following:

- **Safe Key and Combination Not Secured** - The safe key and combination were not properly secured. Specifically, the safe key was found in a basket sitting on top of a microwave oven, which was above the safe. The key was attached to a large key ring that said 'Safe Key' on it. In addition, the safe combination was found in

an unlocked box mounted on a wall above the safe. According to Center staff the safe key was left in the basket overnight and the box was never locked.

- **Change Fund Not Safeguarded** - During a follow-up surprise cash count we found that a \$ 100 change fund, recently placed in the safe, was short \$22. Staff were unable to explain why the change fund was short \$22.

b) Recommendation. The Department's Director should ensure that cash controls at the Center comply with P&P 24-1.

c) Management Comments. Management stated, 'Management concurs and has taken immediate steps to correct deficiencies, redefine roles of staff, and requirements to meet P&P 24-1;'

d) Evaluation of Management Comments. Management comments were responsive to the audit finding and recommendation.

6.4.2.2 Συνοπτικά

Ο συγκεκριμένος εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιήθηκε σε ένα πάρκο αναψυχής, όπου διοργανώνονται διάφοροι τύποι εκδηλώσεων .

Ο στόχος του ελέγχου είναι να εξακριβωθεί αν το " Κέντρο " είχε σωστούς ελέγχους μετρητών, όπως επίσης και αν οι έλεγχοι αυτοί ήταν σε συμμόρφωση με την ισχύουσα Δημοτική Πολιτική και διαδικασία (P&P 24 – I) ,δηλαδή την συλλογή ,τη φύλαξη , την καταβολή και την υποβολή αναφοράς καταμέτρησης μετρητών .

Η διαδικασία ελέγχου περιλάμβανε έναν αιφνιδιαστικό έλεγχο στα ταμειακά διαθέσιμα και επιθεώρηση των ελέγχων μετρητών. Επιπλέον επιλέχθηκε ένα δείγμα των εισπράξεων και επιθεωρήθηκαν τα αντίγραφα ασφαλείας, για να εξακριβωθεί η συμμόρφωση και ακρίβεια των διαδικασιών του " Κέντρου ". Τέλος εξετάστηκε η άδεια και κάποια από τα αποδεικτικά για να εξακριβωθεί η ορθότητα των λογιστικών εσόδων. Ο έλεγχος είχε ζητηθεί από τη Διοίκηση.

Στη συνολική αξιολόγηση κρίθηκε πως η διαδικασία ελέγχου μετρητών ήταν ικανοποιητική και τα λογιστικά έσοδα κρίθηκαν κατάλληλα. Παρόλα αυτά οι διαδικασίες ελέγχου μετρητών δεν τηρούσαν πάντα τις ισχύουσες πολιτικές και διαδικασίες (P&P 24 – I) και κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αποδυναμώσει τους ελέγχους μετρητών και να οδηγήσει σε πιθανές παρατυπίες. Συγκεκριμένα, το κλειδί ασφαλείας και ο συνδυασμός του χρηματοκιβωτίου δεν ήταν σε ασφαλή θέση, και στο ταμείο βρέθηκε μικρότερο χρηματικό ποσό από το προβλεπόμενο. Το κλειδί ασφαλείας συνδέθηκε με ένα μεγάλο μπρελόκ, που πάνω σε αυτό αναγράφεται η φράση " Ασφαλές κλειδί " .

Ο Διευθυντής του τμήματος θα πρέπει εξασφαλίζει ότι οι έλεγχοι μετρητών στο " Κέντρο " συμμορφώνονται με τις ισχύουσες πολιτικές και διαδικασίες (P&P 24 – I), ενώ η Διοίκηση δήλωσε ότι έχει λάβει άμεσα μέτρα για τη διόρθωση των ελλείψεων, τον επαναπροσδιορισμό των ρόλων του προσωπικού και τις απαιτήσεις ώστε να πληρούνται οι ισχύουσες πολιτικές και διαδικασίες (P&P 24 – I) .

6.4.3 Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου για τη Διαχείριση Δημοσιονομικού Πλαισίου Προτοβουλιών που σχετίζονται με το Οικονομικό Σχέδιο Δράσης του Καναδά (ΕΑΡ)

6.4.3.1 Report

Background

The Government of Canada established Canada's Economic Action Plan (EAP) as a response to the economic problems arising from the financial crisis. The primary objective of the Economic Action Plan is to protect and create jobs during the global economic downturn (CANADA ECONOMIC DEVELOPMENT, 2010).

The Economic Development Agency of Canada for the Regions of Quebec (CED or the Agency) was designated to deliver a number of initiatives under the EAP, the main two being the Community Adjustment Fund (CAF) and the Recreational Infrastructure Canada (RInC) Program. The CAF is delivered mainly under the Agency's regular programs, Community Diversification and Business and Regional Growth. It should be noted that the CAF also includes a component with Quebec, related to forestry. The two components of the CAF for Quebec total \$209.8M over two years. The second initiative, the RInC Program, has Canada-wide funding of \$500M. It is intended to increase activities to build recreational facilities and create jobs. Of the \$500M announced in January 2009, \$80M was allocated to Quebec. The Government of Quebec is the main manager for delivery of the RInC Program.

The short duration of the initiatives (two years), as well as the substantial increase in the funding earmarked for grants and contributions, increase the risks associated with delivery of the programs. This audit was therefore included in the Three-Year Risk-Based Audit Plan. From this standpoint, we wanted to provide assurance that CED is discharging its responsibilities for financial management in implementing the CAF and the RInC Program. In addition, implementation of the CAF and the RInC Program were among the Agency's priorities for the 2009-2010 fiscal year.

Audit objective and criteria

The objective and criteria set out below represent the expectations of Agency management and take into account the relevant risk identified in the three-year internal audit plan and in documents related to the CAF and the RInC Program, that is:

- The ability to implement the CAF and the RInC Program within the time available; and
- The additional responsibilities in terms of monitoring and reporting related to the special features of the CAF and the RInC Program.

Scope of the audit

The audit covers the Agency's financial management control framework for delivery of programs under the EAP and includes the financial and budgetary controls related to the following aspects:

- risk management;

- monitoring activities under section 33 of the Financial Administration Act;
- the systems and procedures required to keep records and monitor commitments;
- segregation of duties so as to limit the risk of financial loss.

The on-site audit took place from October 2009 to January 2010 and dealt with the period from April 1, 2009 to January 18, 2010.

It is important to note that our audit was intended to target the financial controls used for delivery of the CAF and the RInC Program, exclusive of the obligations stemming from the Policy on Financial Management Governance, particularly in terms of the development, communication and maintenance of a financial management control framework for the department. This subject will be dealt with in the audit of the financial management control framework for regular programs, provided for in the 2010-2011 Risk-Based Internal Audit Plan. These initiatives have been in effect only since April 1, 2009, so some steps in the program life cycle have not yet been completed, including agreement monitoring, the repayment of the financial assistance by the proponent and recovery. We were therefore limited to validating the presence of existing documented procedures preliminary to their eventual use in the context of the CAF or the RInC Program.

Methodology

The approach taken consisted of the following activities:

- ✓ Risk-based planning;
- ✓ Development of audit programs and criteria;
- ✓ Interviews with representatives of CED's Finance and Operations sectors;
- ✓ Review of relevant Treasury Board (TB) and Agency documents, such as policies and procedures;
- ✓ Review of internal reports related to the results of applying financial controls and the comparison of audit criteria;
- ✓ Validation of findings with stakeholders concerned;
- ✓ Preparation of the report;
- ✓ Presentation of the report to the Departmental Management Committee; and
- ✓ Receipt of action plan from senior management.

Acknowledgements

We would like to thank the Agency's representatives for their outstanding co-operation and the interest they displayed throughout the audit process.

Audit results

The Agency is responsible for implementing effective measures to mitigate the risks related to delivery of the CAF and the RInC Program. We therefore expected that the DFB would have implemented effective controls to mitigate the corporate financial risks of the Agency's implementation of the EAP. The results of our audit work are presented on the basis of the criteria used to conduct our analysis.

Opinion

In my opinion, the practices observed require improvement to allow the Agency to reduce the risks identified with regard to the activities reviewed to an acceptable level. Some strong points were noted during the audit, including development of a risk monitoring tool for projects under the CAF Program and the use of a resource allocation model which takes the special features of the program into account. However, the audit indicated that the financial management control framework could be improved, particularly in terms of the use of active monitoring as a key control tool, especially for contribution payments, as well as the payment of advances, which compromises the effectiveness of DFB activities. Previous work by the IAB has demonstrated the use of satisfactory contribution agreement monitoring measures with regard to funding and results (section 34 of the FAA) by the Operations sector. However, there is room for improvement in terms of controls related to the application of section 33 by the DFB with regard to contribution expenditures under the CAF and the RInC Program so as to ensure appropriate financial control.

Best practices identified

The strengths noted during this audit with regard to the financial management control framework included: Development of a tool for monitoring risk and specific conditions for the EAP; Definition by the Agency of mitigation measures to manage identified risks for the CAF and the RInC Program; Development and documentation by the DFB of an appropriate procedure for auditing accounts for operating expenditures; and Development of a resource allocation model which takes into account the specific features of the CAF and the RInC Program.

Conclusion

Some strong points were noted during the audit, including development of a risk monitoring tool for projects under the CAF Program and the use of a resource allocation model which takes the special features of the program into account. However, the audit indicated that the financial management control framework could be improved, particularly in terms of the use of active monitoring as a key control tool, especially for contribution payments, as well as the payment of advances, which compromises the effectiveness of DFB activities. Previous work by the IAB has demonstrated the use of satisfactory contribution agreement monitoring measures with regard to funding and results (section 34 of the FAA) by the Operations sector. However, there is room for improvement in terms of controls related to the application of section 33 by the DFB with regard to contribution expenditures under the CAF and the RInC Program so as to ensure appropriate financial control.

6.4.3.2 Συνοπτικά

Η κυβέρνηση του Καναδά ίδρυσε το οικονομικό Σχέδιο Δράσης του Καναδά ως απάντηση στα οικονομικά προβλήματα που προκύπτουν από την παγκόσμια οικονομική κρίση. Ο πρωταρχικός στόχος του Σχεδίου Δράσης για την Οικονομία είναι η προστασία και η δημιουργία θέσεων εργασίας κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης.

Η έκθεση εσωτερικού ελέγχου για τη διαχείριση του δημοσιονομικού πλαισίου πρωτοβουλιών που σχετίζονται με το Οικονομικό Σχέδιο Δράσης του Καναδά (EAP –

Economic Action Plan) έχει ως στόχο να παράσχει τη διαβεβαίωση ότι τα πλαίσια ελέγχου οικονομικής διαχείρισης του Κοινοτικού Ταμείου Προσαρμογής (CAF – Community Adjustment Fund) και του Προγράμματος Ψυχαγωγικών Υποδομών Καναδά (RInC – Recreational Infrastructure Canada) επιτρέπουν αποτελεσματικές δραστηριότητες χρηματοδότησης .

Ο εσωτερικός έλεγχος καλύπτει το πλαίσιο ελέγχου οικονομικής διαχείρισης του εν λόγω οργανισμού και περιλαμβάνει τους οικονομικούς και δημοσιονομικούς ελέγχους που σχετίζονται με τις ακόλουθες πτυχές:

- ✓ διαχείριση κινδύνου
- ✓ δραστηριότητες παρακολούθησης βάσει του άρθρου 33 του νόμου περί Οικονομικής Διαχείρισης
- ✓ συστήματα και διαδικασίες που απαιτούνται για την αποθήκευση οικονομικών αρχείων
- ✓ διαχωρισμός καθηκόντων, έτσι ώστε να περιοριστεί ο κίνδυνος οικονομικής ζημίας.

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε επί τόπου από τον Οκτώβριο του 2009 έως τον Ιανουάριο του 2010 και ασχολήθηκε με την περίοδο από την 1^η του Απριλίου 2009 έως τις 18 Ιανουαρίου 2010.

Η προσέγγιση -μεθοδολογικά- αποτελείται από τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- Σχεδιασμός με βάση τους κινδύνους.
- Ανάπτυξη των προγραμμάτων ελέγχου και των κριτηρίων.
- Συνεντεύξεις με εκπροσώπους του τομέα Οικονομικών του οργανισμού.
- Επανεξέταση των σχετικών οικονομικών έγγραφων του Οργανισμού.
- Επανεξέταση των εσωτερικών αναφορών που σχετίζονται με τα αποτελέσματα της εφαρμογής των δημοσιονομικών ελέγχων και σύγκριση των κριτηρίων ελέγχου.
- Επικύρωση των ευρημάτων με τους ενδιαφερόμενους φορείς.
- Προετοιμασία της έκθεσης.
- Παρουσίαση της έκθεσης στην Επιτροπή Διαχείρισης.
- Παραλαβή του σχεδίου δράσης από την ανώτερη διοίκηση.

Σύμφωνα με τον Διευθύνων του Ελέγχου, οι ελεγκτικές διαδικασίες ακολουθούνται και τα αποδεικτικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν είναι κατάλληλα και επαρκή για να υποστηρίξουν την ακρίβεια των συμπερασμάτων της παρούσας έκθεσης. Τα συμπεράσματα βασίζονται στην εξέταση των καταστάσεων που προσδιορίζονται με βάση τα καθιερωμένα κριτήρια.

Οι πρακτικές -που παρατηρήθηκαν- για την προστασία και την δημιουργία θέσεων εργασίας κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης, απαιτούν βελτίωση έτσι ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι που εντοπίστηκαν σε σχέση με τις δραστηριότητες του οργανισμού.

Οι βέλτιστες πρακτικές που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια του ελέγχου, όσον αφορά το πλαίσιο ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης, περιλαμβάνουν:

- Ανάπτυξη ενός εργαλείου για την παρακολούθηση των κινδύνων.
- Ορισμός από τον Οργανισμό μέτρων άμβλυνσης για τη διαχείριση των εντοπισμένων κινδύνων.

- Ανάπτυξη και τεκμηρίωση της κατάλληλης διαδικασίας για τον έλεγχο των λογαριασμών για τις λειτουργικές δαπάνες.
- Ανάπτυξη ενός μοντέλου κατανομής των πόρων που να λαμβάνει υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά του οργανισμού.

Παρά τις καλύτερες πρακτικές που εντοπίστηκαν, οι βελτιώσεις εξακολουθούν να θεωρούνται απαραίτητες σε σχέση με ορισμένες πτυχές του πλαισίου δημοσιονομικής διαχείρισης για πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του Οικονομικού Σχεδίου Δράσης.

Οι προτάσεις για την βελτίωση της λειτουργίας του οργανισμού για μέγιστα αποτελέσματα που απορρέουν από την έκθεση- είναι οι εξής:

- Βελτίωση του τρόπου λειτουργίας της ενεργούς παρακολούθησης για τον αποτελεσματικό δημοσιονομικό έλεγχο όσον αφορά τη μεταφορά των πληρωμών
- Τεκμηρίωση της διαδικασίας για τον εντοπισμό των κινδύνων που σχετίζονται με τα έργα του Προγράμματος CAF και RInC, χρησιμοποιώντας το εργαλείο παρακολούθησης των κινδύνων που έχει αναπτυχθεί.
- Ενίσχυση της παρακολούθησης του ρόλου του Τμήματος Οικονομικών (DFB- Departmental Finance Branch) σε σχέση με τη διαχείριση των προκαταβολών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, σκοπός της παρούσης πτυχιακής εργασίας είναι η παρουσίαση και ανάλυση υποδειγμάτων εκθέσεων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου.

Όπως προέκυψε από την βιβλιογραφική έρευνα η δημιουργία της Λογιστικής κάλυψε ανάγκες του οικονομικού βίου και εξελίχθηκε κάτω από την επίδραση των μεταβολών που έλαβαν χώρα στο οικονομικό περιβάλλον και την επιστημονική σκέψη.

Ο έλεγχος των οικονομικών μεταβολών πραγματοποιείται από τον ελεγκτή (auditor), ώστε να εκφράσει τη γνώμη του για την ορθότητα της διαχείρισης των λογαριασμών των επιχειρήσεων.

Ο εσωτερικός έλεγχος, δηλαδή το εσωτερικό τμήμα της διοικητικής ιεραρχίας της επιχείρησης, επεκτείνεται πέρα από λογιστικές και διοικητικές λειτουργίες. Συντάσσεται με την πολιτική που χαράσσει η διοίκηση. Η κάθε επιχείρηση που έχει τον δικό της εσωτερικό έλεγχο, τον οργανώνει σύμφωνα με το οικονομικό μέγεθος της επιχείρησης, τη φύση των εργασιών της, τη στρατηγική της και τους στόχους που θέτει. Οι βασικοί στόχοι του εσωτερικού ελέγχου είναι:

- Η λειτουργία των επιμέρους τμημάτων της μονάδας, κυρίως του λογιστηρίου, σύμφωνα με τη καθορισμένη πολιτική της διοίκησης.
- Η διαπίστωση της αποτελεσματικότητας της εσωτερικής οργάνωσης.
- Η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας των συστημάτων οργάνωσης και διοίκησης της μονάδας.
- Η διαπίστωση τυχόν απατών, ατασθαλιών, λαθών και αδυναμιών στην οργάνωση και τη λειτουργία φυσικών και ανθρώπινων συστημάτων.
- Τέλος, η αναφορά των διαπιστώσεων του ελέγχου στη διοίκηση της μονάδας και η εισαγωγή μέτρων διόρθωσης ή βελτίωσης.

Συνεπώς, ο εσωτερικός έλεγχος είναι «το μάτι» της διοίκησης. Οι εσωτερικοί ελεγκτές, οι οποίοι είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, λογοδοτούν στο Διοικητικό Συμβούλιο και στη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Ο εξωτερικός έλεγχος διενεργείται στο λογιστικό σύστημα μιας μονάδας, αλλά και σε επιμέρους οργανωτικά συστήματα, τα οποία μπορούν εμμέσως να επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος, με την χρήση ελεγκτικών standards αλλά και άλλων μεθόδων τις οποίες θα κρίνει κατά περίπτωση αναγκαίες ο ελεγκτής.

Η διεξαγωγή του ελεγκτικού έργου θα πρέπει να διενεργείται με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού και Εξωτερικού ελέγχου, τα οποία πρέπει να ακολουθούνται προσαρμοσμένα στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες κάθε ελέγχου.

Και όλα τα παραπάνω για να αποφευχθούν διάφοροι παράγοντες κίνδυνου απάτης, όπως η εκ προθέσεως δόλια κατάχρηση περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης, καθώς και η παραποίηση οικονομικών στοιχείων προς όφελος αυτού που διαπράττει την απάτη . η

απάτη μέσω παραποιήσεις οικονομικών καταστάσεων έχει τρία χαρακτηριστικά, γνωστά και ως «Τρίγωνο τις απάτης». Οι παράγοντες αυτοί που επηρεάζουν τη διάπραξη απάτης είναι:

- Η πίεση με την οποία έρχεται αντιμέτωπο το άτομο, καθώς και τα κίνητρα που έχει.
- Οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται ώστε να διαπράξει την απάτη, όπως και η συμπεριφορά του ατόμου.
- Η εκλογίκευση της απάτης.

Την κορύφωση και τον τερματισμό της όλης ελεγκτικής διαδικασίας στον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μίας οικονομικής μονάδας αποτελεί ουσιαστικά η έκδοση της έκθεσης ελέγχου του ελεγκτή (πιστοποιητικό). Η έκθεση ελέγχου συγκεντρώνει και κωδικοποιεί τα ουσιώδη συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από το σύνολο των ελεγκτικών τεκμηρίων που ο ελεγκτής έχει συγκεντρώσει και αξιολογήσει και τα οποία αποτελούν τη βάση της επαγγελματικής του γνώμης, η οποία διατυπώνεται στην έκθεση αυτή.

Η γνώμη του ελεγκτή μπορεί να είναι σύμφωνη, να είναι αρνητική ή μπορεί ο ελεγκτής να αρνηθεί να εκφράσει γνώμη. Πιο αναλυτικά, οι εκθέσεις ελέγχου του ελεγκτή κατατάσσονται σύμφωνα με τα ΔΕΠ στις παρακάτω κατηγορίες:

- Απλή σύμφωνη γνώμη (standard unqualified report)
- Σύμφωνη γνώμη με θέμα(τα) έμφασης (unqualified opinion with emphasis of matter paragraph)
- Σύμφωνη γνώμη με εξαίρεση ή εξαιρέσεις (unqualified opinion)
- Άρνηση γνώμης (disclaimer opinion)
- Αρνητική γνώμη (adverse opinion)

Καταλήγοντας μπορούμε να πούμε ότι στην παρούσα πτυχιακή εργασία γίνεται παρουσίαση και ανάλυση υποδειγμάτων εκθέσεων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου σε μία προσπάθεια ανάδειξης και κατανόησης της σημαντικότητας του έργου των ελεγκτών και των εκθέσεών τους, αλλά και του εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου σαν μεμονωμένες διαδικασίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bolek, V., Filanová, J., Ondrášová, I., & Martinková, J. (2015). Μοντελοποίηση διαδικασίας Εσωτερικού Ελέγχου. *Μοντελοποίηση διαδικασίας Εσωτερικού Ελέγχου*. Elsevier.
- CANADA ECONOMIC DEVELOPMENT. (2010, July). *INTERNAL AUDIT REPORT ON THE FINANCIAL MANAGEMENT CONTROL FRAMEWORK FOR INITIATIVES RELATED TO CANADA'S ECONOMIC ACTION PLAN (EAP)*. Ανάκτηση από Canada Economic Development for Quebec Regions: <http://www.dec-ced.gc.ca/docs/pae-verifinterne-juillet2010-eng.pdf>
- Herda, D., Notbohm, M., & Dowdell, T. (2014). Η επίδραση των εξωτερικών ελέγχων και του εσωτερικού ελέγχου επί των οικονομικών εκθέσεων σχετικά με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση των πελατών των μικρών ελεγκτικών γραφείων. *Έρευνα στον κανονισμό της Λογιστικής*, 26, σσ. 98-103. Elsevier.
- Lalonde, N., Wang, S., Togias, S., Legros, I., & Colomer, V. (2011, March 25). *Global Affairs Canada*. Ανάκτηση από Audit Operations Division-Office of the Chief Audit Executive (Internal Audit of Financial Management): [http://www.acdi-cida.gc.ca/INET/IMAGES.NSF/vLUIImages/InternalAudits2/\\$file/financial-management-audit-report-march-25-2011-eng.pdf](http://www.acdi-cida.gc.ca/INET/IMAGES.NSF/vLUIImages/InternalAudits2/$file/financial-management-audit-report-march-25-2011-eng.pdf)
- Peter Raiskum - MUNICIPALITY OF ANCHORAGE. (2011, July 12). *Kincaid Outdoor Center Cash Controls Parks and Recreation Departmen*. Ανάκτηση από MUNICIPALITY OF ANCHORAGE: http://www.muni.org/Departments/internal_audit/2011%20Audit%20Report%20Library/2011-09.PDF
- Simona, A., Karapetrovic, S., & Casadesúsa, M. (2014). Εμπειρική ανάλυση της ενσωμάτωσης των συστημάτων εσωτερικής και εξωτερικής διαχείρισης των ελέγχων. *Εμπειρική ανάλυση της ενσωμάτωσης των συστημάτων εσωτερικής και εξωτερικής διαχείρισης των ελέγχων* (σσ. 499-506). Elsevier.
- Zabedah, S. (2014). Η αξιοπιστία των Εσωτερικών Ελεγκτών για την μείωση του Εσωτερικού κόστους του λογιστικού έργου των Εξωτερικών Ελεγκτών. *Διεθνές Συνέδριο για την Λογιστική*, 164, σσ. 641-646. Kuala Lumpur, Malaysia.

- Αντωνόπουλος, Ε. (2015, 5 29). *Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Εταιρείας "ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΧΑΝΙΩΝ Α.Ε.Σ Α.Ε."*. Ανάκτηση από Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε.: http://www.kechanion.gr/files/ekthesi_elegxoy_2014.pdf
- Γιαβάσογλου, Κ. (2015, 5 5). *COCA-COLA 3E Ελλάδος Α.Β.Ε.Ε.* Ανάκτηση από COCA-COLA 3E Ελλάδος Α.Β.Ε.Ε.: <http://www.coca-colahellenic.gr/Download.aspx?ResourceId=185899>
- Διαμαντουλάκης, Ε. (2015, 5 15). *Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή. Προς τους Μετόχους της Εταιρείας "ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΦΑΡΜΑΚΑΠΟΘΗΚΗ ΡΟΔΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"*. Ανάκτηση από Συνεταιρισμός Φαρμακοποιών Κρήτης (ΣΥΦΑΚ ΣΥΝ.ΠΕ.): http://www.syfak.gr/upload_images/isologismoi/2015/sifaro/Έκθεση%20Ελέγχου%20ανεξάρτητου%20ορκωτού%20ελεγκτή%20λογιστή%202014.pdf
- Διοικητικό Συμβούλιο Κεντρικής Ένωσης Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε. (2015, 5 29). *ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ "ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΧΑΝΙΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ" ΠΡΟΣ ΤΗΝ 76η ΕΤΗΣΙΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ. Για την 1η εταιρική χρήση ως Α.Ε. από 1/8/2014 έως 31/12/2014.* Ανάκτηση από Κεντρική Ένωση Χανίων Α.Ε.Σ. Α.Ε.: http://www.kechanion.gr/files/ekthesi_diaxirisis_dskex_2014.pdf
- Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων. (2015, 9 15). *Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων.* Ανάκτηση από ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΛΕΓΧΟΥ & ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΔΙΚΛΙΔΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ: <http://elte.org.gr/images/files/pdf/handbook.pdf>
- ΕΥ.ΓΕ ΠΙΣΤΙΟΛΑΣ ΑΒΕΕ. (2015, 11 15). Ανάκτηση από Στοιχεία Και Πληροφορίες 2014: http://www.agrino.gr/wp-content/uploads/2015/07/ΣΤΟΙΧΕΙΑ_ΚΑΙ_ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ_2014.pdf
- ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ΑΒΕΕ ΑGRINO. (2015). *Οικονομικές Καταστάσεις, 31 Δεκεμβρίου 2014, Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.* Ανάκτηση από ΕΥ.ΓΕ. Πιστιόλας ΑΒΕΕ ΑGRINO: http://www.agrino.gr/wp-content/uploads/2015/07/ΕΤΗΣΙΕΣ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ_ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ2014.pdf

- Καραγιάννης, Δ. (2012). *Ανάλυση Ισολογισμών και Αριθμοδείκτες*. Αθήνα: Ιδιωτική.
- Καραμάνης, Κ. (2008). *Σύγχρονη ελεγκτική*. Αθήνα: Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Κουκλέλης, Κ. (2010). Η συμβολή του εξωτερικού και εσωτερικού ελέγχου στην αξιόπιστη πληροφόρηση και στη διαμόρφωση διάφανων εταιρικών διαδικασιών. *Εταιρική Διακυβέρνηση Εργαλείο Σταθερότητας και Ανάπτυξης*. Αθήνα: Ελληνο-Αμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο.
- Μπένου, Γ. (2013). *Εισαγωγή στη χρηματοοικονομική λογιστική*. Αθήνα: Μπένου Γ.
- Νεγκάκης, Χ., & Ταχυνάκης, Π. (2013). *Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου*. Αθήνα: ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ/ΚΟΝΤΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ.
- Νιάρχος, Ν. (2011). *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων* (3η εκδ.). Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ.
- Ξανθάκης, Ε., & Αλεξάκης, Χ. (2013). *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Επιχειρήσεων*. Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ.
- Παπαδέας, Π., & Συκιανάκης, Ν. (2014). *Ανάλυση & Διερεύνηση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*. Αθήνα: ΠΑΠΑΔΕΑΣ ΠΑΝ.
- Παπάς, Α. (2013). *Εισαγωγή στην ελεγκτική* (3η εκδ.). Αθήνα: Μπένου Γ.
- Παπαστάθης, Π. (2014). *Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) και η Πρακτική Εφαρμογή του*. Αθήνα: ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ.
- Σούρμπης, Δ. (2015, 6 9). *Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Cardlink Α.Ε.* Ανάκτηση από Cardlink: <http://www.cardlink.gr/sites/default/files/financial%20data/cardli-3.pdf>
- Φλιτούρης, Α. (2007). *Εσωτερικός- Εξωτερικός και Φορολογικός Έλεγχος* (2η εκδ.). Θεσσαλονίκη: Ιδιωτική.

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

ΔΕΛΗΜΑΡΗ ΜΑΡΙΑ, 2016

ΤΖΟΥΔΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑ, 2016

ΒΟΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, 2016